

ΔΗΜΟΡΑΜΑ

έκδοση της δημοτικής επιχείρησης ανάπτυξης Δήμου Πλατέος Ημαθίας

Τεύχος 3ο Μάιος-Ιούνιος '98 200 δρχ.

ΚΕΝΤΡΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΣΤΑ ΒΕΡΟΙΑΣ

ISSN 1107-9940

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΕΥΧΟΥΣ

- 3 Το σημείωμα του Εκδότη
- 4 Πως μας βλέπουν (μόνιμη στήλη)
- 4 Επι-δηκτικά (μόνιμη στήλη)
- 5 Μεγεθυνσεις (στα) Τοπικά Προβλήματα (μόνιμη στήλη)
- 9 "Καποδίστριας": Πρόγραμμα Κατάρτισης Ανέργων Επιστημόνων
του Τρύφωνα Τοπαλίδη, Προέδρου Δημοτικού Συμβουλίου Πλατέος
- 11 Το σπαράγγι σήμερα
του Γρηγόρη Παπαθανασίου, Γεωπόνου M.Sc.
- 14 Σπαράγγι: ποιότητα και χειρισμοί μετά τη συγκομιδή
του Αναστασίου Σιώμου, Λέκτορα Λαχανοκομίας Α.Π.Θ.
- 17 Η βιολογική γεωργία στην Ελλάδα
της Ευαγγελίας Κανάκη, Γεωπόνου
- 21 Οι ζημιές από τον παγετό στα οπωροφόρα δένδρα
Συνέντευξη με τον κ. Βασίλη Κουκουργιάνη, Δ/ντή Διεύθυνσης Γεωργίας Γιαννιτσών
- 23 Ειδήσεις από τη Γεωργική Έρευνα
- 25 Αποφάσεις του Δημοτικού Συμβουλίου Πλατέος
- 27 Η επίσκεψη του κ. ΚΩΣΤΑ ΚΑΡΑΜΑΝΛΗ στο Πλατύ
- 31 Η Γενετική κι Εμείς
του Άγγελου Παπαδημητρίου
- 32 Ομοιοπαθητική Ιατρική
του Νίκου Καζαντζίδα, Ιατρού
- 36 Νίκος Καζαντζάκης
του Αγαθάγγελου Πατζάκη
- 41 Ιστορικό Περίγραμμα περιοχής Πλατέος (μέρος β')
του Γιάννη Μοσχόπουλου, Δικηγόρου - Ερευνητή της Λαογραφίας του Ρουμλουκιού
- 45 Οι Φαρασιώτες από το Ρουμ Ναχιεσί της Καππαδοκίας
στο Ρουμλούκι της Μακεδονίας
του Ιορδάνη Παπαδόπουλου, Εκπαιδευτικού
- 51 Βιβλιο-παρουσίαση: τα "7 φεγγάρια" του Γιώργου Λεκάκη
- 51 Η Γενοκτονία των Ελλήνων του Πόντου
- 52 Εβδομάδα Λογοτεχνικού Βιβλίου στο Πλατύ
- 53 Δρώμενα του τόπου μας
- 54 "Προς τη Χρυσή Πλατεία" (ποίηση)

Διαβάστε στο επόμενο:
Εκτενές αφιέρωμα στα θέματα οργάνωσης
του νέου Δήμου Πλατέος

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ:

Γυναίκα από την Κίσκα της Καππαδοκίας «ντουρβανίζει» το γάβια για να βγάψει βούτυρο (Πηλατύ, 1938).

το σημείωμα του εκδότη

Το τρίτο τεύχος του περιοδικού φτάνει στα χέρια σας με καθυστέρηση τεσσάρων ολόκληρων μηνών. Η έλλειψη μιας -έστω ολιγομελούς και στοιχειωδώς λειτουργούσας συντακτικής ομάδας- δεν μας επέτρεψε, δυστυχώς, μέχρι τώρα να τηρήσουμε την ανά δίμηνο -όπως ορίσαμε- συχνότητα επικοινωνίας με τους αναγνώστες. Ελπίζουμε ότι, στα επόμενα τεύχη, με τη δική σας βοήθεια και ενεργό συμμετοχή στη διαμόρφωσή του, θα καταφέρουμε να είμαστε έγκαιρα κοντά σας.

Στο παρόν τεύχος αφιερώνουμε μεγάλο μέρος της ύλης σε γεωργικά θέματα (σπαράγγι, βιολογική γεωργία, ζημιές στα οπωροφόρα δένδρα από τους παγετούς, νέα από τη γεωργική έρευνα). Αξίζει, νομίζουμε, να διαβαστούν από τους αγρότες της περιοχής μας. Επίσης υπάρχει εκτεταμένη και ποικίλη αρθρογραφία ιστορικού και λαογραφικού ενδιαφέροντος (το δεύτερο μέρος της έρευνας του κ. **Γιάννη Μοσχόπουλου** για την ιστορία του Πλατέος καθώς και το συναφές άρθρο του κ. **Ιορδάνη Παπαδόπουλου** για τους Φαρασιώτες της Καππαδοκίας), η τακτική στήλη του κ. **Αγαθάγγελου Πατζάκη** που σκιαγραφεί και κρίνει κάθε φορά ένα πρόσωπο από το χώρο της λογοτεχνίας ή της τέχνης, καθώς και η (συνεχιζόμενη) αναφορά του ιατρού κ. **Νίκου Καζαντζίδη** στην ομοιοπαθητική ιατρική.

Τον Μάιο είχαμε και την επίσκεψη στο Δήμο Πλατέος του Προέδρου της «Νέας Δημοκρατίας» και αρχηγού της αξιωματικής αντιπολίτευσης κ. **Κώστα Καραμανλή**, που πραγματοποιήθηκε στα πλαίσια προγραμματισμένης περιοδείας του σε νομούς της Κεντρικής Μακεδονίας. Σχετικά με την επίσκεψη αυτή υπάρχει τετρασέλιδο ρεπορτάζ με φωτογραφίες στο "σαλόνι" του περιοδικού.

Για το επόμενο τεύχος, που θα κυκλοφορήσει στα μέσα Αυγούστου, ετοιμάζουμε ένα αφιέρωμα πάνω στις προοπτικές οργάνωσης και ανάπτυξης του νέου, διευρυμένου Δήμου Πλατέος. Ας ελπίσουμε πως θα έχουμε την τύχη να φιλοξενήσουμε τις απόψεις όσων επιθυμούν να συμβάλλουν στην ανάπτυξη της σχετικής προβληματικής.

Τρύφων Τοπαλίδης

ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ: 200 ΔΡΧ.

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ (6 τεύχη):

Ιδιωτών	1200 Δρχ.
Νομικών Προσώπων	2500 Δρχ.
Συνδρομή Ενίσχυσης	5000 Δρχ.

Οι συνδρομές μπορούν να αποστέλλονται με ταχυδρομική επιταγή στη διεύθυνση του περιοδικού ή με έμβασμα του ποσού στον ειδικό λογαριασμό που τηρεί η Δημοτική Επιχείρηση στην **ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΛΛΑΔΟΣ** (Αριθ. Λογαριασμού: 214-0400-3035-02)

ISSN 1107-9940

ΔΗΜΟΡΑΜΑ

Δ Ι Μ Η Ν Ι Α Ι Α Ε Π Ι Θ Ε Ω Ρ Η Σ Η

ΑΡΙΘ. ΤΕΥΧΟΥΣ 3 □ ΜΑΪΟΣ - ΙΟΥΝΙΟΣ 1998

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ:

**ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΔΗΜΟΥ ΠΛΑΤΕΟΣ**

(Α.Φ.Μ. 90098449 Δ.Ο.Υ. Αλεξάνδρειας Ημαθίας)

ΕΚΔΟΤΗΣ-ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ:

Τρύφων Τοπαλίδης
Πρόεδρος Διοικητικού Συμβουλίου

ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ ΕΚΔΟΣΗΣ:

Γιώργος Λεκάκης
Συγγραφέας - Δημοσιογράφος (Μέλος Ε.Σ.Η.Ε.Α.)

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ:

Περιοδικό «ΔΗΜΟΡΑΜΑ»
Ελευθερίου Βενιζέλου 2,
590 32 Πλατύ Ημαθίας
Τηλ (0333) 63.208
Telefax (0333) 64.444
E-mail: topal@compulink.gr

Σε αυτό το τεύχος συμμετέχουν:

**Γ. Δούμπλας, Ν. Καζαντζίδης, Ε. Κανάκη,
Λ. Κιταΐδης, Β. Κουκουργιάννης,
Α. Μπουσμπούκης, Ι. Μοσχόπουλος,
Α. Παπαδημητρίου, Ι. Παπαδόπουλος,
Γ. Παπαθανασίου, Α. Πατζάκης,
Σ. Προδρομίδου, Α. Σιώμος**

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ-ΣΤΟΙΧΕΙΟΘΕΣΙΑ ΤΕΥΧΟΥΣ:

Τρύφων Τοπαλίδης

ΦΙΛΜ - ΔΙΑΧΩΡΙΣΜΟΙ:

«ΣΥΝΘΕΣΙΣ»

Μ. Αλεξάνδρου 38 - Βέροια
Τηλ. (0331) 73.277

ΕΚΤΥΠΩΣΗ - ΒΙΒΛΙΟΔΕΣΙΑ:

Τυπογραφείο - Offset
ΚΑΡΑΜΑΝΛΙΔΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ
Νέα Νικομήδεια Ημαθίας

Τηλ. (0331) 90.234 Fax. (0331) 90.339

Οι απόψεις και αναλύσεις που διατυπώνονται στο "Δημόραμα" δεν αντικατοπτρίζουν αναγκαίως τις απόψεις ή θέσεις της Δημοτικής Επιχείρησης Ανάπτυξης του Δήμου Πλατέος. Χειρόγραφα, φωτογραφίες ή άλλο έντυπο υλικό που αποστέλλονται στο περιοδικό επιστρέφονται, εφόσον προηγηθεί συνεννόηση με τον εκδότη. Συνεργασίες, άρθρα, και επιστολές μπορούν να στέλνονται ταχυδρομικώς στη διεύθυνση του περιοδικού ή μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (e-mail) στη διεύθυνση topal@compulink.gr

Συνεχίζονται να καταφθάνουν επιστολές αναγνωστών με κρίσεις και σχόλια για το περιοδικό μας. Μεταξύ αυτών, επιλέξαμε και παρουσιάζουμε δύο επιστολές από την Αθήνα. Η πρώτη επιστολή είναι του «ορκισμένου Καππαδόκη» κ. Ιορδάνη Παπαδόπουλου, απόμαχου πια, εκπαιδευτικού με μεγάλη προσφορά και συγγραφέα πολλών βιβλίων, που διατηρεί συγγενικούς και φιλικούς δεσμούς με το Πλάτυ. Η δεύτερη επιστολή είναι της κ. Μαγδαληνής Δριμζάκα, μιας αεικίνητης και δραστήριας γυναίκας, που ανά πάσα στιγμή, όποτε χρειαστεί, διαθέτει ολόψυχα τον εαυτό της, όταν πρόκειται να υπερασπιστεί ή να βοηθήσει το Πλάτυ και τους συγχωριανούς της.

Χοιλαργός, 14-2-98

Αγαπητό ΔΗΜΟΡΑΜΑ,

Ο ταχυδρόμος μου επεφύλαξε χτες μια πολύ ευχάριστη έκπληξη.

Ανάμεσα στο χαρτομάνι που μας κατακλύζει τα τελευταία χρόνια,

ήλθε ένα περιοδικό έκδοσης ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ, πολύ κομψό και ποικίλης ύλης. Το διάβασα με πολύ προσοχή και μπορώ να πω ευχάριστα. Βρήκα ενδιαφέρον το άρθρο του κ. Γιάννη Μοσχόπουλου «ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΠΛΑΤΕΟΣ». Πολύ κατατοπιστικά τα κείμενα του Τρυφ. Τοπαλίδη σχετικά με τη λειτουργία των ΟΤΑ. Είναι διατυπωμένα με χιούμορ και δίνουν την εντύπωση ανθρώπου αποστασιοποιημένου, παρά το γεγονός ότι γράφθηκαν από ένα ενεργό πολίτευόμενο περί τα Δημοτικά. Ενδιαφέρουσες και οι «ειδήσεις από τη γεωργική έρευνα». Κατατοπιστικό και το «Τοπικό Σύμφωνο Απασχόλησης Νομού Ημαθίας».

Οι εικόνες του Ελ Γκρέκο ανεπανάληπτες, κομψές και οι φωτογραφίες του Scott Bauer, όμως πως να το πω, είμαι αθεράπευτα «τοπικιστής και ορκισμένος Καππαδόκης». Σίγουρα θα με συγκινούσε περισσότερο μια παλιά Βυζαντινή εικόνα που πιστεύω θα υπάρχει στην Εκκλησία μας και ίσως φωτογραφίες

με δικό μας γεωπόνο στον κάμπο του Πλατέος. Αυτά και με την αγάπη και τις ευχές μου για καλή προκοπή. Εύχομαι στο ΔΗΜΟΡΑΜΑ να τα χιλιιάσει.

Με εκτίμηση και πολλή αγάπη
Ιορδάνης Παπαδόπουλος
Αρτέμιδος 54, Χοιλαργός
155 61 Αθήνα

Αθήνα 16-2-1998

Με πολλή χαρά έφτασε στα χέρια μου το περιοδικό «Δημόραμα», το διάβασα, μ' έφερε κοντά σας, χάρηκα πάρα πολύ, και νοιώθω περήφρανη για τον τόπο μου.

Σας εύχομαι απ' την καρδιά μου να συνεχίσετε αυτή την προσπάθεια και να είναι η αρχή και για άλλες τέτοιες εκδηλώσεις.

Να είστε άξιοι, όλοι εσείς, που δουλεύετε για να ολοκληρωθεί αυτό το περιοδικό με επιτυχία.

Σας ευχαριστώ όλους και σας εύχομαι κάθε προσωπική ευτυχία!!!

Η χωριανή σας
Μαγδαληνή Δριμζάκα

Οι προσεχείς εκλογές ανάδειξης των δημοτικών και κοινοτικών αρχών στους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης πρώτου βαθμού, θα αποτελέσουν ουσιαστικά το «εναρκτηρίο λάκτισμα» εφαρμογής του Ν. 2539/97, που είναι γνωστός στην κοινή γνώμη ως «**Σχέδιο Καποδίστρια**». Ήδη τα επιτελεία των κομμάτων έχουν μπει για τα καλά στον αγώνα στήριξης εκλογικών συνδυασμών και υποψηφίων, ποδηγετώντας την Αυτοδιοίκηση σε ατραπούς, που μόνο με την «ανεξαρτησία» και «αυτοτέλεια» των θεσμών της δεν σχετίζονται.

Κι ενώ όλοι φαίνεται να ασχολούνται με τις προετοιμασίες ενόψει των «κρίσιμων» εκλογών, εμείς κρίνουμε σκόπιμο να σταθούμε σε ένα αρνητικό -όπως φαίνεται να εξελίσσεται- γεγονός που έχει να κάνει με τις προαλειφόμενες διοικητικές αγκυλώσεις στη λειτουργία των νέων Ο.Τ.Α., για τις οποίες, μεγάλο μέρος ευθύνης πρέπει να καταλογιστεί στο Υπουργείο Εσωτερικών. Εξηγούμαστε:

Είναι γνωστό πως, στη συντριπτική πλειονότητα των Κοινοτήτων που συνεννοούνται σε Δήμους, υπηρετεί ένας γραμματέας, που πολλές φορές δεν ήταν σε θέση να ανταποκριθεί στο σύνολο των υποχρεώσεων του έναντι της Κοινότητάς του. Το τί μπορεί να συμβεί από 1ης Ια-

Επι-δικτικά

γράφει ο πλάτυ-νους

νοαρίου 1998, σε ένα Δήμο προερχόμενο από 8 ή 10 ή και 15 πρώην Κοινότητες, δύσκολα μπορεί να περιγραφεί.

Άραγε θα μαζωχτούν όλοι οι γραμματείς στην έδρα του νέου Δήμου ή θα καθήσουν στις πρώην Κοινότητες τους; Κι αν στριμωχτούν, όπως - όπως, στην έδρα (υποθέστε ότι θα τους χωρούν οι αίθουσες!) τί θα κάνουν τον πρώτο καιρό; Σάμπως και να παραμείνουν στα χωριά τους θα είναι καλύτερα; Πόσο γρήγορα άραγε θα ενοποιηθούν τα (μέχρι πρότινος ξέχωρα) βιβλία αστικοδημοτικής κατάστασης (δημοτολόγια, μητρώα αρρένων, ληξιαρχεία, κλπ.) και τότε θα μηχανογραφηθούν ώστε να παίρνει άμεσα, στο χωριό του, το πιστοποιητικό ο δημότης; Πόσος χρόνος θα χαθεί άραγε ώσπου να βρεθεί ένας μπουσούλας αποτελεσματικής λήψης και εκτέλεσης των πάσης φύσεως διοικητικών πράξεων στους νεοσυσταθέντες Δήμους (Δημοτικό Συμβούλιο, Δημαρχιακή Επιτροπή, Πρόεδρος Τοπικού Συμβουλίου, Τοπικά Συμβούλια, Διοικητικά Συμβούλια Νομικών Προσώπων); Τα προαναφερθέντα... "παρα-

τράγουδα", που είναι σφόδρα πιθανόν να επισυμβούν στους πρώτους μήνες λειτουργίας των νέων Δήμων, έπρεπε να είχαν σημάνει, από πολύ νωρίς, συναγερμό στο Υπουργείο Εσωτερικών.

Χάθηκε ήδη πολύτιμος χρόνος. Κι όταν "πιάσουν δουλειά" οι 2-3 επιστήμονες -από αυτούς που θα καταρτίσει το Υπουργείο- σε κάθε νέο Δήμο (όχι πριν τον Φεβρουάριο του 1999, δηλαδή τη στιγμή που θα λειτουργούν ήδη οι νέοι Δήμοι!), ώσπου να εγκλιματιστούν πάει, θα έχει φάει... ο γάββαρος το κλήμα! -Κι ως μην μας πει κάποιος για τη "δουλειά", που τάχα έγινε με την καταγραφή των αναγκών κλπ. των νέων Δήμων, ενόψει εφαρμογής του Ε.Π.Τ.Α. Η «χρησιμότητα» της δεν θα αργήσει να φανεί.

Κοντολογώντας, θέλουμε να πούμε πως δεν δόθηκε η σημασία που έπρεπε στον παράγοντα "προσωπικό": και ως προς τον υπολογισμό του αριθμού του και ως προς την επιμόρφωσή του και ως προς το **χρόνο ένταξης του στη δύναμη των νέων Δήμων**. Και θα συμβεί δυστυχώς, όσοι εναντιώθηκαν το **Σχέδιο Καποδίστρια** να επιχαιρούν αύριο -ως κίνσορες- τους θεράποντές(!) του, για τις πολλές δυσλειτουργίες που θα εμφανιστούν, ιδιαίτερα τα πρώτα 2-3 κρίσιμα χρόνια εφαρμογής του θεσμού.

μεγεθύνσεις
μεγεθύνσεις
μεγεθύνσεις
μεγεθύνσεις
μεγεθύνσεις

Άδικη η απόφαση της Επιτροπής Απαλλοτριώσεων Βέροιας για παραχώρηση οικοπεδικών κληρών στο Λιανοβέργι

Στις 29-10-1997, η Επιτροπή Απαλλοτριώσεων Βέροιας (Ε.Α.Β.) συνεδρίασε για να εκδικάσει αιτήσεις κατοίκων του συνοικισμού Λιανοβεργίου, για παραχώρηση οικοπεδικών κληρών. Κατά τη διάρκεια της συνεδρίασης ήταν εμφανές, από τις ερωτήσεις που έκανε η Επιτροπή προς τους αιτούντες, ότι οι περισσότεροι από τους ενδιαφερόμενους θα απορρίπτονταν.

Πράγματι, προ τριών περίπου μηνών δημοσιοποιήθηκε η απόφαση της Επιτροπής, η οποία απέρριπτε, σε σύνολο 24 αιτήσεων, τις 20 εξ' αυτών με κύριο αιτιολογικό ότι οι 15 εκ των 20 απορριπτομένων προσδοκούν και μπορούν να καλύψουν τις στεγαστικές τους ανάγκες στο πατρικό τους οικοπέδο. Η απόφαση αυτή, κατά τη γνώμη μας, στερείται λογικής και είναι άδικη.

Είναι γνωστό ότι στα χωριά ο οικοπεδικός κλήρος του ενός στρέμματος μετά βίας φθάνει για να καλύψει τις στεγαστικές ανάγκες και τις γεωργικές δραστηριότητες των κατοίκων. Πως λοιπόν ο γιος (πόσο μάλλον στην περίπτωση δύο ή και τριών αδελφών) θα καλύψει τις στεγαστικές του ανάγκες στο πατρικό οικοπέδο όταν αυτό καλύπτεται από διάφορα κτίσματα (σπίτι, αποθήκη, υπόστεγο, στάβλο) και γεωργικά εργαλεία. Και ποιος μας λέει ότι οι σχέσεις μεταξύ υιού και πατέρα ή μεταξύ νύφης και πεθεράς είναι αρμονικές, ώστε να συστεγάζονται. Ή μήπως ένα από τα αίτια της αστυφιλίας που μαστίζει τη χώρα μας δεν είναι και η μη παραχώρηση οικοπεδικού κλήρου στα χωριά μας.

Ο πληθυσμός της πρώην Κοινότητας Λιανοβεργίου συρρικνώνεται δραματικά τα τελευταία 15 χρόνια και το φαινόμενο της αστυφιλίας τείνει να πάρει δραματικές διαστάσεις. Επιβάλλεται λοιπόν η Ε.Α.Β., κατά την εκδίκαση των ενστάσεων που υπέβαλλαν οι απορριπτόμενοι, να εξετάσει με διαφορετικό πρίσμα το πρόβλημα και να παραχωρήσει οικοπέδα στους ενισταμένους. Στις περιπτώσεις όπου οι αιτούντες έχουν στην ιδιοκτησία τους

έως και 500 τ.μ. να τους δοθεί συμπληρωματικό οικοπέδο, ώστε να συμπληρώσουν κι αυτοί τον οικοπεδικό κλήρο του ενός στρέμματος. Επίσης, στις περιπτώσεις όπου ζητείται αντικατάσταση οικοπέδου, η Επιτροπή θα πρέπει να λάβει υπόψη της ότι, το αρχικά παραχωρηθέν οικοπέδο βρίσκεται σε μειονεκτική θέση, διότι δεν έχει ούτε καν χαλικοστρωμένο δρόμο, ούτε ηλεκτρικό και τηλεφωνικό δίκτυο, αλλά ούτε και δίκτυο ύδρευσης.

Δούμπλας Γεώργιος
Πάρεδρος Συνοικισμού Λιανοβεργίου

Ο Σκουπιδότοπος της Κορυφής

Φτάσαμε να διαβούμε το κατώφλι του 2^{ου} αιώνα και είναι γνωστό πως η Ελλάδα δεν έχει καταφέρει ακόμη να λύσει το πρόβλημα της διαχείρισης των αποβλήτων και ειδικότερα των οικιακών απορριμμάτων. Παρ' όλα τα μεγάλα λόγια και τις εξαγγελίες που κατά καιρούς ακούμε από τους αρμοδίους (αναφερόμαστε ιδίως στο καθ' ύλην αρμόδιο Υπουργείο ΠΕΧΩ.ΔΕ.), δυστυχώς δεν έχει γίνει τίποτα ουσιαστικό για την επίλυση του προβλήματος και οι χιλιάδες ανεξέλεγκτοι σκουπιδότοποι εξακολουθούν να πνίγουν στην κυριολεξία κάθε γωνιά της χώρας μας.

Σε ότι αφορά την περιοχή μας, είναι γνωστό ότι λειτουργούν δύο σκουπιδότοποι. Ο ένας εξ' αυτών, του Δήμου Πλατέος, βρίσκεται κοντά στον ποταμό Λουδία όπου ανά τακτά χρονικά διαστήματα η Δημοτική Αρχή καταβάλλει προσπάθειες ώστε να γίνονται όλες οι απαραίτητες εργασίες που απαιτούνται για τη μείωση του προβλήματος - τουλάχιστον της αισθητικής ρύπανσης που προκαλείται.

Ο δεύτερος σκουπιδότοπος βρίσκεται στο αγρόκτημα Κορυφής, σε απόσταση αναπνοής από τον οικισμό Λιανοβεργίου - Παλαιοχωρίου (500 περίπου μέτρα από τον οικισμό) και στον οποίο συγκεντρώνονται απορρίμματα κάθε λογής από την Κοινότητα Κορυφής.

Ο σκουπιδότοπος αυτός στο παρελθόν (πριν μια δετία περίπου) είχε υποδεχθεί χιλιάδες τόνους αποσυρόμενων φρούτων από την Ε.Α.Σ. Αλεξάνδρειας, χωρίς να ληφθεί καμιά μέριμνα προστασίας του τοπίου, χωρίς να γίνουν εργασίες επικωματώσεων, κλπ. Σήμερα, τα καιγόμενα σκουπίδια, όταν φυσούν νότιοι ιδιαίτερα άνεμοι, προκαλούν αναπνευστικά προβλήματα (λόγω της εγγύτητας του χώρου με τον οικισμό) και η δυσοσμία είναι αφόρητα έντονη στους κατοίκους του Λιανοβεργίου-Παλαιοχωρίου.

Το πρόβλημα έγινε γνωστό στον κ. Νομάρχη, προ μιας διετίας περίπου, ο οποίος δεσμεύθηκε ότι θα δοθεί μία γενικότερη λύση, με τη δημιουργία ενός Χώρου Υγειονομικής Ταφής Απορριμμάτων (Χ.Υ.Τ.Α.) για όλο το Νομό Ημαθίας, που θα λειτουργεί με σύγχρονες προδιαγραφές προστασίας του περιβάλλοντος. Παρά τα 2 χρόνια που πέρασαν από τότε, το πρόβλημα εξακολουθεί να υφίσταται και να μεγεθύνεται.

*Δούμπλας Γεώργιος,
Πάρεδρος Συνοικισμού Λιανοβεργίου*

Απαραίτητη η κατασκευή γραμματοκιβωτίων στους οικισμούς Λιανοβεργίου, Παλαιοχωρίου και Αράχου

Είναι γνωστό ότι οι κάτοικοι των οικισμών Λιανοβεργίου, Παλαιοχωρίου και Αράχου αντιμετωπίζουν προβλήματα με τη διανομή της αλληλογραφίας τους. Αυτή η -από πολλών ετών- υφιστάμενη κατάσταση μπορεί να χαρακτηριστεί ως απαράδεκτη και είναι επιτακτική ανάγκη να δοθεί λύση στο πρόβλημα. Στο παρελθόν έχουν χαθεί γράμματα, γιατί η πρόσβαση στα... χαρτοκιβώτια που τοποθετείται η αλληλογραφία είναι ανοικτή για τον οποιονδήποτε.

Η Δημοτική Αρχή απευθύνθηκε στα ΕΛ.ΤΑ. ζητώντας να γίνεται κατ' οίκον η διανομή της αλληλογραφίας και στους συνοικισμούς Λιανοβεργίου, Παλαιοχωρίου και Αράχου, ενώ σήμερα γίνεται μόνο στην έδρα του Δήμου. Οι υπηρεσιακοί παράγοντες των ΕΛ.ΤΑ. απάντησαν ότι η διανομή κατ' οίκον της αλληλογραφίας, βάσει του Κανονισμού τους, γίνεται μόνο στην έδρα όπου βρίσκεται το υποκατάστημά τους και ότι, για την επίλυση του προβλήματος στους υπολοίπους συνοικισμούς, αρμόδια να δώσει κάποιες λύσεις είναι η Τοπική Αυτοδιοίκηση.

Για την αντιμετώπιση του προβλήματος έχει προταθεί στη διοίκηση του Δήμου Πλατέος να κατασκευασθούν ατομικά γραμματοκιβώτια μεταλλικής κατασκευής και να τοποθετηθούν σε κεντρικά σημεία των συνοικισμών, ώστε να λυθεί το πρόβλημα διανομής της αλληλογραφίας

στους κατοίκους. Ήδη η Δημοτική Αρχή, σύμφωνα με πληροφορίες μας, έχει εντάξει στον προγραμματισμό των έργων της για την προσεχή περίοδο την κατασκευή των γραμματοκιβωτίων στους συνοικισμούς.

*Δούμπλας Γεώργιος,
Πάρεδρος Συνοικισμού Λιανοβεργίου*

Τί γίνεται με το νερό που πίνουμε, κύριε Νομάρχη;

Όλοι θυμόμαστε την άμεση ενεργοποίηση των υπηρεσιών της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Ημαθίας το 1995, όταν ύστερα από την ανακοίνωση κάποιων αποτελεσμάτων χημικών αναλύσεων που διενήργησε το ΙΓΜΕ στα πόσιμα νερά της περιοχής μας βρέθηκε ότι αυτά δεν πληρούν τις σχετικές προδιαγραφές ποσιμότητας που ορίζονται στη νομοθεσία. Τότε με τη μορφή του κατεπείγοντος, η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση σε συνεργασία με τον Σύνδεσμο Ύδρευσης Δήμων και Κοινοτήτων Περιοχής Αλεξάνδρειας, αποφάσισε την ανόρυξη νέων γεωτρήσεων στο Πλατύ και στον Άραχο προκειμένου να υδροδοτηθούν οι κάτοικοι της περιοχής μας με κατάλληλο νερό. Οι νέες γεωτρήσεις ανοίχθηκαν πράγματι, σε συντομότερο χρόνο, με ευθύνη των Τεχνικών Υπηρεσιών της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης. Έκτοτε πέρασε πολύς καιρός και στο διάστημα που μεσολάβησε ο Δήμος Πλατέος αλλά και ο Σύνδεσμος Ύδρευσης, με πιστώσεις που διέθεσαν, ολοκλήρωσαν το εσωτερικό δίκτυο ύδρευσης στο Πλατύ και στον Άραχο, συνέδεσαν τις γεωτρήσεις με τους υδατόπυργους, τοποθέτησαν παροχές στα σπίτια και σύστημα χλωρίωσης στο δίκτυο ύδρευσης.

Το καλοκαίρι του 1996, ο ίδιος ο Νομάρχης κ. **Ανδρέας Βλαζάκης** με υπηρεσιακούς παράγοντες της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης, παρουσία του κ. **Τάσου Τσισιόπουλου**, Προέδρου του Συνδέσμου Ύδρευσης, επισκέφθηκαν το συνοικισμό Αράχου για να διαβεβαιώσουν τους κατοίκους ότι μπορούν να πίνουν πλέον ασφαλές νερό από τη νέα γεώτρηση. Όμως παρά τις παραινήσεις τους, οι κάτοικοι παρέμεναν δύσπιστοι γιατί έβλεπαν με τα μάτια τους ότι το νερό «είναι θολό», «αφήνει άλατα στο ποτήρι» και «μυρίζει». Τα ερωτηματικά για το κατά πόσο πίνουμε κατάλληλο νερό ή όχι στην περιοχή μας συνεχίζουν ακόμη και σήμερα να υφίστανται.

Ο Δήμος Πλατέος, προκειμένου να δοθεί μία σαφής απάντηση στο σοβαρό αυτό πρόβλημα, ανέθεσε πριν λίγο καιρό το ποσό των 3.000.000 δραχμών στη Δημοτική Επιχείρηση Ανάπτυξης του Δήμου, με σκοπό αφενός να διενεργείται η συνεχής χλωρίωση

του δικτύου ύδρευσης και αφετέρου για να γίνουν συστηματικές αναλύσεις του νερού (μικροβιολογικές και φυσικοχημικές). Ήδη, το νερό του δικτύου στο Πλατύ και στον Άραχο κλωριώνεται συστηματικά, ενώ έχει παραληφθεί το πρώτο μέρος των αποτελεσμάτων των αναλύσεων, οι οποίες συνεχίζονται με συμπληρωματική διερεύνηση και για την ύπαρξη τυχόν υπολειμμάτων φυτοφαρμάκων στα υπόγεια νερά.

Σε σύντομο χρόνο, μόλις ολοκληρωθούν οι αναλύσεις αυτές και μετά την επεξεργασία των αποτελεσμάτων και τις γνωματεύσεις ειδικών υγειονομολόγων και επιστημόνων άλλων ειδικοτήτων, ο Δήμος Πλατέος θα προβεί στην υπεύθυνη ενημέρωση των κατοίκων

Θα πρέπει, πάντως, να σημειώσουμε πως εκφράζονται σοβαρές επιφυλάξεις (τουλάχιστον!) ως προς το τελικό αποτέλεσμα των δύο νέων γεωτρήσεων που έγιναν με ευθύνη της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης. Στην απορία μας, γιατί «κατέβηκαν» και στις δύο γεωτρήσεις τόσο βαθιά, δηλαδή σε στρώματα νερού που αποδεδειγμένα (με βάση πολλών ετών εμπειρία των υδρογεωλογικών στρωμάτων της περιοχής) είναι υφάλμυρα, με πολλά άλατα, παραμένει μέχρι σήμερα χωρίς απάντηση! Μήπως, κ. Νομάρχη, έγινε απλώς «μια τρύπα στο νερό»;

Το σίγουρο είναι ότι 15.000 περίπου κάτοικοι της ευρύτερης περιοχής του Πλατέος, πίνουν, εδώ και δεκαετίες ίσως, νερό αμφιβόλου τουλάχιστον ποιότητας. Αν η μόνη -όπως λέγεται- ριζική λύση του προβλήματος είναι η μεταφορά νερού από τις πηγές, τότε οι αρμόδιες τοπικές αρχές πρέπει να ενεργήσουν εδώ και τώρα: **Να βρεθούν οι πιστώσεις που απαιτούνται για την άμεση έναρξη του σχετικού έργου και τη σύντομη ολοκλήρωσή του. Δεν αρκεί ο εφησυχασμός των αρχών, ότι έχουν «κατατεθεί οι σχετικές προτάσεις» καθώς και η είσπραξη υποσχέσεων με άδηλο το χρόνο υλοποίησης αυτού του -πρώτης προτεραιότητας για την υγεία χιλιάδων πολιτών- έργου.**

Τρ. Τοπ.

Να αναβαθμιστεί σε πολυδύναμο Τμήμα, ο Αστυνομικός Σταθμός Πλατέος

Με τη διεύρυνση του Δήμου Πλατέος, που θα επέλθη από της Ιανουαρίου λόγω εφαρμογής του Προγράμματος "Καποδίστριας" καθίσταται ανάγκη αναβάθμισης του υφιστάμενου Αστυνομικού Σταθμού Πλατέος, σε πολυδύναμο και αυτόνομο Τμήμα.

Επειδή ο αρμόδιος Υπουργός κ. Ρωμαίος, σε πρόσφατη δήλωσή του, ανέφερε πως σε όλες τις έδρες των νέων Δήμων θα δημιουργηθούν Αστυνομικά Τμήματα, ελπίζουμε να υλοποιηθεί σύντομα η υπόσχεσή του αυτή, διότι το πρόβλημα της ελλείπουσ αστυνόμευσης της περιοχής μας έχει προσλάβει εκρηκτικές διαστάσεις.

Τρ. Τοπ.

ΔΡΟΜΟΛΟΓΙΑ ΚΤΕΛ ΣΤΟ ΔΗΜΟ ΠΛΑΤΕΟΣ

1.	6:50	Παισιοχώρι
	6:55	Λιανοβέργι
	7:00	Πλατύ, Τρίκαθα, Κήσιδι
	7:50	Πλατύ
	7:55	Λιανοβέργι
	8:00	Παισιοχώρι, Αλεξάνδρεια
2.	7:40	Άραχος-Αλεξάνδρεια (ΠΕΛ)
3.	7:30	Κορυφή
	7:40	Πλατύ
	7:50	Άραχος
	8:05	Παισιοχώρι
	8:10	Λιανοβέργι
	8:20	Πλατύ, Αλεξάνδρεια
4.	7:40	Παισιοχώρι
	7:45	Λιανοβέργι
	7:55	Πλατύ
	8:05	Άραχος
	8:15	Λιανοβέργι
	8:20	Παισιοχώρι, Αλεξάνδρεια
5.	9:45	Άραχος
	9:55	Παισιοχώρι
	10:05	Λιανοβέργι
	10:15	Πλατύ
	10:25	Λιανοβέργι
	10:30	Παισιοχώρι, Αλεξάνδρεια
6.	11:30	Παισιοχώρι
	11:35	Λιανοβέργι
	11:40	Πλατύ
	11:55	Άραχος, Αλεξάνδρεια
7.	13:00	Άραχος
	13:10	Πλατύ
	13:15	Λιανοβέργι
	13:20	Παισιοχώρι
	13:30	Άραχος, Αλεξάνδρεια
8.	13:30	Πλατύ
	13:35	Λιανοβέργι
	13:40	Παισιοχώρι
	13:55	Άραχος, Αλεξάνδρεια
9.	14:45	Παισιοχώρι
	14:50	Λιανοβέργι
	14:55	Πλατύ
	15:10	Άραχος

Αναγκαία η φωταγώγηση των οδικών κόμβων της Π.Ε.Ο. στο Δήμο Πλατέος

Όσοι έτυχε να οδηγούν κατά τις νυχτερινές ώρες στην Παλαιά Εθνική Οδό (Π.Ε.Ο.) Θεσσαλονίκης-Βέροιας με προορισμό το Πλατύ, θα έχουν οπωσδήποτε παρατηρήσει ότι η μη φωταγώγηση των κόμβων (τόσο στη συμβολή της επαρχιακής οδού όσο και στο σημείο κοντά στην Ελληνική Βιομηχανία Ζωοτροφών), δυσχεραίνει την οδήγηση και εγκυμονεί κινδύνους πρόκλησης ατυχημάτων, ιδιαίτερα για τους οδηγούς που δεν γνωρίζουν καλά τον δρόμο.

Η έλλειψη αυτή είναι από χρόνια γνωστή στις αρχές. Ήδη από το 1996, η δημοτική αρχή του Πλατέος έχει ζητήσει από την 3η Δ.Ε.Κ.Ε., που έχει τη σχετική αρμοδιότητα, να εντάξει στον προϋπολογισμό της τη χρηματοδότηση αυτού του έργου στην περιοχή μας. Όμως μέχρι σήμερα δεν έχει γίνει τίποτε. Τελευταία, ο Νομάρχης Ημαθίας κ. Ανδρέας Βλαζάκης και ο Βουλευτής του ΠΑ.ΣΟ.Κ. κ. Μόσχος Πικονόγλου, επανέθεσαν το θέμα στις αρμόδιες υπηρεσίες της Δ.Ε.Κ.Ε. και έλαβαν την υπόσχεση ότι η φωταγώγηση θα γίνει σύντομα. Ας το ελπίσουμε, πριν θρηνήσουμε θύματα άδικα.

Τρ.Τοπ.

Πρόκληση και εμπαιγμός από τη μη χορήγηση τίτλων κυριότητας στους οικοπεδούχους της περιοχής «Λιανοβεργίτικα» του Δήμου Πλατέος

Οι κάτοικοι της περιοχής "Λιανοβεργίτικα" του Δήμου Πλατέος, φαίνεται πως έχουν βρει για τα καλά τον μπελά τους. Εδώ και δεκαετίες εκκρεμεί η χορήγηση τίτλων

κυριότητας στους οικοπεδούχους αυτής της περιοχής, με αποτέλεσμα να μην είναι σε θέση να προβούν σε οποιαδήποτε νόμιμη δικαιοπραξία επί της ιδιοκτησίας που κατέχουν (πώληση, μεταβίβαση, λήψη στεγαστικού δανείου, κ.ο.κ.).

Κι ενώ -εδώ και δύο ολόκληρες δεκαετίες!- έχουν κινηθεί κάποιες διαδικασίες από την αρμόδια Επιτροπή Απαλλοτριώσεων Βέροιας, για την έκδοση οριστικών και νόμιμων τίτλων κυριότητας, δεν έχει λυθεί το πρόβλημά τους.

Επανελημμένα, τόσο το 1996 όσο και το 1997, το ζήτημα απασχόλησε τις εμπλεκόμενες υπηρεσίες της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης (Πολοδομία, Τοπογραφική και Διεύθυνση Γεωργίας), αλλά και τον ίδιο τον Νομάρχη Ημαθίας. Κι όμως, παρά τις υποσχέσεις που εδόθησαν στους ενδιαφερομένους για την σε σύντομο χρόνο ικανοποίηση του δίκαιου αιτήματός τους, δεν έγινε τίποτα. Η διαδικασία έκδοσης των τίτλων κυριότητας εκκρεμεί, για ακατανόητους λόγους, με αποτέλεσμα οι κάτοικοι να είναι σχεδόν εξαγριωμένοι από τον εμπαιγμό των υπηρεσιών.

Για πόσο χρόνο άραγε ακόμη θα πρέπει να διατηρήσουν οι κάτοικοι αυτοί της περιοχής την ψυχραιμία και την υπομονή τους, κ.κ. υπηρεσιακοί παράγοντες της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης και κ. Νομάρχη;

Τρ.Τοπ.

Ο ΔΗΜΟΣ ΠΛΑΤΕΟΣ ΧΟΡΗΓΕΙ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΑ, ΛΗΞΙΑΡΧΙΚΕΣ ΠΡΑΞΕΙΣ ΚΑΙ ΑΛΛΑ ΕΓΓΡΑΦΑ ΜΕΣΩ ΤΗΛΕΦΩΝΙΚΗΣ ΑΙΤΗΣΗΣ

Καλέστε το αριθμό 1502

Όπως αναφέραμε και στο προηγούμενο τεύχος του περιοδικού, οι δημότες του Πλατέος μπορούν να λαμβάνουν πολλά έγγραφα και πιστοποιητικά από το Δήμο, μέσω τηλεφωνικής αίτησης. Η υπηρεσία αυτή διευκολύνει ιδιαίτερα τους ετεροδημότες μας που μένουν μακριά.

Υπενθυμίζουμε ότι μέσω των τηλεφωνικών αιτήσεων οι δημότες μπορούν, προς το παρόν, να λαμβάνουν στο σπίτι τους τα ακόλουθα έγγραφα:

1. Πιστοποιητικό γέννησης.
2. Πιστοποιητικό οικογενειακής κατάστασης.
3. Ληξιαρχικές Πράξεις (γέννησης, γάμου, θανάτου).

Το πρόγραμμα αυτό σταδιακά θα επεκταθεί με τη χορήγηση και άλλων τύπων εγγράφων. Ήδη ο Δήμος Πλατέος, από την έναρξη εφαρμογής αυτής της υπηρεσίας προς τους πολίτες, χορηγεί 2 έως 3 τέτοια έγγραφα σχεδόν σε ημερήσια βάση.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΩΝ ΕΞΗΓΕΙΛΕ ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ

ΘΑ ΚΑΛΥΨΟΥΝ ΤΙΣ ΠΡΩΤΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΔΗΜΩΝ

Γράφει ο Τρύφων Τοπαλίδης

Δύομια χιλιάδες ανέργους επιστήμονες πτυχιούχους των Α.Ε.Ι. και Τ.Ε.Ι. «επιστρατεύει» το Υπουργείο Εσωτερικών Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης για να ρίξει στη μάχη της ανα-συγκρότησης της πρωτοβάθμιας Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Πρόκειται για ένα πρόγραμμα θεωρητικής κατάρτισης και πρακτικής άσκησης (απόκτησης, δηλαδή, επαγγελματικής εμπειρίας) επιστημόνων διαφόρων ειδικοτήτων, σε θέματα Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης. Ήδη η σχετική προκήρυξη και εκδήλωση ενδιαφέροντος δημοσιεύθηκε στις αρχές του μήνα στον τύπο. Το εγχείρημα εντάσσεται στο συνολικό σχεδιασμό και την εφαρμογή «ενός ολοκληρωμένου προγράμματος», όπως ισχυρίζεται το Υπουργείο, υποστήριξης της οργάνωσης και λειτουργίας των Δήμων, οι οποίοι προέκυψαν από την εφαρμογή του «Προγράμματος Ιωάννης Καποδίστριας».

Ο συνολικός αριθμός των προγραμμάτων, τα οποία θα πραγματοποιηθούν σε όλη τη χώρα και είναι επιδοτούμενα, υπολογίζεται να ανέλθει σε 112. Κάθε πρόγραμμα κατάρτισης και απόκτησης επαγγελματικής εμπειρίας πτυχιούχων Α.Ε.Ι. και Τ.Ε.Ι. περιλαμβάνει δύο εκπαιδευτικά πακέτα. Το πρώτο, συνολικής διάρκειας 500 ωρών, περιλαμβάνει θεωρητική κατάρτιση 200 ωρών και πρακτική εφαρμογή 300 ωρών, αφορά δε στην κατάρτιση των συμμετεχόντων σε γενικά θέματα που αφορούν στη Δημόσια Διοίκηση και στην Τοπική Αυτοδιοίκηση. Το δεύτερο εκπαιδευτικό πακέτο είναι συνολικής διάρκειας 1.764 ωρών και περιλαμβάνει θεωρητική κατάρτιση 400 ωρών και πρακτική εφαρμογή 1.364 ωρών, αφορά δε στην κατάρτιση και απόκτηση επαγγελματικής εμπειρίας των εκπαιδευομένων σε επί μέρους θέματα που αφορούν στην Τοπική Αυτοδιοίκηση. Η θεωρητική κατάρτιση και η πρακτική εφαρμογή θα εναλλάσσονται κατά τη διάρκεια του Προγράμματος. **Η συνολική διάρκεια του προγράμματος ανέρχεται σε δεκατέσσερις (14) μήνες και οι εκπαιδευόμενοι θα παρακολουθήσουν αθροιστικά 600 ώρες θεωρητικής κατάρτισης και 1.664 ώρες πρακτικής εφαρμογής (εξάσκησης στους Δήμους).**

Σε κάθε Νομό, η θεωρητική κατάρτιση θα πραγματοποιηθεί κατά κύριο λόγο στις πρωτεύουσες των Νομών, ενώ η πρακτική εφαρμογή θα γίνει στους Δήμους. Πρέπει να σημειωθεί, ότι οι εκπαιδευόμενοι θα είναι υπο-

Πίνακας 1:
ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΣΧΟΛΩΝ ή ΤΜΗΜΑΤΩΝ ΑΕΙ-ΤΕΙ
ΟΙ ΠΤΥΧΙΟΥΧΟΙ ΤΩΝ ΟΠΟΙΩΝ ΜΠΟΡΟΥΝ ΝΑ ΛΑΒΟΥΝ ΜΕΡΟΣ

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ Α'
Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής (ΑΕΙ)
Οικονομικής Επιστήμης (ΑΕΙ)
Οικονομικών Επιστημών (ΑΕΙ)
Στατιστικής και Ασφαλιστικής Επιστήμης (ΑΕΙ)
Στατιστικής Οικονομίας (ΑΕΙ)
Χρηματοοικονομικής και Τραπεζικής Διοίκησης (ΑΕΙ)
Διοίκησης Επιχειρήσεων (ΤΕΙ)
Λογιστικής (ΤΕΙ)
ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ Β'
Αγρονόμων και Τοπογράφων Μηχανικών (ΑΕΙ)
Αρχιτέκτονες (ΑΕΙ)
Ηλεκτρολόγων Μηχανικών & Μηχανικών Η/Υ (ΑΕΙ)
Ηλεκτρολόγων Μηχανικών & Τεχνολογίας Η/Υ (ΑΕΙ)
Μεταλλειολόγων Μηχανικών (ΑΕΙ)
Μηχανικοί Χωροταξίας & Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΑΕΙ)
Μηχανικών Ορυκτών Πόρων (ΑΕΙ)
Μηχανικών Περιβάλλοντος (ΑΕΙ)
Μηχανολόγων Μηχανικών (ΑΕΙ)
Μηχανολόγων Μηχανικών Βιομηχανίας (ΑΕΙ)
Πολιτικών Μηχανικών (ΑΕΙ)
Χημικών Μηχανικών (ΑΕΙ)
Ενέργειακής Τεχνικής (ΤΕΙ)
Ηλεκτρολόγος (ΤΕΙ)
Μηχανολόγος (ΤΕΙ)
Πολιτικών Δομικών Έργων (ΤΕΙ)
Πολιτικών Έργων Υποδομής (ΤΕΙ)
Τοπογράφος (ΤΕΙ)
ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ Γ'
Γεωπόνος (ΑΕΙ)
Γεωργικής Βιοτεχνολογίας και Βιοτεχνολογίας (ΑΕΙ)
Γεωργικής Οικονομίας (ΑΕΙ)
Γεωργικών Βιομηχανιών (ΑΕΙ)
Εγγείων Βελτιώσεων & Γεωργικών Μηχανημάτων (ΑΕΙ)
Ζωικής Παραγωγής (ΑΕΙ)
Περιβάλλοντος (ΑΕΙ)
Φυτικής Παραγωγής (ΑΕΙ)
Ανθοκομίας και Αρχιτεκτονικού Τοπίου (ΤΕΙ)
Γεωργικών Μηχανημάτων και Αρδεύσεων (ΤΕΙ)
Διοίκησης Γεωργικών Εκμεταλλεύσεων (ΤΕΙ)
Θερμοκηπιακών Καλλιέργειών και Ανθοκομίας (ΤΕΙ)
ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ Δ'
Δασολογίας και Φυσικού Περιβάλλοντος (ΑΕΙ)
Δασολογίας (ΤΕΙ)
ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ Ε'
Αστικής και Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΑΕΙ)
Δημόσιας Διοίκησης (ΑΕΙ)
Επιχειρησιακής Έρευνας και Μάρκετινγκ (ΑΕΙ)
Κοινωνικής Ανθρωπολογίας (ΑΕΙ)
Κοινωνικής Πολιτικής & Κοινωνικής Ανθρωπολογίας (ΑΕΙ)
Κοινωνιολογίας (ΑΕΙ)
Μηχανικών Παραγωγής και Διοίκησης (ΑΕΙ)
Νομικής (ΑΕΙ)
Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης (ΑΕΙ)
Πολιτικών Επιστημών και Διεθνών Σπουδών (ΑΕΙ)
Τεχνολογίας και Συστημάτων Παραγωγής (ΑΕΙ)
Διοίκησης Μονάδων Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΤΕΙ)
Συνεταιριστικών Οργανώσεων & Εκμεταλλεύσεων (ΤΕΙ)
ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΣΤ'
Επιστήμης Υπολογιστών (ΑΕΙ)
Εφαρμοσμένης Πληροφορικής (ΑΕΙ)
Ηλεκτρολόγων Μηχανικών & Μηχανικών Η/Υ (ΑΕΙ)
Ηλεκτρονικών & Μηχανικών Υπολογιστών (ΑΕΙ)
Ηλεκτρολόγων Μηχανικών & Τεχνολογίας Η/Υ (ΤΕΙ)
Μηχανικών Η/Υ και Πληροφορικής (ΑΕΙ)
Πληροφορικής (ΑΕΙ)
Η/Υ Συστημάτων (ΤΕΙ)
Πληροφορικής (ΤΕΙ)

χρεωμένοι να παρακολουθούν ανελλιπώς με καθημερινή παρουσία το πρόγραμμα και ιδιαίτερα το μέρος της πρακτικής εφαρμογής στους Δήμους, όπου θα βρίσκονται με πλήρες καθημερινό ωράριο εργασίας.

Οι ενδιαφερόμενοι για υποβολή υποψηφιότητας συμμετοχής στο Πρόγραμμα Κατάρτισης, θα πρέπει να πληρούν τις ακόλουθες προϋποθέσεις: α) Να είναι άνεργοι, β) Να έχουν ηλικία έως 35 ετών (όσοι και όσες έχουν γεννηθεί από την 1^η Ιανουαρίου 1963 και μετά), γ) Οι άρρενες υποψήφιοι να έχουν εκπληρώσει τις στρατιωτικές τους υποχρεώσεις ή να έχουν απαλλαγεί νόμιμα από αυτές, και δ) Να είναι πτυχιούχοι ανωτέρων και ανωτάτων σχολών (ΑΕΙ, ΤΕΙ μόνο για τις ειδικότητες που καθορίζονται (βλέπε Πίνακα 1) ή να είναι πτυχιούχοι αντίστοιχων σχολών της αλλοδαπής με επίσημη αναγνώριση από το ΔΙΚΑΤΣΑ.

Οι υποψήφιοι θα πρέπει να προσκομίσουν μια σειρά δικαιολογητικών, που διατίθενται από τα γραφεία της Ε.Ε.Τ.Α.Α. ή της Κ.Ε.Δ.Κ.Ε. ή των Τ.Ε.Δ.Κ. των Νο-

μών. Στην Ημαθία οι αιτήσεις διατίθενται από τα γραφεία της ΤΕΔΚ ή τον Δήμο Βέροιας (Μητροπόλεως 38-Βέροια, 5^{ος} και 2^{ος} όροφος αντιστοίχως). Αναλυτικές πληροφορίες (προκήρυξη και τεύχος πληροφοριών) παρέχονται στους ενδιαφερομένους και από το Δημαρχείο Πλατέος.

Κάθε υποψήφιος έχει δικαίωμα εκδήλωσης ενδιαφέροντος αποκλειστικά για ένα Νομό της χώ-

ρας και μόνο για μέχρι τρεις Δήμους, που πρέπει να βρίσκονται στο Νομό που έχει επιλέξει. Η επιλογή των υποψηφίων θα γίνει με ένα σύστημα βαθμολόγησης ορισμένων κριτηρίων, που είναι: α) η εντοπιότητα, β) Οι τυχόν μεταπτυχιακοί τίτλοι σπουδών, γ) Ο βαθμός πτυχίου του βασικού τίτλου σπουδών, και δ) Οι πρόσθετες γνώσεις (γνώση αγγλικής, γαλλικής, γερμανικής ή ιταλικής γλώσσας αποδεικνυόμενη με σχετικό πτυχίο και η προγενέστερη παρακολούθηση άλλων παρόμοιων προγραμμάτων κατάρτισης).

Ως λήξη προθεσμίας υποβολής των αιτήσεων ορίστηκε η Τρίτη 23 Ιουνίου 1998, μέχρι της οποίας οι υποψήφιοι θα πρέπει να έχουν αποστείλει, επί αποδεί-

εκπαιδευόμενοι για την Ημαθία θα κατανεμηθούν στους Δήμους Πλατέος και Αλεξάνδρειας (από 5 σε κάθε Δήμο).

Σύμφωνα με πληροφορίες μας, η διαδικασία βαθμολόγησης και αξιολόγησης των αιτήσεων θα περατωθεί εντός του Ιουλίου, καθώς και η δημοσιοποίηση των τελικών αποτελεσμάτων με τους επιλεγέντες κατά Νομό και Δήμο. Είναι άγνωστο προς το παρόν, πότε θα ξεκινήσει το πρώτο μέρος του προγράμματος. Μπορεί να θεωρηθεί πάντως βέβαιο πως οι επιστήμονες που θα εκπαιδευτούν, θα κληθούν να προσφέρουν ουσιαστικά τις υπηρεσίες τους στις έδρες των νέων Δήμων, όχι πριν τον προσεχή Νοέμβριο.

Πίνακας 2:
**ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΕΣ ΘΕΣΕΙΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΩΝ
ΚΑΤΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΚΑΙ ΔΗΜΟ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΗΜΑΘΙΑΣ**

ΔΗΜΟΣ	ΚΑΤΗΓ Α'	ΚΑΤΗΓ Β'	ΚΑΤΗΓ Γ'	ΚΑΤΗΓ Δ'	ΚΑΤΗΓ Ε'	ΚΑΤΗΓ ΣΤ'	ΣΥΝΟΛΟ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ	1	2	1	0	1	0	5
ΑΝΘΕΜΙΩΝ	1	1	1	0	0	0	3
ΑΝΤΙΓΟΝΙΔΩΝ	1	1	1	0	0	0	3
ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΠΑΥΛΟΥ	1	1	1	0	0	0	3
ΒΕΡΟΙΑΣ	0	0	0	0	0	1	1
ΒΕΡΓΙΝΑΣ	1	1	0	0	1	0	3
ΔΟΒΡΑ	1	1	0	0	1	0	3
ΕΙΡΗΝΟΥΠΟΛΗΣ	1	1	1	0	0	0	3
ΜΑΚΕΔΟΝΙΔΟΣ	1	1	0	1	0	0	3
ΜΕΛΙΚΗΣ	1	1	0	0	1	0	3
ΝΑΟΥΣΑΣ	0	0	0	1	0	0	1
ΠΛΑΤΕΟΣ	1	2	1	0	1	0	5
ΣΥΝΟΛΟ ΝΟΜΟΥ	10	12	6	2	5	1	36

ξει, τον φάκελο με τα σχετικά δικαιολογητικά στην ταχυδρομική θυρίδα της Ε.Ε.Τ.Α.Α. (Τ.Θ. 4123, Αθήνα 102 10) ή να έχουν κατατεθεί ιδιοχείρως ή μέσω ταχυμεταφορικής εταιρίας, στα γραφεία της Ε.Ε.Τ.Α.Α. (Ξενοφώντος 8, 105 57 Αθήνα).

Στο Νομό Ημαθίας εγκρίθηκαν συνολικά 36 θέσεις επιστημόνων διαφόρων ειδικοτήτων (βλέπε Πίνακα 2). Οι περισσότεροι

Με δεδομένες τις αυξημένες απαιτήσεις εργασίας, για την οργανωτική και λειτουργική διάρθρωση των νέων Δήμων που απαιτούνται, έχουμε τη γνώμη πως το χρονικό διάστημα που απομένει είναι μικρό. Ίσως το Υπουργείο θα έπρεπε να ξεκινήσει τη σχετική διαδικασία από τις αρχές του χρόνου, ώστε ήδη από τώρα το επιστημονικό αυτό δυναμικό να ήταν στη διάθεση των νέων Δήμων. □

Του
Γρ. Παπαθανασίου*

Το ΣΠΑΡΑΓΓΙ ΣΗΜΕΡΑ και οι προοπτικές για τα επόμενα χρόνια

Την άνοιξη του 1966, πριν 32 χρόνια, ο Γεωπόνος **Φιλοποίμην Γκράτζιος**, κάτω από τη σοφή καθοδήγηση του καθηγητή της Γεωπονικής Σχολής του Παρισιού **A. Bry**, εγκατέστησε τους πρώτους δοκιμαστικούς σπαραγγώνες στους *Γαλατάδες* του Ν. Πέλλας. Από τότε μέχρι σήμερα το σπαράγγι γνώρισε και άσχημες και καλές περιόδους. Τελικά, χάρη στην εργατικότητα, το ένστικτο και τη θέληση για πρόοδο των σπαραγγοπαραγωγών αρχικά των Γαλατάδων και στην συνέχεια των γειτονικών χωριών, έγινε η κύρια καλλιέργεια της περιοχής και επεκτάθηκε σχεδόν σ' ολόκληρη τη Β. Ελλάδα.

Σύμφωνα με στοιχεία του 1996, η καλλιεργούμενη έκταση στη χώρα μας φθάνει τα 80.000 στρ. περίπου (Πιν. 1). Από τα 58.000 στρ. του Ν. Πέλλας, τα 15.000 στρ. περίπου βρίσκονται στους Γαλατάδες, που θεωρείται η μητρόπολη του Ελληνικού σπαραγγιού και είναι βέβαια το μεγαλύτερο κέντρο εξαγωγής του. Όλα αυτά τα χρόνια εφαρμόζονται νέες τεχνικές στην καλλιέργεια και σ' αυτό τον τομέα, άφοβα λέμε, ότι δεν υστερούμε σε τίποτα σε σχέση με τους ξένους ανταγωνιστές μας. Η μέση στρεμματική απόδοση τα τελευταία χρόνια κυμαίνεται από 300 έως 450 Kg και είναι ελαφρά υψηλότερη από την Γαλλική και την Ισπανική.

Όλη σχεδόν η συγκομιζόμενη ποσότητα συσκευάζεται και εξάγεται στην αγορά κύρια της Γερμανίας, όπου αντιμετωπίζει με επιτυχία τον

έντονο ανταγωνισμό από το σπαράγγι άλλων χωρών. Εδώ και αρκετά χρόνια, στη μεγάλη αγορά της Γερμανίας, έχουμε σταθερά την πρώτη θέση και μάλιστα με μεγάλη διαφορά από τους Ισπανούς, τους Γάλλους, τους Ολλανδούς, αφού σύμφωνα με στοιχεία του 1997, η Ελλάδα καλύπτει το 48% των συνολικών εισαγωγών νωπού σπαραγγιού από τη Γερμανία, η Ισπανία το 24%, η Ολλανδία το 16% και η Γαλλία το 6%.

Το ότι όλο σχεδόν το σπαράγγι εξάγεται, είναι η μεγάλη του δύναμη και η μεγάλη του αδυναμία. **Δύναμη** γιατί εισάγεται στη χώρα μας πολύτιμο συνάλλαγμα, που είναι τόσο πολύ απαραίτητο για την εθνική μας οικονομία. **Αδυναμία** γιατί είμαστε αναγκασμένοι να υπακούμε στους κανόνες, τις συνθήκες και τα τερίπια μιας ξένης αγοράς, την οποία επηρεάζουμε από ελάχιστα έως καθόλου. Έτσι, σε περιόδους κρίσης, δεν υπάρχουν διέξοδοι και το προϊόν προσφέρεται σε πολύ χαμηλές τιμές, ενώ υπάρχουν και περιπτώσεις που στην κυριολεξία ξεπουλιέται.

Τι κάνουν οι ανταγωνίστριες χώρες:

Σύμφωνα με στοιχεία που ανακοινώθηκαν στο παγκόσμιο συνέδριο σπαραγγιού που έγινε φέτος,

στα μέσα Φεβρουαρίου, στη Σεβίλλη της Ισπανίας:

Η **Ισπανία** από τους 76.000 t που παράγει συνολικά, εξάγει το 33% (25.000 t), ενώ το υπόλοιπο 67% απορροφάται στο εσωτερικό της χώρας, σαν νωπό ή σαν κονσέρβα.

Η **Γαλλία** από τους 34.000 t που παράγει, εξάγει το 23% και αυτοκαταναλώνει το υπόλοιπο 77%.

Η **Ολλανδία** από τους 12 με 13.000 t που παράγει, εξάγει το 50% και αυτοκαταναλώνει το υπόλοιπο.

Πίνακας 1:
**ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΩΝ ΚΑΛΙΕΡΓΟΥΜΕΝΩΝ
ΜΕ ΣΠΑΡΑΓΓΙ ΕΚΤΑΣΕΩΝ ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΜΑΣ**
(στοιχεία έτους 1996)

ΠΕΡΙΟΧΗ	ΣΤΡΕΜΜΑΤΑ
Ν. ΠΕΛΛΗΣ	58.000
Ν. ΗΜΑΘΙΑΣ	7.000
Ν. ΚΑΒΑΛΑΣ	6.000
Ν. ΛΑΡΙΣΗΣ	2.000
Ν. ΕΒΡΟΥ	2.000
Ν. ΞΑΝΘΗΣ	1.000
Ν. ΡΟΔΟΠΗΣ	1.000
Ν. ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	1.000
ΛΟΙΠΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ	1.000

Τι κάνουμε εμείς:

Όπως έχει ήδη προαναφερθεί, σχεδόν ό,τι παράγουμε, το εξάγουμε. Αυτό είναι το ένα σκέλος του προβλήματος. Το άλλο είναι η συνεχής επέκταση της καλλιέργειας, που τις περισσότερες φορές γίνεται αλόγιστα. Πληροφοριακά σας αναφέρω ότι στον Έβρο προγραμματίζεται η επέκταση της καλλιέργειας από 2.000 σε 20.000 στρ. Στην Πέλλα και την Ημαθία, οι εκτάσεις που ελευθερώνονται από το πρό-

* Ο κ. Γρηγόρης Παπαθανασίου είναι γεωπόνος, MSc. της Διεύθυνσης Γεωργίας Γιαννιτών. Το παρόν κείμενο αποτελεί την εισήγηση που παρουσίασε στις 30.3.1998 στο Πλατύ, στα πλαίσια ενημερωτικής ημερίδας για το σπαράγγι, που διοργάνωσε η Δημοτική Επιχείρηση Ανάπτυξης του Δήμου.

γραμμα εκρίζωσης της ροδακινιάς, που βρίσκεται σε πλήρη εξέλιξη, θα φυτευθούν στην μέγιστη πλειοψηφία τους με σπαράγγι. Δηλαδή, σε λίγα χρόνια, η παραγωγή σπαραγγιού στην Ελλάδα θα ξεπεράσει κατά πολύ τους 31.000 t, που ήταν το 1995, και θα μεγαλώσουν τα προβλήματα.

Κάθε χρόνο, στην αρχή της περιόδου, όλοι όσοι ασχολούμαστε με το σπαράγγι (παραγωγοί, συνεταιρισμοί, εξαγωγικοί φορείς και υπηρέσιες), βρισκόμαστε αντιμέτωποι με αμείλικτα ερωτήματα, που ζητούν επίμονα απάντηση:

-Τί θα κάνουν οι ανταγωνιστές μας Γάλλοι, Ισπανοί, Ολλανδοί; Θα αυξήσουν την παραγωγή τους και την παρουσία τους στην Γερμανική αγορά;

-Η Γερμανία θα συνεχίσει να αυξάνει τις εισαγωγές νωπού σπαραγγιού, όπως κάνει συνεχώς από το 1975 και μετά;

-Σαν Ελλάδα θα συνεχίσουμε να καλύπτουμε το 50% των συνολικών εισαγωγών νωπού σπαραγγιού από τη Γερμανία, ή το ποσοστό μας θα πέσει;

-Τι μπορεί να γίνει με την εσωτερική αγορά;

-Τι ρόλο θα μπορούσε να παίξει η Βιομηχανία;

-Υπάρχουν άλλες αγορές, ππλην της Γερμανίας;

Για να διαμορφώσουμε μια αντικειμενική άποψη σχετικά με τις προοπτικές που έχει το σπαράγγι για τα επόμενα χρόνια θα πρέπει να έχουμε απαντήσεις στα πιο πάνω ερωτήματα. Ας τα δούμε αναλυτικά.

ΓΑΛΛΙΑ: Μετά από ποδηυική κυριαρχία στις διεθνείς αγορές έχει περιοριστεί αισθητά και προσπαθεί απεγνωσμένα να εμφανιστεί και πάλι στο προσκήνιο. Το 1997, η παραγωγή της ύστερα από ποδηυικά χρόνια, σημείωσε αύξηση και έφτασε τους 34.000 t. Οι εξαγωγές της ήταν 7.700 t (43% στη Γερμανία και 37% στην Ελβετία). Οι εισαγωγές της έφτασαν, το 1997, τους 10.000 t (83% από Ισπανία, 8% από Ελλάδα και 9% από άλλες χώρες).

ΙΣΠΑΝΙΑ: Είναι μεγάλος ανταγωνιστής μας και έχει ποδηυικές δυνα-

τότητες. Μας ανταγωνίζεται στην ποσότητα και τη ποιότητα, αλλά μας ξεπερνά στην πρωιμότητα. Αυξάνεται η καλλιιεργούμενη έκταση στην *Ανδαλουσία*, που είναι η νοτιότερη και πρωιμότερη επαρχία της Ισπανίας και μειώνεται στις βόρειες επαρχίες. Οι 25.000 t που εξήχθησαν το 1997 είχαν σαν προορισμό: 37% Γερμανία, 27% Γαλλία, 12% Ιταλία, 9% Ελβετία και τα υπόλοιπα σε άλλες 8-10 χώρες. Η κονσερβοποίηση είναι αρκετά ανεπτυγμένη, αλλά δέχεται ισχυρό ανταγωνισμό από την Κίνα.

ΟΛΛΑΝΔΙΑ: Η παραγωγή της έχει καθηλωθεί τα τελευταία χρόνια στους 12-13.000 t. Υπερέχει στην ποιότητα αλλά υστερεί σε πρωιμότητα.

Πριν 10 χρόνια (1987) στη Γερμανία είχαν καταναλωθεί 38.000 t. Δηλαδή μέσα σε μια 10ετία η καταναλωση διπλασιάσθηκε. Φαίνεται ότι αυτή η τάση θα συνεχιστεί και τα επόμενα χρόνια. Το ερώτημα όμως είναι πόσο θα πληρωθεί το σπαράγγι γιατί η Γερμανική οικονομία διέρχεται περίοδο κρίσης και δεν είναι πλέον ο οικονομικός κολλησός που γνωρίζαμε. Οι τιμές, από το 1980 μέχρι το 1997, σημείωσαν πτώση κατά 3% περίπου.

ΑΛΛΕΣ ΑΓΟΡΕΣ: Η *ΕΛΒΕΤΙΑ* είναι μια καλή αλληά πολύ απαιτητική αγορά, στην οποία υπάρχει έντονος γαλλοϊσπανικός ανταγωνισμός. Συγκριτικά με την Γερμανία είναι πολύ μικρότερη. Η *ΓΑΛΛΙΑ* αλληά και η *ΙΣΠΑΝΙΑ* τα τελευταία

ΓΕΡΜΑΝΙΑ: Παραμένει η μεγαλύτερη αγορά νωπού σπαραγγιού στον κόσμο. Το 1997 καταναλώθηκαν 83.000 t νωπό σπαράγγι, που ήταν 49% Γερμανικό, 24% Ελληνικό, 12% Ισπανικό, 8% Ολλανδικό, 3% Γαλλικό και 4% από άλλες χώρες. Εντύπωση προκαλεί το ποσοστό του Γερμανικού σπαραγγιού (49%), που με την αυξητική τάση που έχει, ίσως δυσκολέψει περισσότερο τις εξαγωγές μας προς την Γερμανία στο μέλλον.

χρόνια πάνε να καθιερωθούν σαν εισαγωγείς Ελληνικού σπαραγγιού και μάλιστα με αυξανόμενες ποσότητες από χρόνο σε χρόνο. Η *ΑΥΣΤΡΙΑ* έχει μικρές δυνατότητες.

εξαγωγές

Αν κάποιος ισχυριστεί ότι τα πράγματα με το σπαράγγι πηγαίνουν πολύ καλά με τις εξαγωγές του, δεν λείπει όλη την αλήθεια: Ναι. Πάνε καλά, αλληά θα μπορούσαν να

είναι καλύτερα. Υπάρχουν κάποια πράγματα που πρέπει να αλλάξουν και άλλα να βελτιωθούν. Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δοθεί:

☉ Στη συσκευασία, όπου σταθερή επιδίωξη πρέπει να είναι η ανταγωνιστική ποιότητα.

☉ Στον συντονισμό των αποστολών με ισορροπημένη τροφοδότηση του εσωτερικού της Γερμανίας.

☉ Στον τρόπο εμπορίας.

☉ Στην διάρκεια της εξαγωγικής περιόδου.

☉ Στην διευκόλυνση των εξαγωγών με μείωση του χρόνου που απαιτείται ώστε το προϊόν να φτάσει γρηγορότερα στην αγορά (αλήθεια τί γίνεται με την Εγνατία οδό;).

☉ Στην στενή συνεργασία μεταξύ των εξαγωγικών φορέων και γιατί όχι στη συνένωσή τους. Προσωπικά πιστεύω, ότι αυτοί οι φορείς, άλλοτε ανταγωνιζόμενοι και άλλοτε συνεργαζόμενοι, προσέφεραν έργο τεράστιο, αφού χάρις στις δικές τους προσπάθειες το Ελληνικό σπαράγγι έγινε γνωστό διεθνώς. Όμως οι εποχές άλλαξαν. Αυτοί οι φορείς, που στη μέγιστη πλειοψηφία τους είναι μικρής δυναμικότητας, πρέπει να δώσουν τη θέση τους σε άλλα σχήματα, που θα μπορούσαν να προέλθουν και από συνενώσεις υπάρχοντων, που θα έχουν μεγάλη οικονομική δυνατότητα, κατάλληλη στελέχωση και οργάνωση, οι οποίες θα μπορούσαν να ανταποκριθούν με μεγαλύτερη επιτυχία στις απαιτήσεις της εποχής και της σύγχρονης αγοράς.

Βιομηχανία

Η εσωτερική βιομηχανία απορροφά πολύ μικρές ποσότητες. Αυτό γιατί δεν έχει την κατάλληλη τεχνική υποδομή και δεν μπορεί να ανταγωνισθεί τις βιομηχανίες άλλων χωρών (Ισπανία, Κίνα), αλλά και γιατί δεν έχει λύσει το μέγα πρόβλημα της διάθεσης της παραγωγής. Η βοήθεια που μπορεί να προσφέρει

είναι μεγάλη και μπορεί να απορροφήσει αρκετό σπαράγγι (ιδίως σε περιόδους αιχμής) και έτσι να αποσυμφορηθεί η αγορά. Επίσης μπορεί να αξιοποιήσει καλύτερα κάποιες κατηγορίες σπαραγγιού, που στην αγορά του νωπού μόνο προβλήματα δημιουργούν.

Εσωτερική αγορά

Μια καλλιέργεια για να θεωρηθεί πετυχημένη πρέπει να στηρίζεται στα δύο της πόδια. Το ένα είναι οι εξαγωγές. Το άλλο η εσωτερική κατανάλωση. Το σπαράγγι δυστυχώς στηρίζεται μόνο στο ένα πόδι. Θα πρέπει άμεσα να δούμε πολύ σοβαρά το θέμα «εσωτερική αγορά».

Δ ε ν είναι

εύκολη ή απλή υπόθεση. Έως τώρα έγιναν αρκετές απόπειρες με στόχο να μπει το σπαράγγι στο πιάτο του Έλληνα, χωρίς όμως θεαματικά αποτελέσματα, γιατί έγιναν λάθη, που είχαν να κάνουν με την ποιότητα του προϊόντος, υψηλές τιμές, ακατάλληλους προμηθευτές κλπ.

Για την κατάκτηση της εσωτερικής αγοράς πρέπει να καλύπτονται 4 προϋποθέσεις:

☉ Το προϊόν να υπάρχει στην αγορά σε καθημερινή βάση, καθ' όλη τη διάρκεια του τριμήνου Μάρτης-Μάης.

☉ Να είναι υψηλής ποιότητας.

☉ Να είναι φθηνό.

☉ Να το γνωρίζει ο καταναλωτής. Αυτό το τελευταίο είναι και το πιο δύσκολο γιατί έχει να κάνει με την διαφήμιση, που απαιτεί πολύ χρήμα και στενή συνεργασία φορέων. Πολύτιμη εδώ μπορεί να αποδειχθεί η βοήθεια της πολιτείας (ΟΠΕ-εκθέσεις κλπ).

Τελειώνοντας θα πω ότι μακροχρόνιες προβλέψεις δεν μπορούν να γίνουν. Όμως, πρέπει να σταματήσουν οι συστάσεις ανευθυνού υπευθύνων παραγόντων, υπηρεσιακών και μη, για την παραπέρα επέκταση του σπαραγγιού σε νέες περιοχές, στα πλαίσια της αναδιάρθρωσης των καλλιεργειών, γιατί υπάρχει κίνδυνος να προκύψουν σοβαρά προβλήματα διάθεσης της παραγωγής και να βρεθούμε μπροστά σε «σπαραγγικό ζήτημα», όπως παλιότερα ήταν το «σταφιδικό» ή το «καπνικό».

Η αναδιάρθρωση των καλλιεργειών τα τελευταία χρόνια αναφέρεται σαν η μοναδική λύση των προβλημάτων της γεωργίας μας. Ο **Φιλ. Γκράτζιος** έλεγε: «Αναδιάρθρωση σημαίνει εισαγωγή νέων καλλιεργειών ή βελτίωση των υφιστάμενων. Για να πετύχει πρέπει να προηγηθεί μελετημένος προγραμματισμός και να υπάρχουν ειδικευμένοι γεωπόνοι, που θα εκπαιδεύουν ασταμάτητα τους παραγωγούς εργαζόμενοι δίπλα τους».

Πριν τελειώσω θα σας πω ότι, πριν 15 ημέρες, ο γεωπόνος **Φιλ. Γκράτζιος** μας άφησε. Η Κοινότητα των Γαλατάδων δέχθηκε εισήγησης μας και θα ονομάσει έναν από τους κεντρικούς δρόμους της σε «Οδό Φιλοποίμενος Γκράτζιου», όπως πριν πέντε χρόνια έπραξε για τον **A. Bry**, αναγνωρίζοντας έτσι την συμβολή του λαμπρού αυτού επιστήμονα στη βελτίωση του εισοδήματος των κατοίκων της.

Του
Αναστ. Σ. Σιώμου*

ΣΠΑΡΑΓΓΙ: ποιότητα και χειρισμοί μετά τη συγκομιδή

Στη χώρα μας, η καλλιέργεια του σπαραγγιού επεκτάθηκε σημαντικά τα τελευταία χρόνια και σήμερα καταλαμβάνει έκταση 73.000 στρ. Η καλλιέργεια έχει καθαρά εξαγωγικό χαρακτήρα, καθώς το 90% περίπου της παραγωγής εξάγεται στις ευρωπαϊκές αγορές, με σημαντικότερη τη γερμανική (κυρίως του Μονάχου), στην οποία το ελληνικό σπαράγγι αντιπροσωπεύει περίπου το 50% της συνολικής εισαγόμενης ποσότητας σπαραγγιού. Το σπαράγγι έχει ιδιαίτερο ενδιαφέρον για την εθνική οικονομία, καθώς αποφέρει σημαντικά ποσά συναλλάγματος, που το 1996 ανήλθαν στο ποσό των **58.692.000 \$**. Είναι χαρακτηριστικό ότι, ενώ αντιπροσωπεύει μόλις το 8% της συνολικής εξαγόμενης ποσότητας των ελληνικών νωπών λαχανικών, συμβάλλει κατά 42% στο συνάλλαγμα που εισρέει από τις εξαγωγές αυτές.

Προς το παρόν, το λευκό σπαράγγι είναι ο κυρίαρχος τύπος σπαραγγιού που παράγεται στη χώρα μας. Θα πρέπει ωστόσο να διερευνηθεί και η δυνατότητα παραγωγής πράσινου, με δεδομένο ότι το κόστος παραγωγής του λευκού αυξάνεται συνεχώς και είναι σημαντικά υψηλότερο, σε σχέση με το κόστος παραγωγής του πράσινου. Επιπλέον, παρατηρείται αργά αλλά σταθερά μια στροφή στις προτιμήσεις των ευρωπαίων καταναλωτών προς το πράσινο σπαράγγι.

Έχοντας υπόψη την κυρίαρχη τάση που παρατηρείται διεθνώς και κυρίως στις ευρωπαϊκές χώρες, θα

πρέπει να δοθεί έμφαση στην παραγωγή σπαραγγιού χρησιμοποιώντας συστήματα ολοκληρωμένης παραγωγής και ειδικότερα μεθόδους ολοκληρωμένης αντιμετώπισης των εχθρών, ασθενειών και ζιζανίων, ώστε να παράγεται ένα προϊόν που να εξασφαλίζει τη μέγιστη ασφάλεια για τον καταναλωτή, με την ελάχιστη δυνατή επιβάρυνση του περιβάλλοντος, ώστε το ελληνικό σπαράγγι να διατηρήσει την ανταγωνιστικότητά του στις ευρωπαϊκές αγορές.

Οι τιμές πώλησης του σπαραγγιού επηρεάζονται σε μεγάλο βαθμό από την ποιότητα και την εποχή

διάφορες κατηγορίες ποιότητας. Τα σπουδαιότερα ποιοτικά χαρακτηριστικά του λευκού σπαραγγιού σχετίζονται με την εμφάνιση των βλαστών, την υφή και τη σύστασή τους.

Η εμφάνιση των βλαστών αναφέρεται σε χαρακτηριστικά που παίζουν το σημαντικότερο ρόλο στη διαμόρφωση της ποιότητάς τους. Με βάση το χρώμα της κορυφής, τα σπαράγγια κατατάσσονται σε τέσσερις κατηγορίες: **λευκά, βιοδέ, βιοδέ/πράσινα και πράσινα**. Ποιοτικά χαρακτηριστικά που σχετίζονται με το μέγεθος των βλαστών είναι το μήκος και η διάμετρος (πάχος). Με βάση το μήκος, τα σπαράγγι

διάθεσής του. Στην αγορά του Μονάχου, η διαφορά στην τιμή πώλησης μεταξύ των κατηγοριών ποιότητας είναι πολύ μεγάλη και μπορεί να φτάνει μέχρι και τα **9 γερμανικά μάρκα (DM)/kg**. Έτσι, η ποιότητα των βλαστών σπαραγγιού έχει ιδιαίτερη σημασία.

Η ποιότητα των βλαστών σπαραγγιού είναι σύνθετη και πολύπλοκη έννοια. Περιλαμβάνει συνδυασμό χαρακτηριστικών, με βάση τα οποία οι βλαστοί κατατάσσονται σε

για κατατάσσονται σε κοντά και επιμήκη, ενώ με βάση τη διάμετρο κατατάσσονται σε ψιλά και χονδρά. Οι βλαστοί θα πρέπει να είναι ίσιοι, χωρίς παραμορφώσεις, με καλά κλειστά τα βράκτια της κορυφής και κάθετη τομή στο σημείο κοπής. Τα χαρακτηριστικά της υφής και της σύστασης των βλαστών γίνονται αντιληπτά από τον καταναλωτή αφού καταναλώσει το προϊόν. Τα τελευταία χρόνια, οι καταναλωτές δείχνουν ιδιαίτερη προτίμηση σε

* Ο κ. Αναστάσιος Σ. Σιώμος είναι Λέκτορας Λαχανοκομίας στο Τμήμα Γεωπονίας του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Το παρόν κείμενο αποτελεί περιληπτική αναδιατύπωση της εισήγησης που παρουσίασε στις 30.3.1998 στο Πλάτυ, στα πλαίσια ενημερωτικής ημερίδας για το σπαράγγι, που διοργάνωσε η Δημοτική Επιχείρηση Ανάπτυξης του Δήμου.

χαρακτηριστικά που σχετίζονται με την υφή (σκληρότητα, τρυφερότητα), τη σύσταση (θρεπτική και διαιτητική αξία) και τέλος την υγιεινή κατάσταση (υπολείμματα φυτοφαρμάκων).

Οι μεταβολές που παρατηρούνται στους βλαστούς λευκού σπαραγγιού μετά τη συγκομιδή και προκαλούν υποβάθμιση της ποιότητας σχετίζονται με την εμφάνιση, την υφή και τη σύσταση των βλαστών, οι σημαντικότερες από τις οποίες είναι:

1. Απώλειες νερού, λόγω της διαπνοής, με αποτέλεσμα την αφυδάτωση των βλαστών που οδηγεί σε απώλεια βάρους και αύξηση της σκληρότητας.

2. Σύνθεση ανθοκυανών, με αποτέλεσμα την εμφάνιση βιοθέ χρωματισμού στην κορυφή των βλαστών και απώλεια του λευκού χρώματος.

3. Αλλαγές στην υφή, που περιλαμβάνουν σύνθεση λιγνίνης και απόθεσής της στις αγγειώδεις δεσμίδες, με αποτέλεσμα τη σκλήρυνση των βλαστών.

Το σπαράγγι είναι από τα πλέον φθαρτά οπωροκηπευτικά προϊόντα και οι μεταβολικές διεργασίες, που προκαλούν το γηρασμό, εξελίσσονται ταχύτατα μετά τη συγκομιδή, **περιορίζοντας έτσι τη διάρκεια της μετασυλλεκτικής ζωής σε λίγες μόνο ημέρες.**

Όλα τα στάδια διακίνησης του σπαραγγιού είναι ιδιαίτερα κρίσιμα στην προσπάθεια για περιορισμό της υποβάθμισης της ποιότητας των βλαστών και επιμήκυνσης της ζωής στο ράφι. Όμως, ιδιαίτερα κρίσιμες είναι **οι πρώτες ώρες μετά τη συγκομιδή των βλαστών,** καθώς οι φυσιολογικές και βιοχημικές μεταβολές που παρατηρούνται στους βλαστούς κατά την περίοδο αυτή είναι εντονότερες από τις μεταβολές που παρατηρούνται κατά τη διατήρησή τους για μερικές ημέρες σε χαμηλές θερμοκρασίες. Οι έντονες αυτές μεταβολές είναι αποτέλεσμα της καταπόνησης που προκαλείται από τον τραυματισμό κατά

τη συγκομιδή των βλαστών και της παραμονής τους στο φως και σε υψηλές θερμοκρασίες. Έτσι, η προστάσια από την έκθεση στο φως και η γρήγορη πρόψυξη του προϊόντος, αμέσως μετά τη συγκομιδή, επιβραδύνουν αυτές τις μεταβολές και αποτελούν το κυριότερο μέσο για τον περιορισμό της υποβάθμισης της ποιότητας των βλαστών.

Η θερμοκρασία ασκεί σημαντική επίδραση στις μεταβολικές διεργασίες που παρατηρούνται στους βλαστούς κατά τις πρώτες ώρες μετά

υψηλές θερμοκρασίες, παρά το ότι βρίσκονται μέσα στους ψυκτικούς θαλάμους.

Η σημασία της θερμοκρασίας θα πρέπει να κατανοηθεί από όλους όσους ασχολούνται με τη διακίνηση του σπαραγγιού, γιατί είναι ο παράγοντας που επηρεάζει όλες τις φυσιολογικές και βιοχημικές μεταβολές που παρατηρούνται στους βλαστούς λευκού σπαραγγιού μετά τη συγκομιδή και συντελούν στην υποβάθμιση της ποιότητάς τους. Έχει βρεθεί αρνητική συσχέτιση με-

τη συγκομιδή και συντελούν στην υποβάθμιση της ποιότητας. Οι διαδικασίες αυτές εξελίσσονται αργά στις χαμηλές θερμοκρασίες και η σημασία της διατήρησης των βλαστών σε χαμηλή θερμοκρασία αμέσως μετά τη συγκομιδή είναι καλά τεκμηριωμένη. Έτσι, προκύπτει επιτακτική η ανάγκη για άμεση πρόψυξη των βλαστών αμέσως μετά τη συγκομιδή τους.

Ενδεικτικά αναφέρεται ότι, όταν οι βλαστοί σπαραγγιού τοποθετούνται στους ψυκτικούς θαλάμους, κατά την παράδοσή τους στο συσκευαστήριο, απαιτούνται περισσότερες από 8 ώρες, μέχρι να αποκτήσουν τη θερμοκρασία του περιβάλλοντος. Αντίθετα, κατά την πρόψυξη με εμβάπτιση σε νερό, οι βλαστοί αποκτούν τη θερμοκρασία του νερού (2,5 °C) ταχύτατα, μέσα σε 15 min. Έτσι, η πρόψυξη συμβάλλει σημαντικά στη μείωση του χρόνου παραμονής των βλαστών σε σχετικά

ταξύ της ποσότητας των θερμομονάδων⁽¹⁾ που συσσωρεύονται στη διάρκεια των μετασυλλεκτικών χειρισμών και της ζωής στο ράφι των βλαστών σπαραγγιού.

Η σύνθεση ανθοκυανών στους φυτικούς ιστούς έχει συσχετιστεί με τη δράση της PAL, που θεωρείται ως το ένζυμο-κλειδί. Η υψηλή θερμοκρασία και το φως είναι οι κυριότεροι παράγοντες που αυξάνουν τη δράση της PAL στους βλαστούς σπαραγγιού. Επιπλέον, η έκθεση στο φως δίνει το απαραίτητο ερέθισμα για την έναρξη των βιοχημικών αντιδράσεων που θα οδηγήσουν στη σύνθεση ανθοκυανών στην κορυφή των βλαστών λευκού σπαραγγιού.

Έτσι, ιδιαίτερη σημασία έχει η προσπάθεια για μείωση της διάρκειας εκείνων των σταδίων διακίνησης, που οι βλαστοί είναι εκτεθειμένοι σε υψηλές θερμοκρασίες και στο φως. Τα στάδια αυτά, αν και

αντιπροσωπεύουν πολύ μικρό ποσοστό του συνολικού χρόνου διακίνησης του σπαραγγιού, συντελούν σημαντικά στην υποβάθμιση της ποιότητάς του.

Κατά τη διατήρηση των βλαστών λευκού σπαραγγιού, οι συνιστώμενες συνθήκες περιλαμβάνουν θερμοκρασία 0-2,5 °C και σχετική υγρασία >95%. Ωστόσο, θερμοκρασίες πολύ κοντά στους 0 °C θα πρέπει να αποφεύγονται, όταν η περίοδος διατήρησης είναι μεγαλύ-

ψυξη και προστασία των βλαστών από το φως, αμέσως μετά τη συγκομιδή. Στη συνέχεια, οι βλαστοί θα πρέπει να μεταφέρονται το **ταχύτερο δυνατό** στο συσκευαστήριο και να διατηρούνται σε όλα τα στάδια διακίνησης σε περιβάλλον με χαμηλή θερμοκρασία και υψηλή σχετική υγρασία. Ωστόσο, η πρακτική εφαρμογή των παραπάνω αποδεικνύεται ότι παρουσιάζει ορισμένες δυσκολίες.

Γι' αυτό προτείνεται μια ειδική

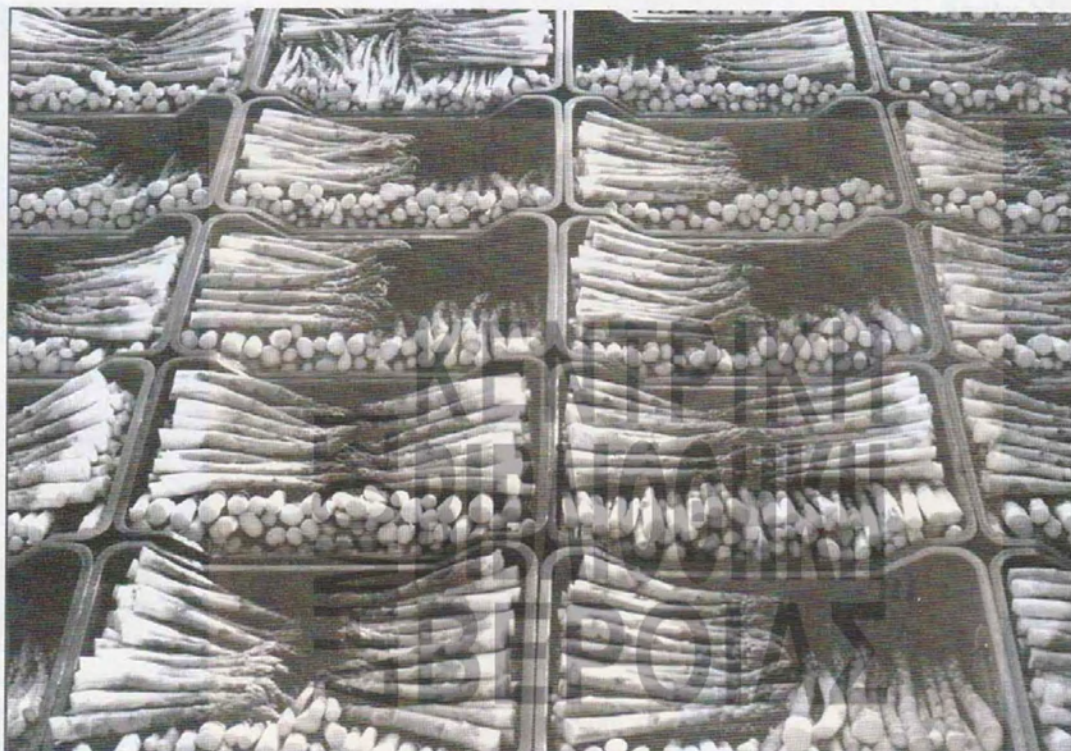
χείρισης ήταν μόλις 2,63% μετά από 9 ημέρες διατήρησης. Αυτό είχε ως συνέπεια οι βλαστοί να διατηρήσουν τη σπαργή τους, τη φρεσκάδα και την τρυφερότητά τους.

2. Περιορίζει τη σύνθεση ανθοκυανών στην κορυφή των βλαστών κατά 230%, σε σχέση με τη σύνθεση ανθοκυανών στους βλαστούς του μάρτυρα. Αυτό είχε ως συνέπεια οι κορυφές των βλαστών της προτεινόμενης μεταχείρισης να διατηρήσουν το λευκό τους

χρώμα, σε αντίθεση με τους βλαστούς του μάρτυρα που εμφάνισαν βιοχρωματισμό.

3. Περιορίζει τη σκλήρυνση των βλαστών, ιδιαίτερα της κορυφής και της βάσης.

Η ποιότητα των βλαστών της προτεινόμενης μεταχείρισης είναι αποδεκτή από τον κατα-

τηρη από 1 εβδομάδα, καθώς υπάρχει κίνδυνος πρόκλησης ζημιών από χαμηλές θερμοκρασίες (chilling injury) στην κορυφή των βλαστών. Σε θερμοκρασίες 2,5-5 °C, για μικρής διάρκειας διατήρηση, η υποβάθμιση της ποιότητας των βλαστών είναι περιορισμένη.

Σε όλα τα στάδια διακίνησης του λευκού σπαραγγιού, ιδιαίτερη προσοχή απαιτείται στη διατήρηση της σχετικής υγρασίας στο περιβάλλον των βλαστών σε επίπεδα >95%, ώστε να περιορίζονται σημαντικά οι απώλειες νερού από τους βλαστούς, λόγω της διαπνοής.

Από τα παραπάνω προκύπτει ότι, στην προσπάθεια για περιορισμό της υποβάθμισης της ποιότητας του σπαραγγιού, θα πρέπει να εφαρμόζεται στο χωράφι πρό-

μεταχείριση των βλαστών λευκού σπαραγγιού στο χωράφι, αμέσως μετά τη συγκομιδή τους. Η μεταχείριση αυτή προέκυψε από τα αποτελέσματα της έρευνας που διεξάγεται τα τελευταία 10 χρόνια στα Εργαστήρια Λαχανοκομίας και Δενδροκομίας του Τμήματος Γεωπονίας του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Η προτεινόμενη μεταχείριση συμβάλει σημαντικά στον περιορισμό της υποβάθμισης της ποιότητας των βλαστών σπαραγγιού κατά τη διακίνησή τους, όπως προκύπτει από τα παρακάτω:

1. Περιορίζει την απώλεια βάρους (κυρίως απώλεια νερού) κατά 221%, σε σχέση με την απώλεια βάρους των βλαστών του μάρτυρα. Η απώλεια βάρους των βλαστών της προτεινόμενης μετα-

ταναλωτή σε πολύ υψηλότερο βαθμό, από ότι η ποιότητα των βλαστών του μάρτυρα.

¹ **Θερμομονάδες** (heat units ή degree hours) είναι το γινόμενο της θερμοκρασίας ($\theta > 0$ °C) επί το χρονικό διάστημα (ώρες) που οι βλαστοί παραμένουν εκτεθειμένοι στη θερμοκρασία αυτή κατά τη διάρκεια των μετασυλλεπτικών χειρισμών. Το τέλος της ζωής στο ράφι για τους βλαστούς πράσινου σπαραγγιού έχει υπολογιστεί στις 1.900-2.290 θερμομονάδες.

Το άρθρο για την βιοβιολογική καλλιέργεια του σπαραγγιού, που αναγγείλαμε στο προηγούμενο τεύχος, αναβάλλεται για τεχνικούς λόγους.

Η ΒΙΟΛΟΓΙΚΗ ΓΕΩΡΓΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Γράφει η **ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ ΚΑΝΑΚΗ**
Γεωπόνος, Στέλεχος της «Ανατολικής Α.Ε.»

Πολύς λόγος, για τη λεγόμενη βιολογική γεωργία, γίνεται τα τελευταία χρόνια και στη χώρα μας. Είναι της «μόδας και πουλάει» φαίνεται. Ιδίως με την έναρξη ισχύος του Καν. 2092/91 της Ε.Ε. στην Ελλάδα, δεκάδες χιλιάδες στρέμματα με διάφορες καλλιέργειες έχουν ενταχθεί στο σχετικό πρόγραμμα που προωθεί το Υπουργείο Γεωργίας. Αν και με δεδομένη την αμφισβήτηση που δέχεται αυτή η «μέθοδος» γεωργικής παραγωγής -κρινόμενη ως (αν)ίκανη να δώσει λύσεις στο διατροφικό πρόβλημα του πλανήτη μας- αναμένεται ότι στα προσεχή χρόνια θα αυξηθεί περαιτέρω η βιοκαλλιέργεια (και) στη χώρα μας.

Ωστόσο, η αύξηση αυτή δείχνει τη μια μόνο όψη της, την ποσοτική. Η άλλη όψη της βιολογικής γεωργίας έχει να κάνει με τις συνθήκες της (μη) οργάνωσής της σε στέρεες βάσεις, που αντανακλούν στη (μη) δυνατότητα του κλάδου να παίξει «αξιοπρεπώς» ένα ρόλο στην εσωτερική ή και στην εξωτερική αγορά, τουλάχιστον στο εγγύς μέλλον.

Λείπουν πολλά. Τεχνογνωσία, εκπαίδευση, έρευνα, οργάνωση παραγωγής, συνεργατικές οργανώσεις παραγωγών, επαρκή προϊόντα θρέψης και φυτοπροστασίας για τους βιοκαλλιεργητές, τυποποίηση και συσκευασία, δίκτυα εμπορίας, διαφήμιση και μέθοδοι προσέγγισης των καταναλωτών.

Το παρόν άρθρο της γεωπόνου κ. Ευαγγελίας Κανάκη, μπορεί να μην θίγει τα παραπάνω προβλήματα, δίδει όμως -με την παράθεση των επίσημων στατιστικών στοιχείων του Υπουργείου Γεωργίας- μίαν εικόνα στο μη ενημερωμένο αναγνώστη για το σημερινό status της βιολογικής γεωργίας στη χώρα μας και τις προοπτικές ανάπτυξής της στο μέλλον.

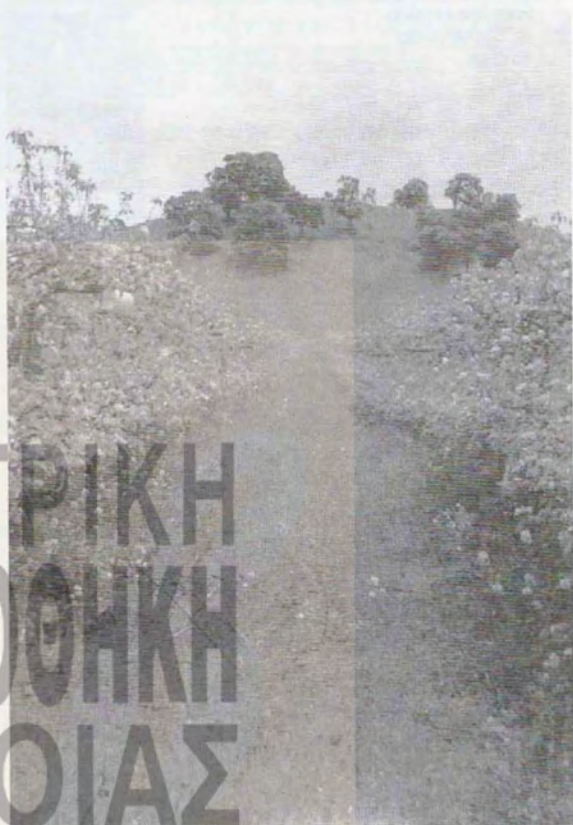
Η βιολογική γεωργία άρχισε στην Ελλάδα το 1980 όταν ένας μικρός αριθμός ατόμων (30 μικροκαλλιεργητές) με αυξημένη «οικολογική ευαισθησία» ασχολήθηκαν ερασιτεχνικά, μεμονωμένα και αρχικά για αυτοκατανάλωση με τις βιοκαλλιέργειες.

Αναφερόμαστε φυσικά στη «συνειδητά» ασκούμενη βιοκαλλιέργεια που δεν πρέπει να συγχέεται με την παραδοσιακή γεωργία, πολλές πρακτικές της οποίας συμπίπτουν με εκείνες της βιολογικής. Σε πολλές ορεινές περιοχές της Ελλάδας εφαρμό-

ζεται μια ήπια μορφή εκμετάλλευσης της γης, με παραδοσιακές μεθόδους που ποτέ δεν εγκαταλείφθηκαν.

Το 1985 δημιουργήθηκε από τους πρώτους βιοκαλλιεργητές ο **Σύλλογος Οικολογικής Γεωργίας Ελλάδας** με στόχο την προώθηση της βιολογικής γεωργίας στη χώρα μας σε επαγγελματική βάση. Από τότε πολλά έχουν γίνει είτε σε οργανωμένα προγράμματα είτε μεμονωμένα.

Σύμφωνα με στοιχεία του Υπουργείου Γεωργίας για το 1996, καλλιεργούνται με βιολογικό τρόπο 52.694 στρ. μεταξύ των οποίων 6.713 στρ. παράγουν πλήρως βιολογικά προϊόντα ενώ από την υπόλοιπη έκταση 19.558 στρ. παράγουν βιολογικά προϊόντα μεταβατικού σταδίου και 26.424 στρ. βρίσκονται

σε καθεστώς ελέγχου. Το μεγαλύτερο ποσοστό της έκτασης των βιοκαλλιεργειών εντοπίζεται στην Πελοπόννησο και στη Δυτική Ελλάδα ενώ, όσον αφορά τα είδη των καλλιεργειών όπου εφαρμόζεται η βιολογική γεωργία, φαίνεται να καλύπτεται ολόκληρο σχεδόν το φάσμα της γεωργικής παραγωγής με την κυριαρχία όμως της ελαιοποιήσιμης ελιάς (60%). Στους Πίνακες 1 και 2 της επόμενης σελίδας φαίνονται τα καλλιεργούμενα είδη και η περιφερειακή κατανομή των εκτάσεων.

Το 1997 φτάσαμε στα 80.000 περίπου στρ. και οι εκτιμήσεις είναι ότι **την επόμενη χρονιά θα έχουμε 150.000 στρ.** κύρια στην νότια και νησιωτική Ελλάδα με ελαιοποιήσιμες ελιές και οινοποιήσιμο αμπέλι. Η ανάπτυξη της βιολογικής γεω-

Πίνακας 1:
ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΩΝ ΕΚΤΑΣΕΩΝ (σε στρ.) ΚΑΤΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΒΠ*	ΜΣ*	ΚΕ*	ΣΥΝΟΛΟ	ΠΟΣΟΣΤΟ %
Αν. Μακεδ. & Θράκης	14,5	46,0	16,0	76,5	0,15
Κεντρ. Μακεδονίας	223,0	3.830,3	2.469,4	6.522,7	12,38
Δυτ. Μακεδονίας	104,5	111,8	111,0	327,3	0,62
Ηπείρου	0	103,9	46,8	150,7	0,29
Θεσσαλίας	156,6	795,5	472,2	1.424,2	2,70
Ιονίων Νήσων	957,8	2.834,9	3.267,7	7.060,4	13,40
Δυτ. Ελλάδα	2.235,6	9.198,3	858,6	12.292,5	23,33
Στερεάς Ελλάδα	857,2	478,6	0	1.335,8	2,54
Αττικής	141,1	0	0	141,1	0,27
Πελοποννήσου	1.394,6	264,9	13.380,7	15.040,2	28,54
Βορείου Αιγαίου	0	0	862,5	862,5	1,64
Νοτίου Αιγαίου	0	0	1.523,5	1.523,5	2,89
Κρήτης	627,9	1.893,5	3.415,2	5.936,7	11,27
ΣΥΝΟΛΟ	6.712,8	19.557,7	26.423,6	52.694,1	100,00

*ΒΠ= Βιολογικό Προϊόν, *ΜΣ= Μεταβατικό Στάδιο, *ΚΕ= Καθεστώς Ελέγχου

Πίνακας 2:
ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΩΝ ΕΚΤΑΣΕΩΝ (σε στρ.) ΚΑΤΑ ΕΙΔΟΣ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑΣ

ΕΙΔΟΣ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑΣ	ΒΠ*	ΜΣ*	ΚΕ*	ΣΥΝΟΛΟ	ΠΟΣΟΣΤΟ %
Ακρόδρυα	126,3	506,0	1.021,3	1.653,7	3,14
Ζωοτροφές	143,5	10,5	146,8	300,8	0,57
Ροδακινιές	21,0	37,0	16,0	74,0	0,14
Φρούτοδένδρα	67,0	38,5	26,8	132,3	0,25
Κηπευτικά	93,5	184,7	234,7	512,9	0,97
Εσπεριδοειδή	254,0	618,8	1.664,8	2.537,6	4,82
Ελιά (για λάδι)	4.694,5	13.363,7	14.171,3	32.229,4	61,16
Ελιές βρώσιμες	27,5	60,0	300,4	387,9	0,74
Βαμβάκι	165,0	1.349,0	22,0	1.536,0	2,91
Σπύρι-Κριθάρι	238,1	531,5	5.264,7	6.034,3	11,45
Κορινθιακή σταφίδα	254,0	81,0	589,3	924,3	1,75
Ονάμπελοι	310,3	1.948,6	2.003,9	4.262,8	8,09
Ακτινίδια	36,5	168,1	64,0	268,6	0,51
Συκιές	29,0	18,5	0	47,5	0,09
Όσπρια	60,0	72,0	84,5	216,5	0,41
Βιομηχ. τομάτα	13,0	0	5,5	18,5	0,04
Αχλαδιές	32,0	12,0	13,7	57,7	0,11
Αγρονάπαιση	20,0	286,9	499,1	806,0	1,53
Κερασιές	12,5	59,0	40,3	111,8	0,21
Επιτρ. Σταφύλι	0	0,5	0	0,5	0,00
Μηλιές	34,5	12,0	22,5	69,0	0,13
Βερικοκιές	5,0	53,0	1,5	59,5	0,11
Φυτώριο	0	0	0,5	0,5	0,00
Βυσινιές	5,0	4,0	0	9,0	0,02
Χαρουπιές	2,5	0	0	2,5	0,00
Κρόκος	0	93,2	0	93,2	0,18
Λοιπές	68,0	49,2	230,0	347,2	0,66
ΣΥΝΟΛΟ	6.712,8	19.557,7	26.423,6	52.694,1	100,00

*ΒΠ= Βιολογικό Προϊόν, *ΜΣ= Μεταβατικό Στάδιο, *ΚΕ= Καθεστώς Ελέγχου.

Πίνακας 3:
ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΩΝ ΒΙΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

ΕΤΟΣ	1994	1995	1996
Σύνολο στρ.	11.882	24.009	52.694
Χρονική περίοδος	1994-95	1995-96	1994-96
% αύξησης	102,06	119,48	259,32

ργίας είναι πράγματι γρήγορη. Το 1996 καλλιεργήθηκαν με βιολογικό τρόπο διπλάσια στρ. από όσα το 1995. Η εξέλιξη των βιοκαλλιεργειών φαίνεται στον Πίνακα 3.

Ως συλλογικές προσπάθειες στο χώρο της βιοκαλλιέργειας αναφέ-

ρονται:

✚ Το πρόγραμμα βιολογικής καλλιέργειας της κορινθιακής σταφίδας στην επαρχία Αιγιαλείας του νομού Αχαΐας, στα πλαίσια των δραστηριοτήτων της Ένωσης Αγροτικών Συνεταιρισμών (1981).

✚ Το πρόγραμμα βιοκαλλιέργειας της ελιάς στο Νεοχώρι της Μεσσηνιακής Μάνης (1988).

✚ Η πρωτοβουλία οικολογικής καλλιέργειας και επεξεργασίας αρωματικών και φαρμακευτικών φυτών στο Λαύκο Πηλίου με αποτέλεσμα την ίδρυση της εμποροβιοτεχνικής μονάδας μεταποίησης ΒΙΟΛΕΤΑ (1990).

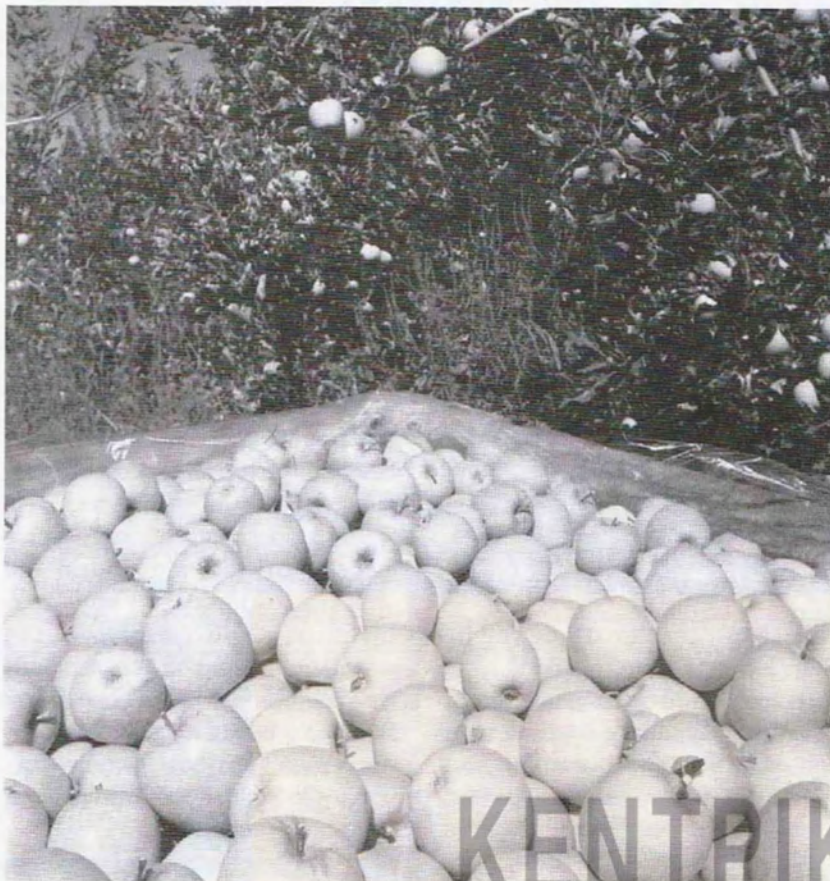
✚ Η ίδρυση του Αγροτικού Συνεταιρισμού Οργανικών Καλλιεργειών ΒΙΟΤΟΠ, στην Αλεξάνδρεια Ημαθίας με διάφορες καλλιέργειες (1990).

Ιδιαίτερα για το χώρο της Κεντρικής Μακεδονίας, εκτός από το Συνεταιρισμό ΒΙΟΤΟΠ, μεμονωμένοι βιοκαλλιεργητές αλλά και γεωργικές εκμεταλλεύσεις εταιριών που δραστηριοποιούνται στο γεωργικό χώρο (Οινοποιητική Μπουτάρης Α.Ε., Τσάνταλης Α.Ε., Γεωργική-Τουριστική-Εξαγωγική Α.Ε.) καλλιεργούν με βιολογικό τρόπο 6.522 στρ. (για το 1996) με ελιές, δένδρα, ακτινίδια, αμπέλι, σιτηρά, βαμβάκι, μηδική και διάφορα κηπευτικά είδη σε διάφορες περιοχές.

Η εμπορία των βιολογικών προϊόντων στη χώρα μας δεν είναι ακόμα οργανωμένη. Τα προϊόντα διατίθενται από τους ίδιους τους παραγωγούς (απευθείας είτε μέσω λαϊκών αγορών) στους τελικούς καταναλωτές και λιγότερο μέσω φορέων εμπορίας (καταστήματα ειδών υγιεινών τροφών, επιλεγμένα μανάβικα, κ.λ.π.). υπολογίζεται ότι το 50% των βιολογικών ή μεταβατικού σταδίου προϊόντων πωλούνται στη συμβατική αγορά. Από την υπόλοιπη ποσότητα που τυποποιείται και αναζητά αγοραστή, το 70-75% στρέφεται σε αγορές του εξωτερικού, ενώ μόλις 25-30% απορροφάται ως βιολογικό προϊόν από την ελληνική αγορά.

Εξαγωγές γίνονται κυρίως προς τη Βόρεια Ευρώπη (Ολλανδία, Γερμανία) σε λίγα προϊόντα (ελαιολάδο, σταφίδα, πορτοκάλη) και όχι σε οργανωμένη βάση.

Εισαγωγές μεταποιημένων, κυρίως βιολογικών προϊόντων γίνεται από χονδρεμπόρους, οι οποίοι τα προωθούν μέσω καταστημάτων ειδών υγιεινής διατροφής, κλπ στους τελικούς καταναλωτές.

Στοιχεία έρευνας αγοράς βιολογικών προϊόντων για την Ελλάδα δεν υπάρχουν. Από ενδεικτική μόνο έρευνα που πραγματοποιήθηκε στην Αθήνα (1993) διαπιστώθηκε ότι οι ηλιανικές τιμές που απολαμβάνουν τα βιολογικά προϊόντα έναντι των συμβατικών, κυμαίνονται **από ίδιες έως και 50% περίπου περισσότερο των συμβατικών.**

Όσον αφορά το θεσμικό πλαίσιο, αρμόδια αρχή για τη βιολογική γεωργία είναι το Υπουργείο Γεωργίας και συγκεκριμένα το **Γραφείο Βιολογικών Προϊόντων** Φυτικής Προέλευσης της Διεύθυνσης Μεταποίησης, Τυποποίησης & Ποιοτικού Ελέγχου Γεωργικών Προϊόντων. Το Γραφείο αυτό είναι η αρμόδια Ελέγχουσα Αρχή που επιβλέπει το σύστημα ελέγχου και πιστοποίησης των βιολογικών προϊόντων, ενώ ταυτόχρονα έχει όλες τις σχετικές αρμοδιότητες για την εφαρμογή του Καν. 2092/91 και την εκπροσώπηση του Υπουργείου Γεωργίας. Το έργο της υπηρεσιακής αυτής μονάδας συνεπικουρείται από την Επιτροπή Βιολογικών Προϊόντων, γνωμοδοτικό όργανο για θέματα βιολογικών προ-

ϊόντων και με έργο:

⇒ **Τον καθορισμό προδιαγραφών λειτουργίας των Οργανισμών Πιστοποίησης Βιολογικών Προϊόντων.**

⇒ **Την έγκριση αδειών λειτουργίας των Οργανισμών Πιστοποίησης και την επιβολή κυρώσεων σε αυτούς.**

⇒ **Την προώθηση θεμάτων που σχετίζονται με τη βιολογική γεωργία γενικά.**

Με βάση τις προδιαγραφές λειτουργίας των Οργανισμών Πιστοποίησης, το Υπουργείο Γεωργίας έχει

νται στον Καν. 2092/91. Πρόκειται για:

1. Το Σύλλογο Οικολογικής Γεωργίας Ελλάδας (Σ.Ο.Γ.Ε.), που εδρεύει στην Αθήνα.

2. Τον Οργανισμό Πιστοποίησης & Ελέγχου Βιολογικών Προϊόντων ΔΗΩ, που εδρεύει επίσης στην Αθήνα.

3. Τον Οργανισμό Πιστοποίησης & Ελέγχου Βιολογικών Προϊόντων ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΚΗ ΣΠΕ, με έδρα την Αλεξάνδρεια Ημαθίας.

Οι παραπάνω Οργανισμοί επιβλέπονται από το Γραφείο Βιολογικών Προϊόντων του Υπουργείου, το οποίο συνεργάζεται με τις κατά τόπους αρμόδιες Διευθύνσεις Γεωργικής Ανάπτυξης, με σκοπό την τήρηση των σχετικών κείμενων διατάξεων. Οι ελεγχόμενες εκτάσεις και ο αριθμός των ελεγχόμενων επιχειρηματιών (παραγωγών ή μεταποιητών) ανά Οργανισμό Ελέγχου παρατίθενται στον Πίν. 4.

Θα πρέπει να αναφερθεί ότι, επειδή το κόστος ένταξης στο σύστημα ελέγχου και πιστοποίησης των βιολογικών προϊόντων (δηλ. η σύμβαση με τον Οργανισμό Πιστοποίησης και η απόκτηση του σήματος) είναι σε κάποιες περιπτώσεις υψηλό, ένας σημαντικός αριθμός βιοκαλλιεργητών αρνείται να ενταχθεί σε αυτό με συνέπεια να μην θεωρούνται τυπικά τα προϊόντα τους βιολογικά (ενώ στην πραγματικότητα είναι) και να μην δικαιούνται επιδότηση. Επιπλέον, οι βιοκαλλιεργητές αυτοί και τα αγροκτήματα που καλλιεργούν δεν συμπεριλαμβάνονται στα στατιστικά στοιχεία που αναφέρθηκαν παραπάνω.

Πίνακας 4:
ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΩΝ ΕΛΕΓΧΩΝ ΑΝΑ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΛΕΓΧΟΥ	ΕΛΕΓΧ. ΕΚΤΑΣΗ (ΣΤΡ.)	ΕΛΕΓΧ. ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΣ
ΔΗΩ	37.673,54	867
Σ.Ο.Γ.Ε.	12.339,23	172
ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΚΗ	2.681,33	26
ΣΥΝΟΛΟ	52.694,10	1.065

αναγνωρίσει **τρεις ιδιωτικούς οργανισμούς** που ελέγχουν τους παραγωγούς, μεταποιητές ή και εμπόρους και χορηγούν την ένδειξη «βιολογικό», μόνο σε αυτά τα προϊόντα που έχουν παραχθεί ή παρασκευαστεί σύμφωνα με τα όσα αναφέρο-

Από το 1996 άρχισε, με αναδρομική ισχύ από 1/1/95, να ενισχύεται η βιοκαλλιέργεια στα πλαίσια του Καν. 2078/92 (Πρόγραμμα Βιολογικής Γεωργίας), στο οποίο και προβλέπονται διάφορα ποσά ενισχύσεων ανάλογα του είδους της βιο-

Πίνακας 5:
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΜΙΣΧΥΣΗ ΒΙΟΚΑΛΛΙΕΡΓΗΤΩΝ ΓΙΑ ΤΟ 1997
(σε χιλ. δρχ. / στρέμμα)

ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ	ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΑ ΕΥΑΙΣΘΗΤΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ	ΛΟΙΠΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ
Εκτατικοί Ελαιώνες	5.230	5.005
Σιτηρά	5.645	5.645
Κηπευτικά, Όσπρια, Μποστανικά, Σανοδοτικά, Βιομηχανικά φυτά	9.410	9.410
Εντατικοί Ελαιώνες	12.195	11.670
Σουητανίνα	21.155	20.250
Κορινθιακή Σταφίδα	22.850	21.875
Οινόμπεθοι	26.125	24.955
Επιτραπέζια Σταφύλια	26.355	25.185
Δενδρώδεις	26.355	26.355
Εσπεριδοειδή	37.645	37.645

καλλιέργειας. Γι' αυτό έχει εγκριθεί η διάθεση πίστωσης μέχρι 4,2 εκατ. ECU. Σημειώνεται ότι το σύνολο των εκτάσεων που μπορούσαν να ενταχθούν στο πρόγραμμα αυτό, για την τριετία 1995-1997, δεν θα έπρεπε να υπερβούν τα 60.000 στρ. Ωστόσο ο αριθμός αυτός των στρεμμάτων

έχει ήδη ξεπεραστεί και για την καινούργια τριετία, η Ελλάδα έχει εξασφαλίσει το δικαίωμα να εντάξει στο πρόγραμμα ίσως και περισσότερα από 150.000 στρ. επιπλέον.

Η ανάπτυξη των βιολογικών καλλιεργειών στη χώρα μας έχει «συγκριτικά πλεονεκτήματα», όπως

το ιδιόμορφο ανάγλυφο του εδάφους που ευνοεί τη δημιουργία ζωνών καλλιέργειας, ο νησιώτικος χαρακτήρας και οι ορεινές περιοχές με παραδοσιακό τρόπο καλλιέργειών, οι ήπιες κλιματολογικές συνθήκες, η μικρότερη ρύπανση σε σχέση με άλλες αναπτυγμένες χώρες καθώς και οι μικρής έκτασης οικογενειακές γεωργικές εκμεταλλεύσεις. Έτσι οι βιοκαλλιέργειες θα μπορούσαν να δώσουν ικανοποιητικό οικογενειακό εισόδημα αφού έχουν τη δυνατότητα να ενσωματώνουν περισσότερη ανθρώπινη εργασία στο τελικό κόστος του προϊόντος.

Από όσα αναφέρθηκαν γίνεται φανερό ότι μια νέα μορφή της γεωργίας αναπτύσσεται κάτω από την πίεση των αντικειμενικών συνθηκών (υποβάθμιση του περιβάλλοντος), που σε συνδυασμό με την εσωτερική δυναμική και τη στήριξη στα αρχικά της στάδια, από την Κοινωνική Πολιτική, προδιαγράφουν τη σημαντική της εξέλιξη.

ΤΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΤΩΝ ΒΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ

Το ενδιαφέρον της κοινής γνώμης για την υγιεινή διαίτα και τις μεθόδους παραγωγής, συντήρησης και μεταποίησης των αγροτικών προϊόντων αυξάνεται σταθερά στη διάρκεια των δύο τελευταίων δεκαετιών. Αυτό ανακλάται στις πολιτικές που αρχίζουν να εφαρμόζονται κατά των χημικών συντηρητικών και των υπολειμματικών ορίων στα παρασιτοκτόνα.

Η βιολογική γεωργία σήμερα ρυθμίζεται από κανόνες και ελέγχους. Δίδει έμφαση στη διατήρηση της γονιμότητας του εδάφους, στην εργασία με σύμμαχο τους ανέμετους ρυθμούς της φύσης παρά ενάντια σε αυτούς. Τεχνικές σαν τις πολυετείς αμειψισπορές καλλιέργειών, τις συγκαλλιέργειες, τις φυτεύσεις ψυχάνθων κλπ. μειώνουν την εξάρτηση από τα συνθετικά παραγόμενα χημικά λιπάσματα, και τη χημική καταπολέμηση. Όμως η βιολογική γεωργία δεν είναι μια εύκολη επιλογή. Απαιτεί σκληρή δουλειά, επιμονή και φαντασία, ενώ οι σοδειές είναι συνήθως χαμηλότερες απ' ό,τι στα επικρατούμενα γεωργικά συστήματα καλλιέργειας. Γι' αυτούς τους λόγους οι καταναλωτές είναι προετοιμασμένοι ή ικανοί να πληρώσουν παραπάνω. Και αυτή τους η συμπεριφορά βοηθά και ενθαρρύνει περαιτέρω τους γεωργούς για μια ηθική και "διατηρήσιμη" μορφή στη γεωργία.

Πολλές μελέτες, έρευνες αγορών και δημοσκοπήσεις που έγιναν τα τελευ-

ταία χρόνια σε αρκετές ανεπτυγμένες χώρες (ΗΠΑ, Δυτική Ευρώπη, Ιαπωνία, Αυστραλία, κλπ.) δείχνουν ότι οι καταναλωτές είναι εξαιρετικά πρόθυμοι να πληρώσουν για βιολογικά προϊόντα 20 έως 30% επιπλέον των αντίστοιχων συμβατικών τιμών της αγοράς. Τα ποσοστά αυτά αυξομειώνονται ανάλογα με το είδος του βιολογικού προϊόντος, τον τόπο και -αρκετές φορές- την εποχή πώλησής τους. Οι λιανικές τιμές πώλησης των βιολογικών προϊόντων δεν επηρεάζονται μόνο από τις πιέσεις των κανόνων προσφοράς και ζήτησης των αγορών, αλλά και από τα επιπρόσθετα κόστη που οι ίδιοι οι παραγωγοί αντιμετωπίζουν ή προσβίσονται (στους καταναλωτές) ότι αντιμετωπίζουν.

Στις δεκαετίες του '70 και του '80, το εμπόριο των βιολογικών προϊόντων περιοριζόταν σε τοπικό ή εθνικό επίπεδο και χαρακτηριζόταν από ερασιτεχνισμό: Μικρός αριθμός παραγωγών, που διέθεταν στην αγορά λιγοστά είδη (κυρίως νωπά), με ελλιπή ή ανύπαρκτη συσκευασία και τυποποίηση. Χωρίς οργανωμένα δίκτυα διανομής, η δυνατότητα των παραγωγών να διαφημισούν και να πουλήσουν τα προϊόντα τους μακριά από τον τόπο παραγωγής ήταν δύσκολη έως αδύνατη.

Από τα τέλη, όμως, της περασμένης δεκαετίας τα πράγματα άλλαξαν άρδην: Η στροφή των καταναλωτών προς την υγιεινή διατροφή τίναξε στα ύψη το

ενδιαφέρον και για τα βιολογικά προϊόντα. Οι παραγωγοί έγιναν περισσότεροι, εθνικά και υπερεθνικά δίκτυα διανομής απλώθηκαν παντού, επιχειρήσεις μεταποίησης και τυποποίησης των βιολογικών προϊόντων ξεφύτρωσαν σαν τα μανιτάρια, οργανώσεις καταναλωτών έβαζαν αγελιές στις εφημερίδες και ζητούσαν υγιεινά προϊόντα διατροφής. Ο ρυθμός εξέλιξης της λεγόμενης "πράσινης βιομηχανίας" απηρέασε κυβερνητικά σχέδια, νομοθεσίες και πρότυπα, προσανατόλισε σε νέους ορίζοντες τη γεωργική έρευνα.

Σήμερα πλέον η βιολογική γεωργία και η παραγωγή βιολογικών προϊόντων έχει καταστεί ένας, σχεδόν "αυτόνομος" κλάδος της οικονομίας, με τεράστια δυναμική εξέλιξης. Ενδεικτικό παράδειγμα εξάπλωσης του εμπορίου των βιολογικών προϊόντων αποτελούν οι ΗΠΑ όπου σε διάστημα τριών μόνο ετών σημειώθηκε αύξηση των πωλήσεων κατά 64%: από 2,3 δις δολάρια το 1994 σε 3,6 δις δολάρια το 1996. Οι ίδιοι περίπου ρυθμοί ανάπτυξης παρατηρούνται και σε πολλές χώρες της Δυτικής Ευρώπης. Στην Αυστρία -που είναι η πρώτη, κατά κεφαλήν, χώρα παγκοσμίως σε κατανάλωση βιολογικών προϊόντων, το 12% των καλλιεργούμενων εκτάσεων είναι βιολογικά. Παρόμοιες τάσεις εμφανίζονται στη Γερμανία, την Αυστρία, τη Δανία και τη Σουηδία.

Τρύφων Τοπαλίδης

ΜΕΓΑΛΗ Η ΜΕΙΩΣΗ ΤΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΣΤΑ ΡΟΔΑΚΙΝΑ, ΝΕΚΤΑΡΙΝΙΑ, ΒΕΡΙΚΟΚΑ ΚΑΙ ΔΑΜΑΣΚΗΝΑ

Ζημιές και σ' άλλα οπωροφόρα

Μας ενημερώνει ο κ. **ΒΑΣ. ΚΟΥΚΟΥΡΓΙΑΝΝΗΣ**

Πρόεδρος του Συλλόγου Γεωπόνων Ν. Ημαθίας - Διευθυντής Γεωργίας Γιαννιτσών Ν. Πέλλας

ΜΕ ΕΙΔΙΚΗ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΠΟΥ ΠΑΡΑΧΩΡΗΣΕ ΣΤΟ «ΔΗΜΟΡΑΜΑ»

Η κακοκαιρία του Φεβρουαρίου και η πολύ πρώιμη ανθοφορία στα οπωροφόρα δένδρα, σε συνδυασμό με τους διαδοχικούς παγετούς που σημειώθηκαν το μήνα Μάρτιο, επιβεβαίωσαν τους φόβους των δενδροκαλλιεργητών για σημαντική μείωση της παραγωγής.

Σύμφωνα με συνεχείς παρατηρήσεις και τις πρώτες εκτιμήσεις από γεωπόνους των Διευθύνσεων Γεωργίας, του ΕΛΓΑ και του Ινστιτούτου Δενδροκομίας Νάουσας, η αναμενόμενη παραγωγή θα είναι μειωμένη στα ροδάκινα, νεκταρίνια, βερίκοκα, δαμάσκηνα, αμύγδαλα κ.ά. Για την έγκυρη ενημέρωση των δενδροκαλλιεργητών και των ασχολούμενων με την διάθεση, εμπορία, μεταποίηση της παραγωγής, απευθυνθήκαμε στον κ. **Βασίλη Κουκουργιάννη**, Πρόεδρο του Συλλόγου Γεωπόνων Ημαθίας και Διευθυντή Γεωργίας Γιαννιτσών, που γνωρίζει και ασχολείται με ξέχωρο μεράκι με την φυλλοβόλο δενδροκομία και τα προβλήματά της.

Ε: Οι παγετοί του Μαρτίου '98 προξένησαν σοβαρές ζημιές στην παραγωγή φρούτων στους Νομούς Ημαθίας και Πέλλας. Πως διαμορφώνεται η κατάσταση της αναμενόμενης παραγωγής στα ροδάκινα και νεκταρίνια;

Α: Είναι μια επίκαιρη και χρήσιμη ερώτηση για όλους τους ασχολούμενους με την παραγωγή, την εμπορία και την μεταποίηση. Η απάντηση όμως εξακολουθεί να είναι δύσκολη παρ' ότι πέρασαν αρκετές μέρες από τον τελευταίο παγετό, που σημειώθηκε στις 30 Μαρτίου. Λαμβάνοντας υπόψη τις πολλές ημέρες παγετού -συνολικά έντεκα-, οι οποίοι συνοδεύτηκαν και από ψυχρές αέριες μάζες, σε συνδυασμό με την εξέλιξη των βλαστικών σταδίων των ανθοφόρων οφθαλμών (άνθος-καρπίδιο) στις χρονικές περιόδους που σημειώθηκαν οι παγετοί έχουμε επιφυλάξεις για την τελική εκτίμηση της αναμενόμενης παραγωγής, καθ' όσον διάφοροι παράγοντες (εσωτερικοί του καρπού ή εξωτερικοί) μπορούν να επηρεάσουν την ομαλή -κανονική εξέλιξη τους μετά τους παγετούς όπως: ατελείς καρποί, καρπόπτωση κ.ά.

Σύμφωνα με τις παρατηρήσεις και τις πρώτες εκτιμήσεις, οι ζημιές από τους παγετούς διαφοροποιούνται κατά περιοχή, ποικιλία, υποκείμενο, ηλικία δένδρων, κ.ά.

Γενικά στις πρώιμες ποικιλίες (ροδάκινα, νεκταρίνια), οι οποίες έχουν πρώιμη ανθοφορία, οι ζημιές είναι μεγαλύτερες σε σύγκριση με τις μεσοπρώιμες ή όψιμες ποικιλίες. Απλά αναφέρουμε την συμπεριφορά ορισμένων ποικιλιών στους παγετούς.

Οι ποικιλίες που έπαθαν σοβαρότερες ζημιές είναι: Από τις **επιτραπέζιες**, οι Maycrest, Springrest,

Junegold, κ.ά. Από τα **Νεκταρίνια**, οι Armking, Caldesi 2000, κ.ά. Από τις **Συμπύρηνες**, οι Katerina, Loadel, κ.ά.

Οι ποικιλίες που άντεξαν περισσότερο στους παγετούς είναι: Από τις **Επιτραπέζιες**, οι Redhaven, Fayette, κ.ά. Από τα **Νεκταρίνια**, οι Stark Red Gold, Venus, Fairlane, κ.ά. Από τις **Συμπύρηνες**, οι Andross, Evefts, κ.ά.

Η αναμενόμενη παραγωγή ροδακίνων και νεκταρινιών στους Νομούς Ημαθίας και Πέλλας, όπου και ο όγκος της συνολικής παραγωγής, διαμορφώνεται ως εξής:

Επιτραπέζια ροδάκινα: 120.000 τόνοι, 40-45% μείωση από την κανονική.

Νεκταρίνια: 60.000 τόνοι, 55-60% μείωση από την κανονική.

Συμπύρηνες: 320.000 τόνοι, 45-50% μείωση από την κανονική.

Αν λάβουμε υπόψη ότι ζημιές από παγετούς έχουμε και σε άλλες περιοχές, όπως: Πιερία, Κοζάνη (Βελβενδός), Φλώρινα και Λάρισα από ασήμαντες έως σοβαρές, οι ζημιές από τους παγετούς σ' όλη τη χώρα εκτιμώνται 40-50%.

Ε: Οι ποσότητες των συμπύρηνων ροδακίνων είναι ικανές να καλύψουν τις απαιτήσεις των μεταποιητικών βιομηχανιών και ποιες είναι οι προοπτικές για την διάθεση των επιτραπέζιων ροδακίνων και νεκταρινιών;

Α: Η αναμενόμενη παραγωγή συμπύρηνων ροδακίνων -εφ' όσον όλα εξελιχθούν ομαλά- θα καλύψει τις ανάγκες των γεωργικών βιομηχανιών, την τρέχουσα περίοδο. Όσον αφορά τα επιτραπέζια ροδάκινα και τα νεκταρίνια, θα είναι αισθητή η μείωση της παραγωγής των πρώι-

Οι δενδροκαλλιεργητές, κυρίως των Ν. Ημαθίας και Πέλλας, επλήγησαν ιδιαίτερα την τελευταία τριετία από τους παγετούς.

μων ποικιλιών, ενώ στις μεσοπρώιμες και όψιμες ποικιλίες η παραγωγή θα είναι σημαντική. Οι προοπτικές είναι δεδομένες, αλλά πρέπει να διερευνήσουμε έγκαιρα και άλλες αγορές για να μη δημιουργηθούν προβλήματα διάθεσης. Οι παραγωγοί επιτραπέζιων ροδακίνων και νεκταρινιών για να αποκομίσουν ένα καλό εισόδημα θα πρέπει να δώσουν τη «μάχη» της ποιότητας, οι δε φορείς εξαγωγής, της ανταγωνιστικότητας (τυποποίηση, marketing κ.ά.).

Ε: Έχετε πληροφορίες για τυχόν ζημιές, στις ανταγωνίστριες χώρες, από παγετούς;

Α: Το ενδιαφέρον μας στρέφεται πρώτα απ' όλα στην παραγωγή της χώρας μας και μετά στις άλλες χώρες. Μόνο με υψηλή παραγωγή αλλά και ποιότητα μπορούμε να τους ανταγωνισθούμε. Με μειωμένη παραγωγή το «πρόβλημα» της ανταγωνιστικότητας γίνεται οξύτερο.

Σύμφωνα με αξιόπιστες πληροφορίες σοβαρές ζημιές υπέστη η Β. Ιταλία στα ροδάκινα, νεκταρίνια, βερίκοκα και δαμάσκηνα. Στοιχεία της αναμενόμενης παραγωγής θα ανακοινωθούν στο διεθνές Forum για τα θερινά φρούτα που θα πραγματοποιηθεί στο Περινιάν της Γαλλίας, στις 30 Απριλίου '98, στο οποίο είμαι προσκεκλημένος.

Ε: Εκτός από τα ροδάκινα-νεκταρίνια, έχουμε ζημιές και σε άλλα φρούτα;

Α: Είναι παράλειψη που δεν αναφέρθηκε συνολικά σ' όλα τα θερινά φρούτα. Έδωσα ξέχωρη αναφορά στα ροδάκινα, διότι αποτελούν τον όγκο της παραγωγής στους Νομούς Ημαθίας - Πέλλας. Οι ζημιές είναι μεγάλες στα βερίκοκα και στα δαμάσκηνα, οι οποίες διαφοροποιούνται κατά περιοχές και ποικιλίες, όπως στα ροδάκινα. Στα κεράσια γενικά οι ζημιές από τους παγετούς του Μαρτίου '98 είναι περιορισμένες και αφορούν κυρίως την πρώιμη ποικιλία Β. Burlat. Στα ακτινίδια οι ζημιές εντοπίζονται σε θύλακες παγετού. Τέλος, οι δενδρώδεις καλλιέργειες που έχουν σοβαρές ζημιές είναι οι αμυγδαλιές και οι καρυδιές.

Ε: Πως αντιμετωπίσαν οι παραγωγοί τις ζημιές από τους παγετούς;

Α: Οι παραγωγοί ενημερώθηκαν έγκαιρα για την αντιπαγετική προστασία από τους γεωπόνους των Διευθύνσεων Γεωργίας των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων. Όσοι είχαν τη δυνατότητα και τη θέληση, φρόντισαν για την προστασία -όσο ήταν ανθρωπίνως δυνατό- με τοπική άρδευση ή φωτιές. Οι προσπάθειες σημαντικού αριθμού παραγωγών να προστατεύσουν την παραγωγή τους έδωσαν θετικά αποτελέσματα.

Με την ευκαιρία, θα ήθελα να ανακοινώσω ότι ο Σύλλογός μας, στις προσπάθειές του να είναι πάντα κοντά στα προβλήματα της γεωργίας και στην αντιμετώπισή τους, προγραμματίσει τη διεξαγωγή συνεδρίου, στα μέσα Νοεμβρίου, με

θέμα την αντιπαγετική προστασία των οπωροφόρων. Είναι μια επίκαιρη πρωτοβουλία και πιστεύουμε ότι θα καλυφθεί ένα μεγάλο κενό «γνώσης» στον τομέα της αντιπαγετικής προστασίας.

Ε: Και μια τελευταία ερώτηση εκτός δενδροκομίας: Στην περιοχή Γιαννιτσών κυρίως αλλά και στον Ν. Ημαθίας, όπως είναι γνωστό, μια σημαντική καλλιέργεια είναι το σπαράγγι. Οι παγετοί του Μαρτίου προξένησαν ζημιά;

Α: Κατά την τρέχουσα περίοδο, η συγκομιδή του σπαραγγιού άρχισε στο τέλος του Φεβρουαρίου. Οι παγετοί άρχισαν στις 11 Μαρτίου, ήτοι είχαμε -όπως προανέφερα- 11 ημέρες παγετού. Εκτιμούμε ότι τα περίπου 25 κλά που συγκομίσθηκαν κατά τις ημέρες παγετού ήταν ακατάλληλα για εμπορία (παγωμένοι ή αλλοιωμένοι βλαστοί), που σημαίνει μια οικονομική απώλεια περίπου 25.000 δρχ./στρέμμα. Η ζημιά από τους παγετούς στο σπαράγγι δεν καλύπτεται από τον ΕΛΓΑ. Στο παρελθόν κάναμε προτάσεις στον ΕΛΓΑ για την κάλυψη των ζημιών, την οποία επαναλάβαμε και την τρέχουσα περίοδο.

Πιστεύουμε ότι ο ΕΛΓΑ και το Υπουργείο Γεωργίας θα δώσουν λύση στο πρόβλημα της ασφάλισης του σπαραγγιού, παρά τις ιδιαιτερότητες της καλλιέργειας. Η κάλυψη των ζημιών στο σπαράγγι από τον ΕΛΓΑ επιβάλλεται, ώστε η καλλιέργεια να παραμείνει δυναμική και εξελισσόμενη.

ειδήσεις από τη γεωργική έρευνα

επιμέλεια ύλης:
Τρύφων Τοπαλίδης

Ψεκαστήρας υψηλής τεχνολογίας καταστρέφει τα ζιζάνια, με χρήση λιγότερων ζιζανιοκτόνων

Ερευνητές της Υπηρεσίας Γεωργικής Έρευνας (USDA-ARS) των ΗΠΑ, κατασκεύασαν ένα νέο ψεκαστικό μηχανήμα υψηλής τεχνολο-

γιας το οποίο - με τη χρήση αισθητήρων ανάκλισης του φωτός - ανιχνεύει λεπτομερώς και καταστρέφει τα ζιζάνια, μειώνοντας τις ποσότητες των ζιζανιοκτόνων που χρησιμοποιούνται, συγκριτικά με τα συνηθισμένα ψεκαστικά μηχανήματα.

Το 1996 η εταιρία John Deere εξαγόρασε την εταιρία Patchen, Inc. που βρίσκεται στο Los Gatos της Καλιφόρνιας και ειδικεύεται σε μοντέρνες τεχνολογικές εφαρμογές στη γεωργία. Για την Deere, αυτή η εξαγορά αποδεικνύεται σημαντική. Το νέο μηχανήμα διαθέτει ψεκαστήρες με προφυλακτικές (βλέπε φωτογραφία) και χρησιμο-

ποιεί ειδικούς αισθητήρες που εκπέμπουν προς το έδαφος και αναλύουν δέσμες φωτός ορισμένου μήκους κύματος, χάρη στις οποίες «αναγνωρίζουν» το έδαφος από τη χλωροφύλλη των φυτών (ζιζανίων). Παράλληλα με αυτή τη λειτουργία, μία βαλβίδα ανοιγοκλείνει και εκτοξεύει ποσότητα του ψεκαστικού διαλύματος μόνο στα ζιζά-

νια. Όλη αυτή η διαδικασία γίνεται μόλις σε μερικά χιλιοστά του δευτερολέπτου, ενώ το τρακτέρ κινείται με ταχύτητα που μπορεί και να ξεπερνά τα 20 χιλιόμετρα την ώρα!

Ο ψεκαστήρας, που μάλλον θα κυκλοφορήσει με το όνομα **WeedSeeker** (σε ελεύθερη απόδοση: «ανιχνευτής ζιζανίων»), κατασκευάστηκε για χρήση σε δενδρώδεις και ετήσιες γραμμικές καλλιέργειες, με τη συνεργασία ερευνητών της Application and Production Technology Research Unit που εδρεύει στο Stoneville της Πολιτείας Mississippi και της Patchen, Inc. Όπως ανέ-

φερε στο «**ΔΗΜΟΡΑΜΑ**» ο ερευνητής James E. Hanks, το νέο ψεκαστικό μηχανήμα δοκιμάστηκε στα πλαίσια ενός προγράμματος που υλοποιείται στη Πολιτεία του Mississippi, με σκοπό να μελετηθεί κατά ποιό τρόπο οι εφαρμοζόμενες γεωργικές πρακτικές επηρεάζουν την ποιότητα των υδάτων τριών λιμναίων οικοσυστημάτων αυτής της Πολιτείας.

Οι ερευνητές αποτιμούν την χρήση αυτής της τεχνολογίας ως διέξοδο στην προσπάθεια μείωσης των ζιζανιοκτόνων στις καλλιέργειες της σόγιας και του βαμβακιού. **Κατά τη διάρκεια του διετούς πειραματισμού τους (1996 και 1997), με τη χρήση αυτού του ψεκαστικού επιτεύχθηκε, κατά μέσο όρο, μείωση των χρησιμοποιούμενων ζιζανιοκτόνων, κατά 78% σε αγρό βαμβακιού 420 στρεμμάτων και 51% σε αγρό σόγιας 460 στρεμμάτων.**

Ο Hanks πιστεύει ότι η χρήση του WeedSeeker θα επιφέρει μείωση, τουλάχιστον κατά 65%, στις ποσότητες των χρησιμοποιούμενων ζιζανιοκτόνων, και προφανώς αισθητή συμπίεση του κόστους παραγωγής για τους αγρότες.

Όμως τα πλεονεκτήματα δεν περιορίζονται μόνο στα παραπάνω: **«Ίσως το πιο σημαντικό που πρέπει να τονιστεί είναι η ωφέλεια για το περιβάλλον. Πρέπει να έχετε υπόψη, μας είπε ο Hanks, ότι τα προφυτρωτικά ζι-**

ζανιοκτόνα συνήθως είναι πιο τοξικά στο περιβάλλον απ' ό,τι τα μεταφυτρωτικά. Επίσης συχνά, για διάφορους λόγους, εμφανίζουν μειωμένη αποτελεσματικότητα. Με το νέο μηχανήμα θα γίνεται χρήση των ζιζανιοκτόνων κυρίως μεταφυτρωτικά, με καλύτερη επιτυχία, με μικρές ποσότητες φαρμάκου, που θα πέφτει μόνο πάνω στα ζιζάνια. Και αυτό ασφαλώς θα μειώσει το ρίσκο ρύπανσης των υπογείων υδάτων από τα ζιζανιοκτόνα».

Το νέο μηχανήμα ψεκασμού, σύμφωνα με πληροφορίες μας, αναμένεται να διατεθεί στο εμπόριο το 1999 από την εταιρία John Deere.

Βρέθηκε ουσία για τη διατήρηση της φρεσκάδας στα νωπά οπωροκηπευτικά

Χυμώδεις, τεμαχισμένες φράουλες, κοκκινόγούλινα κομμένα σε κύβους, τομάτες κομμένες στα τέσσερα, λεπτοκομμένες φρέτες πιπεριάς, θρυμματισμένα σέλινα και δεκάδες άλλα θρεπτικά, τεμαχισμένα φρούτα και λαχανικά που πωλούνται στα ειδικά σαλατοπωλεία (salad bars) ή διανέμονται κατ' οίκον, σε ατομικά ή οικογενειακά σερβιρίσματα, δεν αποτελούν πια είδη που προσκρέπονται μόνο στα εστιατόρια. Σχεδόν όλες οι αλυσίδες των μπακαλίκων και

των super markets τώρα πλέον περιλαμβάνουν στα ράφια τους τέτοια προϊόντα. Η μεγάλη ζήτηση για υγιεινές τροφές (μεταξύ των οποίων εξέχουσα θέση καταλαμβάνουν τα τεμαχισμένα φρέσκα οπωροκηπευτικά), δεν εντοπίζεται μόνο στους βορειοαμερικανούς καταναλωτές, αλλά και στους δυτικοευρωπαίους καθώς και στους ασιατίτες (κυρίως Ιάπωνες).

Μονο στις ΗΠΑ, οι πωλήσεις πακέτων με τεμαχισμένα φρέσκα οπωροκηπευτικά, υπολογίζεται ότι, το έτος 1999, θα εκτιναχθούν στα 19 δις δολάρια, αναδεικνύοντας έτσι έναν τεράστιο, εξαπλωμένο σαν τα μανιτάρια, βιομηχανικό κλάδο. Οι πακεταρισμένες σαλάτες μόνο, απέφεραν τζίρο 889 εκατ. δολαρίων το 1995. Από τις δημοσκοπήσεις βρέθηκε ότι, οι 8 στους 10 καταναλωτές που ρωτήθηκαν, προτιμούν να αγοράζουν αυτά τα προϊόντα.

«Η διατήρηση της ποιότητας των φρέσκων οπωροκηπευτικών αποτελεί το βασικό μέλημα της βιομηχανίας και στόχο υψηλής προτεραιότητας για τα κέντρα γεωργικής έρευνας» αναφέρει, στο τεύχος Φεβρουαρίου 1998 του περιοδικού «**Agricultural Research**», ο φυτοφυσιολόγος **Kenneth C. Gross**, επικεφαλής του Εργαστηρίου Ποιότητας Δενδροκηπευτικών Προϊόντων (HCQL), που βρίσκεται στο **Beltsville**, της Πολιτείας του Μαίριλαντ. Ο **Gross** ανέφερε στο περιοδικό ότι **ερευνητές του εργαστηρίου του έχουν ανακαλύψει φυσικές μεθόδους μείωσης των αλλοιώσεων και παράτασης του χρόνου διατήρησης των φρέσκων οπωροκηπευτικών προϊόντων, χωρίς τη χρήση ανεπιθύμητων**

χημικών ουσιών».

Τα φρέσκα φρούτα και λαχανικά, όπως είναι γνωστό, πρέπει να συντηρούνται σε χαμηλές θερμοκρασίες ώστε να μειωθεί η πιθανότητα προσβολών από βακτήρια και μύκητες. «**Οι χαμηλές θερμοκρασίες αποτρέπουν, ως ένα βαθμό, την εμφάνιση των βλαβερών συνεπειών ορισμένων μικροοργανισμών, πλην όμως η ψύξη προκαλεί και**

επιτυχία αρκετές δοκιμές για να μετριάσει αυτές τις βλάβες. Όμως τα «καλά νέα» ήλθαν όταν βρήκε πως το **methyl jasmonate**, μια ουσία με ευχάριστη οσμή, προστάτευε κολλοκυθίακια, γλυκοπιπεριές και γκρέιπφρουτ από βλάβες της ψύξης και διπλασίασε το χρόνο ζωής στο ράφι.

«Η κατηγορία ενώσεων που ονομάζονται **Jasmonates**, απομονώθηκαν για

ζημιές στα προϊόντα. Αν και οι φυτικοί ιστοί παραμένουν ζωντανοί στο κρύο, εξασθενούν από την αδυναμία τους να εκτελούν τις φυσιολογικές λειτουργίες του μεταβολισμού. Και τα συμπτώματα των βλαβών της ψύξεως (σάπισμα, σκέβρωμα επιδερμίδας) γίνονται αντιληπτά όταν τα προϊόντα ξαναεσταθούν», λέει ο ερευνητής **Chien Yi Wang** του HCQL. Ο **Wang** έχει εφαρμόσει με

πρώτη φορά στα ευώδη συστατικά των αιθέριων ελαίων από φυτά του γένους **Jasminum**. Οι ενώσεις αυτές υπάρχουν σε όλα τα φρούτα, όμως σημαντικές ποσότητες περιέχονται στο γιασεμί και στο αγιόκλημα», εξηγεί ο **Wang**.

Μεταγενέστερη έρευνα από τον χημικό **J. George Buta** - επίσης του HCQL - έδειξε ότι το **methyl jasmonate** μειώνει τις ζημιές που προκαλεί η ψύξη των νω-

πών, δια της ρυθμίσεως των επιπέδων του **abscisic acid** και των πολυαμινών που παράγονται από αμινοξέα που σταθεροποιούν τα φυτικά κύτταρα. ο **Buta** εξηγεί πως το **methyl jasmonate** προκαλεί την παραγωγή ορισμένων πρωτεϊνών στα ζωντανά κύτταρα, με αμυντικές ιδιότητες, που καθιστούν τα προϊόντα περισσότερο ανθεκτικά στις συνέπειες των μεταβολών της θερμοκρασίας και στις προσβολές από έντομα, βακτήρια και μύκητες. Η εμπορική παραγωγή του **methyl jasmonate** είναι σχετικά φτηνή και μόνο μικρές ποσότητες απαιτούνται για να πετύχουν αποτέλεσμα. Όπως λέει ο **Buta** χαρακτηριστικά, «μπορείς να αγοράσεις 25 ml με 30 δολάρια. Αυτή η ποσότητα είναι αρκετή για να χρησιμοποιηθεί αποτελεσματικά σε ποσότητες προϊόντων που ισοδυναμούν με ένα εμπορικό φορτίο αυτοκινήτου ψυγείου. Η δράση του επενεργεί μέσα σε λίγες ώρες και δεν αφήνει υπολείμματα. Στα νωπά προϊόντα πρέπει να εφαρμόζεται σε θερμοκρασία δωματίου, είτε με εξάτμιση ή υποκαπνισμό σε κλειστό θάλαμο».

Ο φυτοπαθολόγος **Harold E. Moline** διαπίστωσε ότι, η έκθεση φράουλας σε ατμούς **methyl jasmonate** για 24 ώρες στους 68° F, απέτρεψε την εμφάνιση της φραϊάς σήψης για πάνω από 14 ημέρες συντήρησης. Όπως αναφέρει ο **Moline**, «**το methyl jasmonate όχι μόνο μειώνει τη σήψη, αλλά τονίζει το άρωμα της φράουλας, ενώ δεν επηρεάζει τη συνεκτικότητα των καρπών**». Παρόμοια αποτελέσματα υπήρξαν και από μεταχειρίσεις του **methyl jasmonate** σε πολλά άλλα οπωροκηπευτικά είδη.

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

Θα πεζοδρομηθεί σύντομα τμήμα της κεντρικής οδού Ελ. Βενιζέλου στο Πλατύ

Ένα από τα πλέον σοβαρά θέματα της τελευταίας περιόδου που απασχόλησαν το Δημοτικό Συμβούλιο Πλατέος ήταν η λήψη απόφασης για την πεζοδρόμηση τμήματος της κεντρικής οδού του συνοικισμού Πλατέος. Το σχετικό θέμα συζητήθηκε στη συνεδρίαση της 7ης Μαΐου. Το Δημοτικό Συμβούλιο έκρινε, κατά πλειοψηφία, πως είναι αναγκαία η πεζοδρόμηση και αισθητική ανάπλαση της κεντρικής οδού Πλατέος, διότι θα αναβαθμίσει την ποιότητα ζωής στο κέντρο του Πλατέος.

«Ο πεζόδρομος ήταν μέσα στο πρόγραμμά μας και τώρα που έχουμε εξασφαλίσει τις απαραίτητες

Αντίθετα, ο Δημοτικός Σύμβουλος της μειοψηφίας κ. **Σάββας Ανδρονίδης** ετάχθη κατά της πεζοδρόμησης, διότι, όπως ανέφερε, «η εκτίμησή μου είναι ότι ο πεζόδρομος γίνεται σε μια περίοδο προεκλογική που απλά και μόνο θα δημιουργήσει εντυπώσεις και τίποτε περισσότερο». Καταψηφίζοντας τη σχετική απόφαση επισήμανε ότι αυτή λαμβάνεται χωρίς να έχουν προηγουμένως ακουστεί οι απόψεις των καταστηματαρχών και κατέληξε λέγοντας: «λέω όχι στην πεζοδρόμηση που αποκλειστικά και μόνο θα εξυπηρετήσει προσωπικά συμφέροντα -και όχι γενικά- και γίνεται με έναν τρόπο πρόχειρο και ερασιτεχνικό».

Το έργο αναμένεται να ξεκινήσει εντός των προσεχών ημερών (έχει ήδη επιλεγεί ο εργολάβος που μειοδότησε στο σχετικό διαγωνισμό που διεξήχθη) και θα ολοκληρωθεί σε σύντομο χρόνο. **Για την κατασκευή του έχει προβλεφθεί πίστωση 60 εκατομ. δραχμών.**

Ο πεζόδρομος θα καλύψει τμήμα της κεντρικής

μακέτα που αναπαριστά την πεζοδρόμηση της κεντρικής οδού στο Πλατύ

πιστώσεις για την κατασκευή του, είμαστε έτοιμοι να τον ξεκινήσουμε. Πιστεύω ότι θα ομορφύνει το κέντρο, θα δώσει διαφορετική ζωή και θα τονώσει την εμπορική κίνηση», δήλωσε μεταξύ άλλων ο Δήμαρχος κ. **Στέφανος Δριστάς** και πρόσθεσε: «Έχω συζητήσει με όλους σχεδόν τους καταστηματαρχές του κέντρου καθώς και με περίοικους και οι περισσότεροι βλέπουν πώς, μόνο θετικά οφέλη θα προκύψουν από την κατασκευή του. Αρχικά η πεζοδρόμηση θα γίνει σε τρία στενά και μελλοντικά θα επεκταθεί και στα υπόλοιπα τμήματα του κεντρικού δρόμου, όταν θα έχουν εξασφαλιστεί οι αναγκαίες χρηματοδοτήσεις».

οδού σε μήκος 190 μέτρων. Το έργο περιλαμβάνει τη κατασκευή αποχετευτικών αγωγών, πλακόστρωση σε όλο το πλάτος της οδού, φωταγώγηση, πρόβλεψη χώρων πρασίνου (με δένδρα, θάμνους και λουλουδία), παροχές ύδρευσης, χώρο για τοποθέτηση σιντριβανιού, παγκάκια, κάδους απορριμμάτων, κλπ.

Επίσης προβλέπονται ρυθμίσεις για την ομαλή οδική κυκλοφορία των καθέτων οδών και την άνετη πρόσβαση των εμπορευμάτων στα καταστήματα. Θεωρείται δε βέβαιο ότι, με την κατασκευή του πεζόδρομου, θα μειωθεί σημαντικά ο θόρυβος, θα καταστεί ευχερής η κίνηση των πεζών στο κέντρο και θα ευνοηθεί η ανάπτυξη ψυχαγωγικών (και όχι μόνο) δραστηριοτήτων.

Ο Δήμος Πλατέος θα μετέχει στην Εταιρία διαχείρισης του Τοπικού Συμφώνου Απασχόλησης της Ημαθίας

Στις 5 Ιουνίου, το Δημοτικό Συμβούλιο αποφάσισε σύμφωνα υπέρ της συμμετοχής του Δήμου Πλατέος στην υπό σύσταση εταιρία διαχείρισης του Τοπικού Συμφώνου Απασχόλησης της Ημαθίας (σσ.: στο προηγούμενο τεύχος του περιοδικού δημοσιεύθηκε ειδικό και εκτενές άρθρο για την πρωτοβουλία των Τοπικών Συμφώνων Απασχόλησης και τις δράσεις που προτίθενται να αναπτυχθούν στην Ημαθία). Το ποσό που αναλογεί (μερίδα) στο Δήμο Πλατέος για τη συμμετοχή του, ως μέλους της Εταιρίας, ανέρχεται στις 620.000 δραχμές. Το Δημοτικό Συμβούλιο όρισε ως εκπρόσωπό του στην εταιρία τον Δήμαρχο κ. **Στέφανο Δριστά**, με αναπληρωτή τον Δημοτικό Σύμβουλο κ. **Αναστάσιο Μερτζανίδη**.

Μεταξύ των σκοπών της Εταιρίας αναφέρονται ο συντονισμός, η εποπτεία των φορέων υλοποίησης και η παροχή τεχνικής βοήθειας για την εύρυθμη λειτουργία των επί μέρους δράσεων του Τοπικού Συμφώνου Απασχόλησης. Επίσης, η σύνδεση του Τ.Σ.Α. Ημαθίας με κεντρικές και τοπικές Δημόσιες Υπηρεσίες, η δημιουργία δικτύου με τους τοπικούς δημότες και κοινωνικούς φορείς σε θέματα απασχόλησης, η ανταλλαγή πληροφόρησης και ο συντονισμός σε θέματα στήριξης της απασχόλησης.

Η διάρκεια της Εταιρίας αναμένεται να είναι για 5 χρόνια, το μετοχικό κεφάλαιο ορίζεται στο ποσό των 10.000.000 δρχ., από την καταβολή ισόποσων μεριδίων από τους επί μέρους εταίρους, ενώ ο χαρακτήρας της δεν θα είναι κερδοσκοπικός. Τα όργανα διαίκησης που προβλέπονται για τη λειτουργία της Εταιρίας είναι, η Γενική Συνέλευση, το Διοικητικό Συμβούλιο, ο Γενικός Διευθυντής και -με συμβουλευτικό χαρακτήρα- η Επιστημονική Επιτροπή.

Σε σύντομο χρόνο αναμένεται να πραγματοποιηθεί η ιδρυτική συνέλευση των μελών-εταίρων, προκειμένου να συγκεκριμενοποιηθούν οι δράσεις και η πορεία υλοποίησής τους.

Αποφασίσθηκε η ίδρυση «Λαογραφικού Οργανισμού» στο Δήμο Πλατέος

Η πλούσια λαογραφική παράδοση των κατοίκων της περιοχής του Ρουμλουκιού, με τη μεγάλη ποικιλία και διαφορετικότητα των ηθών και εθίμων που τη χαρακτηρίζουν, οδήγησαν το Δημοτικό Συμβούλιο Πλατέος στην απόφαση να συστήσει ξεχωριστό νομικό πρόσωπο, τον «Λαογραφικό Οργανισμό Δήμου Πλατέος», με σκοπό την ανάπτυξη σχετικών με τη λαογραφία της περιοχής δράσεων και πρωτοβουλιών. Εκτιμάται πως, με τη λειτουργία αυτού του νομικού προσώπου,

θα επιτευχθεί ο συντονισμός (μεταξύ δημοτικής αρχής, λαογραφικών συλλόγων, αλλά και πολιτών με ενδιαφέρον περί τα λαογραφικά), προκειμένου να γίνει συστηματική καταγραφή, μελέτη, ανάδειξη, διάσωση, διάδοση και προβολή των λαογραφικών παραδόσεων της περιοχής.

Στην συστατική πράξη προβλέπεται ότι ο «Λαογραφικός Οργανισμός» θα διοικείται από 9μελές Διοικητικό Συμβούλιο και θα επιχορηγείται (εκτός από την ενίσχυση της Πολιτείας) με 1.000.000 δρχ. ετησίως από τον δημοτικό προϋπολογισμό για την εκπλήρωση των σκοπών του. Η οργάνωση και λειτουργία Λαογραφικού Μουσείου και Συλλογών Λαογραφικών Αντικειμένων πρέπει να θεωρούνται από τα πρώτα ζητήματα που αναμένεται να απασχολήσουν τη Διοίκηση του Νομικού Προσώπου.

Ο Δήμος Πλατέος συμμετέχει στα νεοσυσταθέντα Δίκτυα Δημοτικών Βιβλιοθηκών και Δημοτικών Κινηματογράφων

Με αντίστοιχες ομόφωνες αποφάσεις του Δημοτικού Συμβουλίου, ο Δήμος Πλατέος θα μετέχει στο -υπό ίδρυση- Δίκτυο Δημοτικών Βιβλιοθηκών και στο Δίκτυο Δημοτικών Κινηματογράφων, που έχει συσταθεί πρόσφατα. Με τις αποφάσεις αυτές, ο Δήμος Πλατέος (πρωτοπορώντας σε επίπεδο Νομού) προσδοκά να αναπτύξει πολιτιστικές δράσεις, εντασσόμενος σε αντίστοιχα εθνικά δίκτυα των Ο.Τ.Α.

Στις σημερινές συνθήκες έχει γίνει πλέον κατανοητή η ανάγκη της συνεργασίας μεταξύ Οργανισμών προκειμένου να αντιμετωπιστούν κοινά προβλήματα, να ανταλλάγουν εμπειρίες και τεχνογνωσία, να διοργανωθούν από κοινού εκδηλώσεις ή να υποβληθούν προγράμματα χρηματοδότησης δράσεων, κυρίως προς την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Ειδικότερα, στον τομέα των Δημοτικών Λαϊκών Βιβλιοθηκών, το υπό σύσταση Δίκτυο των Ο.Τ.Α. αναμένεται να δραστηριοποιηθεί με σκοπό την ανάπτυξη της -ανύπαρκτης έως τώρα- συνεργασίας μεταξύ των Δημοτικών και Κοινοτικών Βιβλιοθηκών της χώρας, τη μεταξύ τους δικτύωση και ανταλλαγή πληροφοριών ή δεδομένων.

Σε ό,τι αφορά τον Κινηματογράφο, ο Δήμος Πλατέος (που σύντομα θα ξεκινήσει τη λειτουργία τόσο θερινού όσο και -αργότερα- χειμερινού δημοτικού κινηματογράφου), αναμένει σημαντικά οφέλη από τη συμμετοχή του στην Κοινοπραξία Δημοτικών Κινηματογράφων (ενοικίαση «πακέτου» ταινιών σε χαμηλό κόστος, απόκτηση τεχνογνωσίας, χρηματοδοτήσεις από σύναψη προγραμματικών συμβάσεων, κλπ.).

Ως εκπρόσωπο του Δήμου Πλατέος, στα παραπάνω δίκτυα, το Δημοτικό Συμβούλιο όρισε τον Πρόεδρο του Δημοτικού Συμβουλίου κ. **Τρύφων Τοπαλίδη**.

*

Ο Κώστας Καραμανλής στο Δήμο Πλατέος

ΣΤΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΠΕΡΙΟΔΕΙΑΣ ΤΟΥ ΣΤΗΝ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ

Περιοχές της Ημαθίας, μεταξύ αυτών και το Δήμο Πλατέος, επισκέφθηκε ο Πρόεδρος της Νέας Δημοκρατίας κ. **Κώστας Καραμανλής**, στα πλαίσια προγραμματισμένης περιοδείας του στην Κεντρική Μακεδονία.

Από τη Μελίκη ξεκίνησε την περιοδεία του στο Νομό μας ο αρχηγός της αξιωματικής αντιπολίτευσης, μιλώντας το βράδυ της 22ας Μαΐου, σε ανοιχτή συγκέντρωση μπροστά από το Δημαρχείο. Το πρωί της επομένης ημέρας είχε σειρά επαφών με αρχές και φορείς στη Βέροια (επισκέψεις σε Δήμαρχο, Νομάρχη, Β' Σώμα Στρατού, Επιμελητήριο). Το μεσημέρι επισκέφθηκε την Αλεξάνδρεια και περιόδευσε τους χώρους της λαϊκής αγοράς, ενώ στις μία και τέταρτο έφτασε στο Πλατύ, όπου του επιφυλάχθηκε θερμή υποδοχή έξω από το Δημαρχείο.

Εκ μέρους της δημοτικής αρχής, τον υποδέχθηκε ο Δήμαρχος κ. **Στέφανος Δριστάς** και τα μέλη του Δημοτικού Συμβουλίου. Στην υποδοχή παρόντες ήσαν οι εκκλησιαστικές αρχές και οι Πρόεδροι των Κοινοτήτων Τρικάλων, Κορυφής, Κλειδίου και Πρασινάδας, εκπρόσωποι φορέων της περιοχής και πολλά τοπικά στελέχη της Νέας Δημοκρατίας.

Ο κ. Κ. Καραμανλής, ανέβηκε για λίγο στο γραφείο του Δημάρχου (...ζήτησε ένα ποτήρι νερό κι ένα τσιγάρο, που όμως δεν κάπνισε) και στη συνέχεια κατευθύνθηκε στο χώρο του Δημοτικού

Σημιότυπο από την άφιξη του Προέδρου της Νέας Δημοκρατίας στο Δημαρχείο Πλατέος

Θεάτρου, που ήταν κατάμεστο από κόσμο, τηλεοπτικά συνεργεία και δημοσιογράφους του γραπτού και ηλεκτρονικού τύπου.

Εκεί, ενώπιον του κόσμου, τον καλωσόρισε με θερμά λόγια ο Δήμαρχος Πλατέος και του απένειμε αναμνηστική πλακέτα. Επίσης και ο

Σύλλογος Καππαδοκών Πλατέος, δια χειρός του Αρχιμανδρίτη κ. **Θεοφάνη**, του απένειμε μία εικόνα του πολιούχου Αγίου Αρσενίου του Καππαδόκη.

Στη συνέχεια ο Πρόεδρος της Νέας Δημοκρατίας, αφού ευχαρίστησε το Δήμαρχο για την υποδοχή που του επιφυλάχθη, αναφέρθηκε, ♦

Ο Κώστας Καραμανλής στο Δήμο Πλατέος

Με θερμά χειροκροτήματα υποδέχθηκαν, κατά την είσοδό του στην αίθουσα του Δημοτικού Θεάτρου, τον κ. Κ. Καραμανλή πολλοί κάτοικοι της περιοχής. Σε πρώτο πλάνο διακρίνονται ο Πρόεδρος της ΝΟΔΕ Ημαθίας της Νέας Δημοκρατίας κ. Δ. Γιοβανόπουλος και οι Δημοτικοί Σύμβουλοι του Δήμου Πλατέος κ.κ. Σάββας Ανδρονίδης και Σταύρος Καζαντζίδης.

στη δεκαπεντάλεπτη ομιλία του, στα προβλήματα της χώρας και απηύθυνε προσκλητήριο για «την αναγέννηση του τόπου μας». (Τόσο η προσφώνηση του Δημάρχου Πλατέος όσο και η ομιλία του αρχηγού της αξιωματικής αντιπολίτευσης, παρατίθενται σε διπλάνες στήλες).

Κατά την επίσκεψή του στο Πλατύ ο κ. Κώστας Καραμανλής συνοδεύεται από βουλευτές και τοπικά στελέχη του κόμματός του, τους πολιτευτές του Νομού μας κ.κ. Πάννη Σπάρτη, Κώστα Καραπαναγιωτίδη, Στέφανο Κυριαζόπουλο και Δημήτρη Χατζηδημητρίου τους Δημάρχους Αλεξάνδρειας και Μελίκης, κ.ά.

Η επίσκεψη αυτή του Προέδρου της Νέας Δημοκρατίας εντασσόταν στα πλαίσια των προγραμματισμένων κομματικών περιοδειών του σε διάφορες περιοχές της χώρας.

Η προσφώνηση του Δημάρχου Πλατέος Κ. Στέφανου Δριστά

“ Με μεγάλη μου χαρά, φίλες και φίλοι, καλωσορίζω σήμερα τον Πρόεδρο της Νέας Δημοκρατίας Κώστα Καραμανλή.

Κύριε Πρόεδρε, είναι τιμή μας και χαρά μας που σας έχουμε κοντά μας και μας δίδεται έτσι η ευκαιρία να σας γνωστοποιήσουμε κάποια απ' τα προβλήματα που απασχολούν το Δήμο μας, τον σημερινό αλλά και τον διευρυμένο αύριο, που θα προκύψει σύμφωνα με το πρόγραμμα Καποδίστριας. Θέλω εν ολίγοις να σας αναφέρω ότι, ο Δήμος Πλατέος προέκυψε το 1994 με τις αποφάσεις των τότε Κοινοτικών Συμβουλίων Πλατέος, Λιανοβεργίου-Παλιοχωρίου και Αράχου και πρόκειται, από το

1999, να προσχωρήσουν οι Κοινότητες και οι οικισμοί Τρικάλων, Πλατάνου, Κλειδίου, Κορυφής, Πρασινάδας, Νεοχωρόπουλου, Παλιοχώρας, Νησελουδίου και Κυδωνέας. Όπως καταλαβαίνεται πρόκειται, ο Δήμος Πλατέος, να γίνει ο μεγαλύτερος σε έκταση Δήμος, και από άποψη πληθυσμού να ξεπεράσει τους 12.000 κατοίκους. Είναι φανερό ότι θα αναπτυχθεί μια συγκεκριμένη δυναμική, γύρω από τη δημοτική αρχή, που θα ξεκινήσει να λειτουργεί από το 1999 και μετά.

Θέλω να σας ανακοινώσω, ενώπιον όλου του κόσμου, ότι τα προηγούμενα χρόνια, όλες αυτές οι Κοινότητες είχαν αξια στελέχη στην τοπική αυτοδιοίκηση και έχουν κάνει σημαντικά βήματα προόδου, για ένα καλύτερο αύριο αυτού του τόπου. Θέλω να σας γνωστοποιήσω πως κάπως έτσι θα γίνει και στις δημοτικές εκλογές του '98. Διότι το '94, κ. Πρόεδρε, καταφέραμε να συνεννοηθούμε και να συνεργαστούμε για να σχηματίσουμε διοίκηση - πέραν από τη Ν.Δ. σε συνεργασία και με όλους τους άλλους κομματικούς χώρους - και τα πήγαμε καλά. Ευελπιστούμε ότι αυτό θα γίνει και στις προσεχείς δημοτικές εκλογές.

Κύριε Πρόεδρε, όπως ανέφερα και προηγουμένως, 200.000 στρέμματα περίπου κάμπου θα απαρτίζουν τα διοικητικά όρια του νέου Δήμου Πλατέος. Στην έκταση αυτή, μοχθεί καθημερινά η πλειονότητα των κατοίκων του Δήμου μας, που απασχολείται στη γεωργία και αντιμετωπίζει πάρα πολλά προβλήματα. Σε αυτόν τον εύφορο κάμπο (εδώ μου δίδεται η ευκαιρία να υπενθυμίσω ότι το αρδευτικό δίκτυο αυτού του κάμπου οφείλεται στον αειμνηστο Κωνσταντίνο Καραμανλή), οι δημότες μας αγρότες προσπαθούν να τα φέρουν βόλτα, να μπορέσουν να εξυψηρετήσουν τα παιδιά τους, γιατί χρόνο με το χρόνο η οικονομία των αγροτών φθίνει κ. Πρόεδρε, και πρέπει ο αγροτικός τομέας να προσεχθεί ιδιαίτερα απ' όλες τις κυβερνήσεις και, επαναλαμβάνω, ευελπιστούμε ότι εσείς, η δική σας αυριανή

Ο Κώστας Καραμανλής στο Δήμο Πλατέος

κυβέρνηση, θα τους εξυπηρετήσει σ' όλα αυτά που τους ενδιαφέρουν. Εχθές το βράδυ κ. Πρόεδρε στη Βέροια, που είμασταν μαζί, σας ανακοινώθηκαν

παράλληλες δράσεις που σχετίζονται με τις βιομηχανίες, όπως η κατασκευή εργατικών κατοικιών, που στην περιοχή μας, αν και έχουν περάσει 10 χρόνια προσπαθειών από τα προηγούμενα κοινοτικά συμβούλια, υπάρχει ακόμα αυτή η εκκρεμότητα. Ευελπιστώ όμως ότι θα δημοπρατηθούν στη φετινή χρονιά, μετά 35 ολόκληρα χρόνια από την εγκατάσταση των βιομηχανιών στην περιοχή μας. Κύριε Πρόεδρε, ζητούμε την ανάπτυξη και ελπίζουμε ότι με τη δική σας πρωθυπουργία θα επιτευχθεί η ανάπτυξη για τον τόπο μας.

και την πλήρη απαλλαγή απ' όσα μας τραυμάτισαν σαν Έθνος και σαν Λαό σε περασμένα χρόνια. Δεν πετάμε την ιστορία μας, βγάζουμε συμπεράσματα και μαθήματα απ' αυτήν και σεβόμαστε το παρελθόν. Όμως ξέρουμε ότι το παρελθόν δεν μπορεί να χαράζει και δεν μπορεί να σφραγίζει το μέλλον. Έχοντας πολλά σημάδια παρακμής στην σύγχρονη Ελλάδα, αντιμετωπίζοντας πολλά προβλήματα και μεγάλα αδιέξοδα, ορισμένα εκ των οποίων αναφέρθηκαν ήδη, κυρίως θα έλεγα στην αγροτική παραγωγή: χρόνια παραμέληση, μη προώθηση έργων υποδομής, μη εκσυγχρονισμός των

Ο Δήμαρχος Πλατέος επιδίδει αναμνηστική πλακέτα στον Πρόεδρο της Νέας Δημοκρατίας

τα ονόματα κάποιων βιομηχανιών: της Ζάχαρης, της Nestle, των Ζωοτροφών και όλων των άλλων. Αυτά εδώ τα εργοστάσια, κ. Πρόεδρε, βρίσκονται στο Δήμο Πλατέος και έχει συνδεθεί η ιστορία μας μ' αυτά. Το εργοστάσιο Ζαχάρεως έχει ηλικία όση έχω κι εγώ, εγκαινιάστηκε από τον Κωνσταντίνο Καραμανλή πριν από 35 χρόνια και έπαιξε πολύ μεγάλο ρόλο στην ανάπτυξη του τόπου μας. Γιατί σ' αυτό βρήκαν δουλειά δεκάδες άτομα της περιοχής μας και γιατί προωθήθηκε η

Κλείνοντας, κ. Πρόεδρε, θα ήθελα να σας ανακοινώσω ένα μήνυμα που έλαβα μόλις πριν λίγη ώρα τηλεφωνικώς: η τοπική επιτροπή Μεμβούρης της «Νέας Δημοκρατίας», υπό την Προεδρία του κ. Καραμουρατίδη Σίμου, σας στέλνει θερμούς χαιρετισμούς και σας εύχεται να είσθε πρωθυπουργός στις επόμενες εκλογές. Ήμουν αποδέκτης παρόμοιων μηνυμάτων απ' όλες τις τοπικές επιτροπές της ευρύτερης περιοχής του Δήμου Πλατέος. Όλοι σας εύχονται το ίδιο. Το ίδιο σας εύχομαι και εγώ. Καλή επιτυχία να έχετε στο έργο σας".

Η ομιλία του Προέδρου της Νέας Δημοκρατίας Κ. Κώστα Καραμανλή

Αγαπητοί φίλοι, σας ευχαριστώ πολύ για την υποδοχή που μου κάνετε. Να ευχαριστήσω ακόμη τον Δήμαρχο για τη φιλοξενία που μας παρέχει και για τα τόσο φιλόφρονα λόγια του. Πρέπει να ξέρετε ότι -όπως εσείς- έτσι κι εμείς είμαστε περήφανοι για τη δουλειά που κάνει και του ευχόμαστε καλή δύναμη και καλή επιτυχία. Δεν είναι το μοναδικό κριτήριο βέβαια, αλλά παίζει ρόλο το ότι μια καινούργια γενιά ανθρώπων έρχεται προς τη δύναμη στην Ελλάδα. Μια γενιά ανθρώπων που, χωρίς να παραμερίζει την πείρα και τους γκριζούς κρόταφους, φέρνει μαζί της τη δύναμη, τη διαύγεια σκέψης

καλλιέργειών, υπερβολική επιβάρυνση του κόστους παραγωγής, συν βεβαίως τις διεθνείς συνθήκες που έγιναν πιο ανταγωνιστικές και πιο δύσκολες, είναι οι βασικές παράμετροι που συνθέτουν το πρόβλημα.

Όλα αυτά, φίλες και φίλοι, σημαίνουν ότι έχουμε ανάγκη στην Ελλάδα από μια καινούργια δύναμη δημιουργίας, μια καινούργια δύναμη προόδου, μια καινούργια δύναμη ανάπτυξης. Προϋπόθεση αυτού είναι να συνηνοθηθούμε στα βασικά και να αποφασίσουμε, όλες και όλοι μαζί, ότι μπορούμε να κάνουμε πράξη τους στόχους μας. Κι αυτό το μήνυμα -απλά, λαϊκά- που θέλω να σας δώσω είναι: ελάτε να πάμε μαζί σε μια καινούργια πορεία, σε μια πορεία που οδηγεί στην πραγμάτωση εκείνων που μας

Ο αρχιεπίσκοπος κ. Θεοφάνης απονέμει την εικόνα του Αγίου Αρσενίου του Καππαδόκη στον κ. Καραμανλή

συγκεκριμένη καλλιέργεια στην περιοχή μας. Όμως δεν πρέπει να μας απασχολεί μόνο η ίδρυση νέων βιομηχανιών, αλλά και στο που πρέπει αυτές να εγκατασταθούν καθώς και άλλες

ο Κώστας Καραμανλής στο Δήμο Πλατέος

ενώνουν. Γνωρίζετε βέβαια ότι, ένα μεγάλο κόμμα με το οποίο

εγώ έχω συνδέσει όχι μόνο την πολιτική μου σταδιοδρομία, αλλά θα έλεγα τη ζωή μου -κι είμαι πολύ περήφανος γι' αυτό- μου έκανε την τιμή να με έχει αρχηγό του. Όμως το μήνυμα δεν το απευθύνω μόνο σε εκείνους που πονούν, αγαπούν και υπηρετούν την παράταξη αυτή και τις ιδέες της. Το μήνυμα απευθύνεται σε όλους τους καλούς Έλληνες και σε όλες τις καλές Ελληνίδες, γιατί την αγωνία για την Ελλάδα του αύριο δεν την έχουν μόνο οι νεοδημοκράτες. Την έχουν όλοι οι Έλληνες. Για να πολεμήσουμε την παρακμή, για να πολεμήσουμε την στασιμότητα, για να μπούμε σε πορεία προόδου, για να αναδείξουμε τον πολιτισμό μας, για να φτιάξουμε θέσεις εργασίας για τους άνεργους νέους, για να καταφέρουμε να κάνουμε ανταγωνιστική την γεωργική μας παραγωγή, για να γίνουμε ξανά πρωταγωνιστές, για να καλύψουμε την απόσταση που μας χωρίζει από τους Ευρωπαίους και που μας στοιχίσε στην ουσία με τον υποβιβασμό μας, πριν από λίγες εβδομάδες, να μείνουμε εκτός της τρίτης φάσης της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης. Πρέπει να βγάλουμε ό,τι καλύτερο έχουμε μέσα μας. Πρέπει να βάλουμε σε ενέργεια όλες τις δυνάμεις, τις τεράστιες και αστείρευτες

δυνάμεις που έχει αυτό το Έθνος.

Φίλες και Φίλοι, είναι βέβαιο ότι μπορούμε να το κάνουμε και, με την ευκαιρία της σημερινής μας επικοινωνίας, θέλω να σας διαβεβαιώσω ότι κανείς και τίποτα δεν μπορεί να σταθεί εμπόδιο σε μια αναγεννητική προσπάθεια. Δεν έχουμε εξαρτήσεις, δεν έχουμε δεσμεύσεις, δεν χρωστάμε σε κανέναν, δεν εξαργυρώνουμε επιπαγές σε καμία και σε κανέναν. Έχουμε μόνο ένα κίνητρο: να προσφέρουμε σ' αυτόν τον τόπο για να έχουμε κι εμείς την εγωιστική ικανοποίηση της δημιουργικής προσφοράς. Γιατί αυτός είναι ο μεγαλύτερος τίτλος τιμής για όσους ασχολούνται με τον δημόσιο βίο.

Φίλες και Φίλοι, πάμε μαζί λοιπόν για την αναγέννηση του τόπου μας, για να κάνουμε μια Ελλάδα που θα δίνει ευκαιρίες σ' όλα της τα παιδιά, σ' όλα της τα παιδιά ανεξαιρέτως, χωρίς καμιά διάκριση. Πάμε μαζί για να αναπτύξουμε την ελληνική περιφέρεια. Πάμε μαζί να

δώσουμε ζωή στις εθνικά κρίσιμες περιοχές της Ελλάδας. Μπορούμε να το κάνουμε, είναι στο χέρι μας.

Είναι βέβαια αυτονόητο ότι το μήνυμα αυτό απευθύνεται μόνο σε εκείνες και σε εκείνους που έχουν πίστη μέσα τους. Όσοι έχουν συμβιβασθεί με τα κακώς κείμενα, όσοι τα' χουν βολέψει με μια κατάσταση μετριότητας, εκείνοι δεν θα πρωταγωνιστήσουν στη νέα

πορεία. Δεν τους αδικούμε, δεν έχουμε κακά αισθήματα για κανέναν. Αλλά είναι επίσης σαφές ότι, για να είμαστε ειλικρινείς, το μήνυμα ούτε απευθύνεται σε αυτούς, ούτε ενδιαφέρει τι επιλογή θα κάνουν. Εμείς ξέρουμε ότι οι πολλοί είναι με το μέρος μας, ότι μια τεράστια κοινωνική συμμαχία σ' όλα τα διαμερίσματα της χώρας, σ' όλες τις παραγωγικές ομάδες του πληθυσμού, σ' όλες τις ηλικίες και σε ανθρώπους με τελείως διαφορετική πολιτική αφετηρία στο παρελθόν, αυτός ο στόχος είναι κοινός και αυτός ο στόχος εμπνέεται από την πίστη και τη λαχτάρα για ένα τόπο στον οποίο θα είμαστε όλοι καλύτερα και τον οποίο θα παραδώσουμε με περίσσεια υπερηφάνεια στις νέες γενιές των Ελλήνων.

Γνωρίζετε καλά ότι για μένα είναι πάρα πολύ σημαντικό να είμαι στον τόπο σας, όπως είναι πάρα πολύ σημαντικό να πατάω στη Μακεδονική γη -χαρά την οποία έχω στερηθεί σε μεγάλο βαθμό τους τελευταίους

δεκατέσσερις μήνες. Όμως θέλω να σας πω ένα μεγάλο ευχαριστώ για όσα έχετε κάνει για την Ελλάδα, για όσα έχετε κάνει για την δική σας περιοχή, για όσα έχετε κάνει για τις ιδέες που μας ενώνουν. Και ένα πολύ μεγάλο ευχαριστώ για τη δύναμη που μου δίνετε. Θέλω να σας διαβεβαιώσω ότι θα κάνω ότι περνάει από το χέρι μου να φανώ αντάξιος αυτής της εμπιστοσύνης".

Η ΓΕΝΕΤΙΚΗ ΚΙ ΕΜΕΙΣ

Γράφει ο
ΑΓΓΕΛΟΣ ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

Οι αλληπάλληλες ανακοινώσεις των επιστημόνων για τα επιτεύγματα και τις δυνατότητες της γενετικής μας κάνουν να παρακολουθούμε έκπληκτοι τις εξελίξεις καθώς τα σενάρια επιστημονικής φαντασίας ωχριούν μπροστά στην πραγματικότητα. Η εξωσωματική γονιμοποίηση, το παιδί του σωλήνα -που κάποτε μας άφησε έκθαμβους- έχει καταλήξει σχεδόν υπόθεση ρουτίνας. Νέοι όροι όπως η *κλωνοποίηση* μπαίνουν στο λεξιλόγιό μας. Η αποκρυπτογράφηση και η δυνατότητα αναδιάταξης του DNA δίνουν στους επιστήμονες την ευκαιρία να κάνουν ότι θέλουν. Θεωρητικά τουλάχιστον.

Είδαμε την *Ντόλυ*, ηλιασμένη στα εργαστήρια κατ' εικόνα και καθ' ομοίωση της μητέρας της, ποντικό με ανθρώπινο αυτί στη ράχη, είδαμε... και τι δεν είδαμε!

Παρουσιάζονται, λέγουν οι ειδικοί, ευκαιρίες στον άνθρωπο εκπληκτικές. Θα μπορούν να παράγουν στα εργαστήρια ανθρώπινα όργανα και συστατικά που θα απαλύνουν ή θα εξαλείψουν τον ανθρώπινο πόνο. Θα είναι δυνατή η δημιουργία ανθρώπων στα εργαστήρια με συγκεκριμένες αρετές και χαρακτηριστικά. Η γενετική πράξη και η εγκυμοσύνη δεν θα είναι πια απαραίτητες. Ανώτερος στόχος η ύπαρξη ανθρώπων χωρίς προβλήματα υγείας. Η τελειότητα!

Ταυτόχρονα όμως αρχίζει και ο προβληματισμός: Είναι πρόπον να παρεμβαίνουμε στο έργο της φύσης; Είναι ηθικό να κατασκευάζονται άνθρωποι κατά παραγγελία; Μπορούμε σε τελευταία ανάλυση να το παίζουμε θεοί;

Κάποιοι χώρες σπεύδουν να κατοχυρώσουν νομικά την απαγόρευση της δημιουργίας προκατασκευασμένων ανθρώπων, ενώ ο δημιουργός της *Ντόλυ* δηλώνει πως σε λίγο καιρό θα δέχεται παραγγελίες για την κατασκευή ανθρώπων με την μέθοδο της κλωνοποίησης. Χρειάζονται μερικά εκατομμύρια δολάρια και ένα χρόνο για να περατώσει τις έρευνές του.

Η θέση του απλού κόσμου όμως ποια είναι απέναντι σε όλα αυτά; Όχι φυσικά πως τον ρωτάει κανείς, όλα γίνονται ερήμην του, αλλ' επειδή τώρα δρομο-

λογούνται εξελίξεις που αν δεν επηρεάσουν το μέλλον του σίγουρα θα παίξουν καταλυτικό ρόλο στην ζωή των απογόνων του.

Γενικά επικρατεί αμηχανία και καθένας ανάλογα με το προς ποια κατεύθυνση εμβαθύνει στο θέμα ή ανάλογα με τις ηθικές αναστολές του παίρνει θετική ή αρνητική θέση, αν φυσικά δεν αδιαφορεί για όλα αυτά.

Κατ' αρχήν πιστεύω ότι είναι *θετικό* πως οι εξελίξεις αυτές θα δώσουν στα χέρια της επιστήμης πολύτιμα όπλα για να καταπολεμήσει τον πόνο και την δυστυχία, να σώσει ζωές που άδικα χάνονται επειδή δεν υπάρχει η κατάλληλη θεραπεία. Θα ζούμε πιο άνετα, πιο ανθρώπινα, πιο ευτυχισμένα.

Θα χρειάζεται το παιδί μας νεφρό για μεταμόσχευση; Θα το βρίσκει σχεδόν αμέσως χωρίς να ταλαιπωρείται στην όκη και τόσο ανώδυνη αιμοκάθαρση. Θα χρειάζεται μεταμόσχευση κερατοειδούς για να μπορεί να δει; Η επιστήμη εύκολα θα μας το προμηθεύει. Το αίμα, το πολύτιμο αυτό υγρό που αμελούμε ή δεν θέλουμε να το δώσουμε -παρ' ότι η αιμοδοσία το μόνο που μας κοστίζει είναι δέκα λεπτά από τον χρόνο μας- θα παράγεται άφθονο στα εργαστήρια. Σκεφτείτε πόσα προβλήματα υγείας θα λυθούν ενώ τώρα μας ταλανίζουν επειδή δεν υπάρχει ή δεν βρίσκουμε το κατάλληλο μόσχευμα.

Μήπως όμως εξιδανικεύουμε την κατάσταση; Διότι αν τα επιτεύγματα της γενετικής χρησιμοποιηθούν αποκλειστικά και μόνο για να απαλύνουν τον ανθρώπινο πόνο, αν στοχεύουν στην αναβάθμιση της ποιότητας ζωής μας τότε δύσκολα θα φέρει κανείς αντίρρηση. Θα είναι όμως έτσι; Και ποιος θα μας το εγγυηθεί αυτό; Είναι σίγουρο ότι αυτοί που τώρα θεσπίζουν νόμους για να ελέγξουν αυτά τα πράγματα θα σεβαστούν τις δεσμεύσεις τους; Και αν ναι, ποιος μας βεβαιώνει πως παράνομα δεν θα κατασκευάζονται άνθρωπινα εκτρώματα που θα εξυπηρετούν ιδιοτελείς σκοπούς κάποιων με σκοτεινά συμφέροντα. Κι αν είναι να ικανοποιηθεί η ματαιοδοξία κάποιων εύπορων

που θα θελήσουν να δουν το ομοίωμά τους να ζει και να μεγαλώνει, ίσως εύκολα μπορεί κανείς να το αντιπαρέλθει. Θα μείνει όμως η υπόθεση έστω κι εκεί; Ή θα προχωρήσει και στην παραγωγή (τι παράξενη στ' αλήθεια έκφραση όταν πρόκειται για άνθρωποι), στην παραγωγή λοιπόν ανθρώπων «προγραμματισμένων» για πάσης φύσεως παρανομίες; Ανθρώπων που θα ζουν για να σκοτώνουν, να κλέβουν, να ελέγχουν. Που θα απαρτίζουν ένα στρατό χωρίς ενδοιασμούς στην υπηρεσία των ισχυρών που θα θέλουν να ελέγξουν τον πλανήτη μας.

Προσωπικά δεν έχω καμιά αμφιβολία ότι κάτι τέτοιο θα συμβεί. Είναι αδιανόητο οι μεγάλες δυνάμεις στην προσπάθειά τους για κυριαρχία να μην εκμεταλλευθούν τις δυνατότητες της γενετικής. Θα το προσπαθήσουν, αν δεν έχουν αρχίσει ήδη.

Εμείς όμως, οι απλοί άνθρωποι, τι μπορούμε να κάνουμε; Πως μπορούμε να αντιδράσουμε στην πιθανολογούμενη αυτή κατάσταση;

Φοβούμαι πως δεν μπορούμε να κάνουμε τίποτα. Από την στιγμή που οι τροχοί της άμαξας ξεκίνησαν και οι διαδικασίες πήραν το δρόμο τους, το ποτάμι δεν γυρίζει πίσω. Απλά μπορούμε να ευχηθούμε στην ταχύτερη πραγματοποίηση των θετικών πλευρών της *γενετικής έκρηξης* και στην απώθηση, στο απώτατο μέλλον, των αρνητικών συνεπειών της.

Κυρίως δεν θα πρέπει να ξεχάσουμε εμείς -μα πιο πολύ οι ειδικοί- πως η φύση εκδικείται όταν παρεμβαίνουμε στο έργο της. Όσο προκλητικότερη είναι η επέμβαση τόσο πιο σκληρή είναι η εκδίκησή της.

Υ.Γ. Πριν πολλά χρόνια, το 1979 αν δεν κάνω λάθος, σε κάποια εφημερίδα διάβασα πως δημιουργήθηκε ένα παιδί κατ' εικόνα του πατρός του. Ήταν τότε 4 ετών και ζούσε κάπου στις ΗΠΑ. Αν το δημοσίευμα ανταποκρινόταν στην πραγματικότητα, το παιδί αυτό σήμερα είναι 23 ετών. Άραγε πόσοι *Έρικ* να ζουν σήμερα στη γη;

✱

Γράφει ο

Νίκος Καζαντζίδης*

Ομοιοπαθητική Ιατρική

Ευρισκόμεθα στο τέλος του 20^{ου} αιώνα. Ένας αιώνας που δικαιοματικά μπορεί να ονομασθεί *αιώνας της επιστήμης*. Έτσι, ότι έρχεται να προστεθεί στη γνώση μας, πρέπει να είναι επιστημονικά αποδεδειγμένο, να μπορεί πειραματικά να αναπαραχθεί, αληθιά και να επιβεβαιωθεί στην πράξη. Η ομοιοπαθητική γνώση δεν αποτελεί εξαίρεση.

Όπως η Χημεία και η Φυσική, η Ομοιοπαθητική στηρίχθηκε στις αρχές της επαγωγικής μεθόδου της λογικής. Δηλαδή την επιστημονική μέθοδο που προχωρεί με επαγωγικά συμπεράσματα, εξαγωγή γενικών συμπερασμάτων από μερικά αποτελέσματα, με πρωταρχικό σκοπό την ανακάλυψη και χρήση της ΑΛΗΘΕΙΑΣ. Γι' αυτό και χρειάζεται, ακριβή παρατήρηση, σωστή ερμηνεία του παρατηρούμενου γεγονότος, ορθολογική εξήγησή του και επιστημονικά συμπεράσματα.

Έτσι, μέσα από πειράματα που έγιναν επάνω σε υγιείς ανθρώπους, εξάχθηκαν συμπεράσματα που επιβεβαιώνουν την ύπαρξη ακλόνητων νόμων και αρχών που, αφ' ενός διέπουν τον ομοιοπαθητικό τρόπο θεραπείας, αφ' ετέρου αποτελούν τμήμα των αναληθιώτων φυσικών νόμων που διέπουν το σύμπαν (π.χ. ο νόμος της ελάχιστης δράσης, που διατυπώθηκε από τον Γάλλο μαθηματικό *Mau-pertius*, αληθιά και η κλασική θεωρία των πεδίων, η ηλεκτροδυναμική, που έχει συγχωνευτεί με την κβαντική σε μια νέα θεωρία της κβαντικής ηλεκτροδυναμικής).

Η ομοιοπαθητική, που ήλθε στο φως της δημοσιότητας το 1796 από τον *Χάνεμαν*, έχει μια δική της φιλοσοφία και η θεραπευτική της βασίζεται επάνω σε σαφείς θεμελιώδεις αρχές, που είναι:

1. **Νόμοι των Ομοίων**, δηλαδή τα όμοια θεραπεύονται με τα όμοια.

2. **Νόμος του μοναδικού φαρμάκου**. Χορηγείται πάντα μόνο ένα φάρμακο κάθε φορά.

3. **Νόμος της ελάχιστης δόσεως**. Δίνουμε φάρμακο στον άρρωστο σε πολύ μικρή δόση, τόση όσο χρειάζεται να διεγερθεί η ζωτική δύναμη του ασθενούς για να αρχίσουν οι θεραπευτικές αντιδράσεις. *Νόμος της ελάχιστης δόσης: «η ποσότητα ενέργειας που είναι απαραίτητη για να επιτελεσθεί κάποια αλλαγή στη φύση, εία η ελάχιστη δυνατή».*

4. **Πειραματική απόδειξη του φαρμάκου**. Τα ομοιοπαθητικά φάρμακα (που προέρχονται από το φυτικό, ζωικό, ορυκτό βασίλειο ή από προϊόντα παθοβιοτικών απεκκρίσεων διαφόρων νόσων) αποδεικνύονται επάνω σε υγιείς ανθρώπους, όχι σε ζώα, και καταγράφονται όλες οι αλλαγές και στα τρία επίπεδα του ανθρώπου (νοητικό, συναισθηματικό, σωματικό).

5. **Αρχή του δυναμοποιημένου φαρμάκου**. Τα ομοιοπαθητικά φάρμακα αραιώνονται ενώ συγχρόνως δονούνται. Έτσι αφ' ενός απελευθερώνονται θανάουσε φαρμακοθεραπευτικές ιδιότητες, αφ' ετέρου τα πιο τοξικά και θανατηφόρα δηλητήρια όχι μόνο καθίστανται αβλαβή, αληθιά

μετασχηματίζονται σε ωφέλιμα φάρμακα.

6. **Η θεωρία των χρονίων νόσων** (μιάσματα). Ο *Χάνεμαν* παρατήρησε ότι παρά την καλή ομοιοπαθητική θεραπευτική αγωγή, σε μερικές περιπτώσεις, υπήρχαν υποτροπές κατά διαστήματα. Έτσι συμπέρανε ότι οι χρόνιες νόσοι προξενούνται από χρόνια μιάσματα (ψωρικό, συκωτικό, συφιλιδικό). Μπορεί λοιπόν να χρειασθεί αντιμιασματική θεραπευτική αγωγή.

7. **Η θεωρία της Ζωτικής Δύναμης**. Είναι μια άυλη δύναμη που ζωογονεί τον οργανισμό σε υγεία και νόσο. Όταν διαταράσσεται δυναμικά από νοσογόνο δυναμική επίδραση, προκαλούνται κατ' αρχάς ιδιαίτερες αισθήσεις, λειτουργικές διαταραχές (αντιστοιχούν στο πρόδρομο στάδιο των νόσων). Ο ασθενής μπορεί να «τρέχει» από γιατρό σε γιατρό και να παιδεύεται ακούγοντας την συχνή φράση «δεν έχεις τίποτα, είναι νευρικό», ή να στέλνεται τελικά σε ψυχίατρο, επειδή δεν μπορεί να μπει «διάγνωση». Προχωρώντας η διαταραχή, θα επέλθουν σωματικές μορφολογικές αλλοιώσεις και όταν πια γίνει η «διάγνωση» είναι πολύ δύσκολο να θεραπευτεί ολοκληρωτικά ο ασθενής. Η θεωρία της ζωτικής δύναμης και το

Χριστιανός Φρειδερίκος Σαμουήλ Χάνεμαν (Samuel Cristian Friedrich Hahnemann) Γεννήθηκε στις 10 Απριλίου του 1755 στο *Meissen* της Σαξωνίας, στη Γερμανία. Πέθανε στις 2 Ιουλίου 1843 στο Παρίσι. Είναι ο Πατέρας της Ομοιοπαθητικής. Ανδριάντες και μνημεία προς τιμήν του βρίσκονται στο *Koethen* στη Λειψία, στην *Washington* (ο Πρόεδρος των ΗΠΑ *McKinley* και ο *Griggs*, υπουργός οικονομικών, εκφώ-νισαν λόγο κατά την τελετή αποκάλυψης του ανδριάντα το 1900 και παρέθεσαν γεύμα σε χιλιάδες καλεσμένους στον Λευκό Οίκο) και στο *Peve La Chaise* στο Παρίσι, όπου είναι χαραγμένοι οι στίχοι: «*Στέκοντας μεταξύ ανόργανου και οργανικού κόσμου. Ενώνοντάς τους για όφελος του αρρώστου. Ακούγοντας την ευγνωμοσύνη τους. Βλέποντας προς την αιωνιότητα. Ο Σαμουήλ Χάνεμαν. Ενεργέτης της Ανθρωπότητας*».

* Ο Ιατρός Νίκος Καζαντζίδης, ασκεί ομοιοπαθητική ιατρική στη Βέροια.

ομοιοπαθητικό φάρμακο ήταν και είναι τα κυρίως αμφιλεγόμενα σημεία της ομοιοπαθητικής. Σε αυτά λοιπόν θα αναφερθούμε λίγο εκτενέστερα.

ΖΩΤΙΚΗ ΔΥΝΑΜΗ

Πριν από αιώνες κυριαρχούσε η αντίληψη του «βιταλισμού», η οποία δεχόταν την ύπαρξη μιας ζωτικής δύναμης ικανής να κατευθύνει όλες τις διαδικασίες που χαρακτηρίζουν την υγεία και την ασθένεια. Κάποια ζωοποιός δύναμη μπαίνει στον οργανισμό από την στιγμή της σύλληψης και φεύγει την ώρα του θανάτου.

Σήμερα δεχόμαστε ότι η ζωτική δύναμη είναι μία ενέργεια, η οποία μπορεί να φωτογραφηθεί. Είναι η γνωστή «*Φωτογραφία Κιρλιάν*», η αποτύπωση επάνω σε φιλμ του ηλεκτροδυναμικού πεδίου που διαπερνά και περιβάλλει όλα τα έμψυχα αηλιά και άψυχα αντικείμενα. Είναι μία καταγραφή του βιοηλεκτρομαγνητικού πεδίου.

Η μεγάλη εξέλιξη της φυσικής, οι κβαντοπεδιακές θεωρίες, έδωσαν έναυσμα στους επιστήμονες να ερευνήσουν τα ηλεκτρομαγνητικά πεδία του ανθρώπινου οργανισμού. Έτσι αποκαλύφθηκε ότι σε συνθήκες μαγνητικών καταιγίδων, κοντά στο έδαφος, αυξάνεται το ηλεκτρικό δυναμικό του δέρματος. Εξηγείται κατ' αυτόν τον τρόπο γιατί μερικοί άνθρωποι προασθάνονται αυτούς τους αόρατους ανεμοστρόβιλους, ώρες ή μέρες πριν από μία καταιγίδα.

Αηλιά οι ηλεκτρικές εκπομπές γύρω από ένα σώμα αηλιάζουν ανάλογα με την κατάσταση της υγείας, την διάθεση, τον χαρακτήρα. Με την φωτογραφία *Κιρλιάν* μπορούν να καταγραφούν ενεργειακές διαταραχές στον αέρα, πριν ακόμα παρουσιασθούν τα συμπτώματα της αρρώστιας στον ασθενή.

Εφ' όσον οι έρευνες συνεχισθούν προς αυτόν τον τομέα ίσως δούμε στην επόμενη χιλιετηρίδα το Ξημέρωμα μιας νέας εποχής για την ιατρική, της ενεργειακής ιατρικής, της οποίας πιστεύω πως η ομοιοπαθητική αποτελεί το πρώτο αναγκαίο βήμα.

ΤΟ ΟΜΟΙΟΠΑΘΗΤΙΚΟ ΦΑΡΜΑΚΟ

Προέρχεται από οτιδήποτε υπάρχει στη φύση. Παίρνουμε το μητρικό βάμμα δια εμποτισέως του φυτού σε οινόπνευμα ή δια προηγηθείσας λειοτρίβησις των ορυκτών. Ακοιούθως

Δημόγραμα

Φωτογραφίες Κιρλιάν

Φαίνονται τα φωτιστέφανα των δακτύλων των χεριών. Η ένταση, το σχήμα, ο τύπος της κορόνας έχουν σχέση με διάφορες καταστάσεις υγείας και έχουν προληπτική αξία.

γίνονται πολύ μεγάλες αραιώσεις με αποσταγμένο νερό σε αναλογία 1 προς 10 ή 1 προς 100, ενώ συγχρόνως δονείται το διάλυμα. Έτσι όσο πιο πολύ αραιώνεται και δονείται, τόσο πιο δυνατό γίνεται το φάρμακο ενώ συγχρόνως καθίσταται τελείως ακίνδυνο. Η μικρότερη αραιώση που συνήθως χρησιμοποιείται είναι 1 προς 100³⁰, παίρνουμε δηλαδή 1 μέρος του μητρικού βάμματος και το διαλύουμε σε 99 μέρη αποσταγμένου ύδατος. Αυτό επαναλαμβάνεται 30 φορές. Η αραιώση είναι 1:1000000... 60 μηδενικά. Σύμφωνα με τον νόμο του Avogadro, δεν υπάρχει ούτε ένα μόριο της ουσίας στο διάλυμα.

Τί είναι λοιπόν το ομοιοπαθητικό φάρμακο; Πολλές θεωρίες έχουν προταθεί. Δεν θα αναφερθούμε σε καμία. Εκείνο που εγώ σαν γιατρός παρατηρώ, είναι ότι χορηγώντας το ομοιοπαθητικό φάρμακο, σύμφωνα με τον νόμο των ομοίων, οι ασθενείς μου θεραπεύονται ή τουλάχιστον βελτιώνονται. Εάν δεν βρω το σωστό φάρμακο και χορηγήσω λανθασμένο, δεν παρατηρείται καμία διαφορά. Ξαν να μην δόθηκε φάρμακο.

Είναι σαν το ηλεκτρικό ρεύμα. Η εγκατάσταση είναι σωστή. Εάν δεν υπάρχει ρεύμα δεν δουλεύει τίποτα. Εάν έλθει το ρεύμα όλα λειτουργούν, τα φώτα ανάβουν και διαλύονται τα σκοτάδια. Το ηλεκτρικό ρεύμα δεν το βλέπουμε αηλιά δεν αμφισβητείται η

ύπαρξή του, λόγω των αποτελεσμάτων του. Έτσι και το ομοιοπαθητικό φάρμακο το αποδεχόμαστε γιατί έχει αποτελέσματα. Είναι μία μορφή ενέργειας. Σαν ενέργεια έχει ένα μήκος κύματος. Κάθε φάρμακο έχει το δικό του μήκος κύματος. Κάθε άνθρωπος έχει την δική του ιδιοσυχνότητα στο βιο-ηλεκτρομαγνητικό του πεδίο, η οποία και διαφοροποιείται αναλόγως

των καταστάσεων που περνά στις διάφορες φάσεις της ζωής του. Ο άνθρωπος ευρίσκεται σε μια δυναμική εξέλιξη και όχι σε μια στατική κατάσταση. Δουλειά του ομοιοπαθητικού γιατρού είναι να βρίσκει το σωστό φάρμακο σε κάθε περίπτωση. Σήμερα, παίρνοντας ήεπτομερέστατο ιστορικό. Ελπίζω σε λίγες δεκαετίες, βρίσκοντας τις ιδιοσυχνότητες που αντιστοιχούν

μεταξύ της διαταραχής του ασθενούς και της χορηγούμενης ενέργειας, η συμβολή των οποίων θα επαναφέρει σε κατάσταση υγείας, αποσβένοντας τις έκρυθμες ταλαντεύσεις της ζωτικής δύναμης.

Αλήθας δούμε σε τι διαφέρει η ομοιοπαθητική από την κλασική ιατρική (αληθοπαθητική) στον ακόλουθο σχηματισμένο πίνακα.

ΟΜΟΙΟΠΑΘΗΤΙΚΗ

⊗ Εξετάζει τον νοσούντα οργανισμό ως σύνολο. Κάθε όργανο αποτελεί μέρος του συνόλου. Ολιστική προσέγγιση του ασθενούς.

⊗ Δεν υπάρχουν ειδικότητες.

⊗ Δεν χρειάζεται «διάγνωση» για να γίνει θεραπεία. Απλά η διάγνωση βοηθάει στην πρόγνωση μιας κατάστασης. Π.χ. σ' έναν ασθενή με βήχα λόγω απλού κρυολογήματος, γρηγορότερα περιμένουμε να θεραπευτεί από έναν ασθματικό βήχα. Πρωταρχικά θεωρούνται τα υποκειμενικά συμπτώματα παρά το παθολογικό της νόσου.

⊗ Εξατομίκευση του αρρώστου. Φάρμακο ανάλογα με τον ασθενή και όχι την διάγνωση. Δεν υπάρχουν αρρώστιες, αλλά ασθενείς. Οι ονομασίες έχουν δοθεί από τους γιατρούς για να συννενο-ούνται μεταξύ τους όταν σμιλούν για συγκεκριμένες παθολογίες. Οι μορφολογικές αλλοιώσεις όμως είναι το τελικό αποτέλεσμα.

⊗ Εξυμώνει τον άνθρωπο, αντιμετωπίζοντάς τον σαν ξεχωριστή μονάδα μέσα στο κοινωνικό σύνολο.

⊗ Τα νοσογόνα αίτια πρέπει να είναι ενεργειακά, να δρουν σε δυναμικό επίπεδο για να εκτρέψουν την ζωτική δύναμη απ' την κατάσταση υγείας. Π.χ. ένα συναισθηματικό σοκ, μια νοητική υπερπροσπάθεια, εισιτήριες εξετάσεις σπουδαστών και όχι υλικά όπως π.χ. τα μικρόβια και οι ιοί. Από ομοιοπαθητική σκοπιά, τα μικρόβια έρχονται να βοηθήσουν τον οργανισμό να επικεντρώσει σωματικά την διαταραχή εκφορτίζοντάς την, δυναμικά, από το νοητικό ή συναισθηματικό επίπεδο, προφυλάσσοντας έτσι τον ανώτερο εαυτό μας ή εκφράζοντας προγεννητικές προδιαθέσεις που εξωτερικεύονται επ' ευκαιρία μιας επιδημικής νόσου.

⊗ Χορήγηση ενός μόνο φαρμάκου κάθε φορά, ανάλογα με τον ασθενή.

⊗ Φυσικά φάρμακα με πειράματα επάνω στους ανθρώπους. Τελείως ακίνδυνα, χωρίς ποτέ να έχει αποσυρθεί κανένα.

⊗ Το ομοιοπαθητικό φάρμακο μοιάζει με ένα αυτοκίνητο με το οποίο η ζωτική δύναμη μπορεί να κινηθεί επιλέγοντας την πορεία της εξέλιξης ελεύθερα, σύμφωνα με τις ιδιαιτερότητες κάθε ανθρώπου.

⊗ Καθορισμένες αρχές και νόμοι. Γενικά, θεραπεύει τον ασθενή από μέσα προς τα έξω, πρώτα απ' την ψυχοδιανοητική σφαίρα και μετά απ' το υλικό σώμα.

ΑΛΛΟΠΑΘΗΤΙΚΗ

⊗ Εξετάζει τον άνθρωπο χωρίζοντάς τον σε όργανα και επιμέρους συστήματα. Λαμβάνει υπ' όψιν της το μέρος και όχι το όλον.

⊗ Γι' αυτό και υπάρχουν πολλές ειδικότητες.

⊗ Πρέπει να γίνει διάγνωση, στηριζόμενοι όχι στα υποκειμενικά συμπτώματα του αρρώστου (που εκφράζουν τη γλώσσα του οργανισμού) αλλά σε κοινά συμπτώματα της νόσου και σε εργαστηριακά ευρήματα. Οι μορφολογικές αλλοιώσεις των οργάνων και τα παθολογικά συμπτώματα βοηθούν στην διάγνωση.

⊗ Φάρμακα ανάλογα με την διάγνωση της νόσου. Όλοι οι άνθρωποι στους οποίους γίνεται η ίδια διάγνωση χορηγείται η ίδια θεραπευτική αγωγή ανεξάρτητα απ' το ότι κάθε άνθρωπος είναι τελείως ξεχωριστός απ' τον καθένα.

⊗ Ισοπεδώνει τον άνθρωπο, αντιμετωπίζοντας γενικά τους ανθρώπους σαν νεφρά, συκώτια, πόδια, χέρια, κεφάλια, αυτιά, μάτια, κλπ.

⊗ Απίστευτικές. Μικρόβια, μύκητες, ιοί, κλπ. Σε μια μικροβιακή αμυγδαλίτιδα θα χορηγηθούν αντιβιοτικά και η φλεγμονή θα υποχωρήσει προσωρινά, για να επανέλθει πάλι αργότερα. Ξανά θα δοθεί αναβίωση με συνήθη κατάληξη την αμυγδαλεκτομή, η οποία μετατοπίζει το πρόβλημα σε βαθύτερα επίπεδα. Τα τελευταία χρόνια γίνονται δεκτά τα ψυχοσωματικά προβλήματα. Μια εξέλιξη στη θεωρία, που δυστυχώς δεν ακολουθείται και στη θεραπευτική (χορήγηση ηρεμιστικών που καθηλώνουν τον ασθενή με χρόνια καταπιεστική αγωγή).

⊗ Χορηγούνται πολλά φάρμακα συγχρόνως, ανάλογα με τα συμπτώματα.

⊗ Χημικά φάρμακα με πειράματα επάνω σε ζώα και πολλές παρενέργειες, με αποτέλεσμα συνεχώς πολλά να αποσύρονται ως επικίνδυνα για τη δημόσια υγεία.

⊗ Το κλασικό φάρμακο μοιάζει με ένα τρένο. Κάθε φάρμακο κινείται επάνω σε μια καθορισμένη τροχιά, αναγκάζοντας τη ζωτική δύναμη να την ακολουθεί πιστά, σ' ένα μονόδρομο, με αποτέλεσμα την καθήλωση, την δέσμευση, την προκαθορισμένη εξελεκτική πορεία.

⊗ Πολλές θεωρίες και Σχολές χωρίς καθορισμό ενός θεραπευτικού νόμου. Γενικά θεραπεύει τον άνθρωπο ανακουφίζοντας τα συμπτώματα, καταπιέζοντας συνεχώς τη διαταραχή προς ένα βαθύτερο επίπεδο. Γι' αυτό σήμερα υπάρχουν περισσότερο ψυχικά άρρωστοι παρά ποτέ.

James Tyler Kent

Γεννήθηκε το 1849 στο Woodhall της Νέας Υόρκης, πέθανε το 1910. Ήταν φημισμένος γιατρός της εποχής του. Η γυναίκα του εμφάνισε κάποιο ενόκλημα που δεν αντιμετωπίστηκε από την εκλεκτική ή αλλοπαθητική θεραπευτική. Μετά από παρακλήσεις της, κάλεσε έναν ομοιοπαθητικό γιατρό (Dr. Phelan). Η μέθοδος εξέτασης και η προτεινόμενη θεραπεία, μερικά «κοκκία ζάχαρης», του φάνηκε ανόητη και τον έδιωξε. Βλέποντας όμως από το ίδιο βράδυ, ως θαύμα, να γίνεται καλά η γυναίκα του, του

ζήτησε συγνώμη και ενδιαφέρθηκε να μάθει για την Ομοιοπαθητική. Έκτοτε έγινε ο πιο φημισμένος δάσκαλός της. Απ' όλον τον κόσμο (Ευρώπη, Ν. Αμερική, Ινδία) έρχονταν να σπουδάσουν σ' αυτόν. Μεγάλο συγγραφικό έργο. Το σπουδαιότερο το «*Repertory to Kent*», το «ευαγγέλιο» της Ομοιοπαθητικής όπως συνηθίζω να λέω, που μας βοηθάει καθημερινά να προσπελάσουμε δυσκολίες στην ανεύρεση του ομοίου φαρμάκου.

Πολλές φορές με ερωτούν στο τηλέφωνο: «Γιατρέ έχω πονοκέφαλο, βήχα, έλκος στομάχου, ισχιαλγία, αθηροσκλήρωση κλπ., μπορείτε να μου το θεραπεύσετε;». Η απάντησή μου είναι «δεν ξέρω».

Η ομοιοπαθητική έχει πολύ μεγάλες θεραπευτικές δυνατότητες, ο εκάστοτε όμως γιατρός, σαν άνθρωπος, έχει πεπερασμένες ικανότητες. Έτσι λοιπόν οι δυνατότητες της ομοιοπαθητικής εξαρτώνται αφ' ενός από τις ικανότητες του γιατρού που τις εφαρμόζει, αφ' ετέρου από την ποιότητα του φαρμάκου, την συνεργασία του ασθενούς, την κληρονομικότητα, το κοινωνικοοικονομικό περιβάλλον και την βαρύτητα της νόσου.

Κατά συνέπεια σε άλλες περιπτώσεις γίνονται «θαύματα», με αποτέλεσμα να γίνονται φλογεροί υποστηρικτές της, και σε άλλες περιπτώσεις, πενιχρά αποτελέσματα, που χρήζουν υπομονή και πίστωση χρόνου, με αποτέλεσμα να γίνονται επικριτές της ομοιοπαθητικής.

Εάν κάποιος καθίσει με σοβαρότητα να την μελετήσει, θα πλουτιστεί από το φως της αλήθειας και θα την ακολουθήσει πιστά όπως ο **Κωνσταντίνος Χέρικ** και ο **Κεντ**, που έγιναν τελικά απ' τους μεγαλύτερους δασκάλους της ομοιοπαθητικής και μας άφησαν σπουδαία συγγράμματα.

Στην εποχή του Χάνεμαν, η κλασική ιατρική χρησιμοποιούσε αφαιμά-

ξεις, βδέλλες και διάφορα άχρηστα και επικίνδυνα γιατροσόφια. Σήμερα με την μεγάλη ανάπτυξη των συναφών επιστημών (φυσική, χημεία, βιολογία, κλπ.) έχει στα χέρια της πολύ ισχυρά φάρμακα (αντιβιοτικά, αντιφλεγμονώδη, αντισπασμωδικά, ορμόνες, κορτιζόνη, κλπ.) αλλά και πολλά μηχανήματα προηγμένης τεχνολογίας, και μπορεί εύκολα να ανακουφίσει τον πάσχοντα. Η κοινωνία του δυτικού κόσμου ενδιαφέρεται για άμεση ανακούφιση, μια γρήγορη λύση, να μην υπάρχει πόνος, γι' αυτό και στρέφονται στην κλασική ιατρική. Στις οξείες καταστάσεις το αποτέλεσμα είναι άμεση ανακούφιση. Στις χρόνιες όμως περιπτώσεις είναι που περιπλέκονται και

ψάχνουν να βρουν μια λύση έξω απ' το κατεστημένο και έτσι έρχονται στην ομοιοπαθητική.

Η ομοιοπαθητική όμως δεν είναι «πανάκεια» που θεραπεύει τα πάντα. Εάν χρειαστεί θα γίνουν χειρουργεία, χρήση μηχανημάτων υποστήριξης, καρδιοαναπνευστικής αναζωογόνησης ή και διεγερτικών της ζωτικής δύναμης ουσιών, σε περίπτωση δηλητηρίασης, πνιγμών ή και άλλων οξείων καταστάσεων όπου ο χρόνος που παρέρχεται για την εύρεση του σωστού ομοιοπαθητικού φαρμάκου είναι ελάχιστος και κινδυνεύει η ζωή του ασθενούς.

Η ομοιοπαθητική είναι λοιπόν, στην πράξη, ένα βέλος στην «φαρέτρα» του γιατρού. Εάν χρησιμοποιηθεί σωστά και έγκαιρα, απ' την παιδική ηλικία ενώ ακόμη δεν έχουν οργανωθεί βαρείες σωματικές διαταραχές ή σε ασθενείς που δεν έχουν προχωρήσει πολύ οι παθολογίες στα όργανα, η χειρουργική και οι άλλες μέθοδοι, εάν εξαιρεθούν οι οξείες καταστάσεις περιβαλλοντικής προέλευσης, θα περιοριστούν στο ελάχιστο και το επίπεδο υγείας των ανθρώπων θα ανέβει. Είναι η πιο αποτελεσματική προληπτική ιατρική. Θεραπεύει τις ευαισθησίες, τις φανθάνουσες καταστάσεις. Σπάζει την αιτιολογία των εξελίξεων. Ο κόσμος μας σήμερα έχει ανάγκη όχι μόνο από σωματικά υγιείς ανθρώπους αλλά από ψυχικά υγιείς και ισορροπημένους που θα οδηγήσουν την ανθρωπότητα βασιζόμενοι όχι σε υλιστικές αξίες που τροφοδοτούν την εγωιστική κατοχή και ανταγωνιστικότητα αλλά επάνω σε διαχρονικές αξίες όπως είναι η ισότητα, η ελευθερία, η αγάπη. Για όλα αυτά χρειάζεται ολιστική θεραπεία και όχι μονόπλευρη σωματική ευεξία σε βάρος της πνευματικής υγείας.

Κωνσταντίνος Χέρικ (1800-1880)

Πατέρας της Ομοιοπαθητικής στην Αμερική. Ήταν ο ευνοούμενος μαθητής του **Henrich Robbi**, ενός διακεκριμένου χειρουργού. Όταν το 1821 ο **C. Baumgartner**, ιδρυτής ενός εκδοτικού οίκου στη Λειψία, ήθελε να εκδώσει ένα βιβλίο κατά της ομοιοπαθητικής, ο **Dr. Robbi**, επειδή δεν είχε χρόνο ο ίδιος, συνέστησε τον **Hering**. Αυτός, μελετώντας τα γραπτά του **Χάνεμαν**, επάνελαβε τα πειράματα και από κατήγορος έγινε θερμός υποστηρικτής της ομοιοπαθητικής. Μετανάστευσε στην Αμερική όπου και διέπρεψε. Μας κληροδότησε σπουδαία συγγράμματα και απέδειξε 72 κανούργια φάρμακα.

Γράφει ο
Αγαθάγγελος Πατζάκης

ΝΙΚΟΣ ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΗΣ

Μιά από τις επιμαχότερες παρουσίες του αιώνα μας στο χώρο της ελληνικής και διεθνούς διανόησης

Μετά από αίτηση μικρού αριθμού αναγνωστών του ανά χειράς περιοδικού, αποφάσισα να γράψω τούτες τις γραμμές, σχετικά με τον Καζαντζάκη, ικανοποιώντας, στο μέτρο που μου 'ναι μπορετό, την επιθυμία τους. Και για να πώ την αλήθεια δέ μου 'ταν και τόσο εύκολο, γιατί ο Καζαντζάκης είναι από τους Κρητικούς που δημιουργούν προβλήματα στους... τεχνοκритικούς, πόσο μάλλον σ' έναν απλό μελετητή σαν εμένα. Εν πάση όμως περιπτώσει, προσπάθησα... και νά: Στα χέρια σας είναι η άποψή μου γι' αυτόν. Αν θέλετε, τη διαβάσετε, κι εσείς είστε αρμόδιοι να την κρίνετε.

"Αγαπώ όλους τους ανθρώπους.
Κι ακόμα, ίσα με τους ανθρώπους
και για τον ίδιο λόγο,
όλα τα ζα, τα δέντρα, τ'άστρα."

ΝΙΚΟΣ ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΗΣ

Ο Νίκος Καζαντζάκης, ηοιπόν, γεννήθηκε στις 18 Φεβάρη 1883, σ' ένα σπίτι της οδού Σεβήνου, στο Ηράκλειο της Κρήτης. Πατέρας του ήταν ο Μιχάλης Καζαντζάκης, γνωστός κτηματίας και έμπορος στο Ηράκλειο. Μητέρα του, η Μαρία Χριστοδουλάκη που κατάγονταν από την επαρχία Μυησοποτάμου του νομού Ρεθύμνης. Η ταυτότητά της μας δίνεται ανάγλυφη μεσ' από τις παρακάτω σειρές που γράφει γι' αυτήν ο Καζαντζάκης στην «Αναφορά Του στον Γκρέκο»:

Ο Ν. Καζαντζάκης φοιτητής στην Αθήνα. Από αριστερά: Χαρίλαος Στεφανίδης, Μανόλης Γεωργιάδης, Νίκος Καζαντζάκης και Γραμματικάκης. 1905.

«Η μάνα μου, λέει, ήταν μια άγια γυναίκα... Είχε την υπομονή, την αντοχή και τη γλυκύτητα της γής». Μετά το Νίκο, η οικογένεια Καζαντζάκη απέκτησε άλλα τρία παιδιά, την Αναστασία, την Ελένη και το Γιώργο. Μετά την περά-

τωση των εγκύκλιων σπουδών του (Δημοτικό & Γυμνάσιο) στο Ηράκλειο, εισάγεται στη Νομική σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών απ' όπου, τέσσερα χρόνια αργότερα (το 1906), σε ηλικία μόλις 23 χρόνων θα πάρει το δίπλωμα του Διδάκτορα της Νομικής με άριστα.

Αν ήσυχον πνεύμα ο Νίκος, δεν ήταν δυνατόν να περιορίσει τις πνευματικές του δραστηριότητες στην εκπλήρωση των φοιτητικών του υποχρεώσεων. Παράλληλα μ' αυτές, μελετά Έλληνες και ξένους συγγραφείς και γράφει ο ίδιος. Την ίδια κιόλας χρονιά της αποφοίτησής του από τη Νομική, κάνει το ντεμπούτο του στα ελληνικά γράμματα με τρία του έργα: ένα δοκίμιο με τίτλο «Η αρρώστια του αιώνας», το θεατρικό του δράμα «Ξημερώνει» καθώς και το πρώτο του βιβλίο, που επιγράφεται «Όφις και Κρίνο» και που δημοσιεύει με το ψευδώνυμο Κάρμα Νιρβαμή.

Ο Ν. Καζαντζάκης στο Ηράκλειο με τη μητέρα του Μαρία και τις δύο αδελφές του, Αναστασία (αριστερά μας) και Ελένη (δεξιά μας). 1905.

Τον Οκτώβρη της επόμενης χρονιάς φεύγει για ανώτερες σπουδές στη Γαλλία όπου θα παραμείνει τρία χρόνια, φοιτώντας στη φιλοσοφική σχολή του Πανεπιστημίου του Παρισιού. Είναι η περίοδος που γράφει το έργο του «Σπασμένες Ψυχές», τη διατριβή του «Ο Φρειδερίκος Νίτσε στη φιλοσοφία του δικαίου και της πολιτείας», καθώς και τη μονόπρακτη τραγωδία του «Κωμωδία». Επιστρέφοντας στην Ελλάδα παρουσιάζει ένα ακόμα έργο του, την τραγωδία «Ο Πρωτομάστορας» που δημοσιεύει με το ψευδώνυμο Πέτρος Ψηλορείτης. Το έργο αυτό που τό 'χε αφιερωμένο στον Ίδα (Ιώνα Δραγούμη) γνώρισε μεγάλη επιτυχία και σύντομα βραβεύτηκε. Παράλληλα μεταφράζει στα ελληνικά,

φιλοσοφικά και επιστημονικά συγγράμματα διαφόρων συγγραφέων.

Το 1911 (σε ηλικία 28 ετών) παντρεύεται τη **Γαλάτεια Αλεξίου** μετά από δεκαετή γνωριμία. Η Γαλάτεια ήταν κόρη του λόγιου και εκδότη **Στυλιανού Αλεξίου**. Αξιοπογότατη κοπέλα σαν άνθρωπος και σαν καλλιτέχνης, άντεξε 25 ολόκληρα χρόνια το ασήκωτο βάρος της «έγγαμης ασκητικής ζωής», αν μπορεί να ηεχθεί έτσι. Ήταν ζωγράφος, θεατρογράφος, κριτικός, μεταφράστρια και συγγραφέας παιδικής λογοτεχνίας. Το μεγάλο ζητούμενο γι' αυτήν ήταν να υποδυθεί έναν αδρανή ρόλο σε μία ιδιόρρυθμη, ερωτική ζωή όπου την καλούσε ο Νίκος κι όπου όλες οι επαφές διαδραματίζονται στο χώρο του πνεύματος. Η αγάπη της γι' αυτόν όμως, καθώς και η επιρροή τής έντονης προσωπικότητάς του την οδηγούν στην απόφαση να αποδεχθεί αυτό το ρόλο. Όμως, τόσο η μοναξιά της απουσίας του (ο Νίκος έλειπε για μεγάλα διαστήματα από κοντά της, ταξιδεύοντας σε διάφορες χώρες) όσο κ' η μοναξιά της παρουσίας του (η άτεγκτη απόφασή του να κρατήσει τη σχέση τους έξω από την

Η **Γαλάτεια Αλεξίου**, ζωγράφος και πολύγραφη συγγραφέας που συχνά υπέγραφε με το ψευδώνυμο **Lola da Kastro**.

εκφυλιστική, κατ' αυτόν, συμμετοχή του σώματος) την κούρασαν τόσο που κλονίστηκε η υγεία της και προτίμησε να εγκαταλείψει!

Είναι αυτή η πρωταρχική διαλεκτική αντίθεση, η μεγάλη σύγκρουση του κορμιού, βαριού από τη δίψα και την πείνα της ύλης, με το πνεύμα. Το δικασμό αυτό ο Καζαντζάκης τον ανα-

παρέστησε με υπέροχο τρόπο στο γνωστό έργο του «**Ζορμπάς**» που μάλιστα γυρίστηκε και ταινία, σε σκηνοθεσία **Μιχάλη Κακογιάννη**. Έτσι, στις 28 Απρίλη 1926 το Πρωτοδικείο Αθηνών δημοσιεύει τη διάζευξή τους. Το γεγονός θ' αφήσει βαθύ τραύμα στον Νίκο,

Η **Ελένη Σαμίου** τη χρονιά που γνώρισε τον Ν. Καζαντζάκη, 1924.

που όσο κι αν πχει οξύμωρα για τους πολλούς, αυτός την αγαπά με το δικό του τρόπο. Χαρακτηριστικά είναι τα λόγια που της γράφει σε κάποιο του γράμμα, λίγα χρόνια πριν το διαζυγίό τους. «**Δεν ξέρω πώς να σου πω -ντρέπομαι- πως ποτέ μου δε σ' αγάπησα τόσο βαθιά, τόσο απειλησμένα, όσο τώρα. Μου ηες πως νιώθεις πως είμαι τώρα πολύ μακριά σου. Στον κόσμο εγώ κανένα άλλο δεν αγαπώ όσο σένα. Είσαι η μόνη ατομική υπόσταση, που με συγκινεί έως θανάτου**» Είναι λοιπόν αξιοθαύμαστο το πώς μπόρεσε να θυσιάσει ένα τόσο μεγάλο κομμάτι ζωής για να μη προδώσει τις πεποιθήσεις του. Αξιοσημείωτο είναι επίσης πως και τον επόμενο γάμο του τον έκανε με τους ίδιους όρους και φυσικά με το ίδιο ρίσκο. Αυτή τη φορά όμως στάθηκε πιο τυχερός. Η καινούρια του σύντροφος, 20 χρόνια νεότερή του, κατάφερε να σηκώσει τον περίεργο αυτό σταυρό για 31 ολόκληρα χρόνια οπότε και τους χώρισε ο θάνατός του. Ήταν η **Ελένη Σαμίου** με την οποία φέρεται να ζει από το 1926, αν και ο γάμος τους έγινε 19 χρόνια αργότερα με κουμπάρο το γνωστό μας ποιητή **Άγγελο Σικελιανό**. Η Ελένη στάθηκε άξια συντρόφισσα πλάι του, έτοιμη να εκπληρώσει τις επιθυμίες και τις προταγές του αγαπημένου της. Βοήθησε με ανεπανάληπτη αυταπάρνηση κι εργατικότητα στην ολοκλήρωση και προβολή του Καζαντζακικού έργου. Μιά κάποια διαφορά στη σχέση του με την Ελένη από 'κείνην που είχε με τη Γαλάτεια είναι πως την Ελένη την έπαιρνε κάποιες φορές στα ταξίδια του κι έτσι μένανε περισσότερο διάστημα μαζί, κάτι που δε συνέβαινε με τη Γαλάτεια.

Από αυτή και μόνο τη στάση του, σχετικά με τον έρωτα, μπορούμε να συμπεράνουμε πως ο Καζαντζάκης ήταν άνθρωπος με βαθύ σεβασμό στο πιστεύω του, πρόθυμος να το υπερασπιστεί ακόμα κι όταν το τίμημα ήταν μια ισόβια στέρση για τον γήινο εαυτό του! Γιατί άλλο πράγμα είναι να πεις: «δεν κάνω σχέση, δε μ' ενδιαφέρει ο έρωτας» κι άλλο πράγμα είναι να ζεις μ' έναν άνθρωπο που σε «συγκινεί έως θανάτου» και να μη τοημάς να τον αγγίξεις, από φόβο μη σκοτώσεις το τρυφερό και τόσο όμορφο «κάτι» που σε συνδέει μαζί του. Την άποψη αυτή του Καζαντζάκη, σαν στάση, δε μπορώ να πω πως τη συμμερίζομαι κ' ίσως δε θά 'χα τη δύναμη να την κρατήσω. Σαν θέση όμως, την κατανοώ και ταυτίζομαι μαζί της. Γιατί, όπως και να το κάνουμε, ο έρωτας, που αποτελεί έναν από τους τρεις βασικούς άξονες γύρω από τους οποίους περιστρέφεται το σύνολο του Καζαντζακικού έργου (προβληματισμοί, πεποιθήσεις, τρόπος ζωής, εργομορφία), δεν είναι παρά μία μεταφυσική οντότητα που από τη στιγμή που την εμπιστευέσαι σα βίωμα στη φυσική υπόσταση του μεταπτωτικού ανθρώπου, για ένα πράγμα μπορείς να είσαι σύγουρος, πως αργά ή γρήγορα (συνήθως γρήγορα) τα σημάδια της φθοράς, μικρά ή μεγάλα (συνήθως μεγάλα), θα προβάλλουν στον ορίζοντα,

σαν το Σεπτέμβρη που παίρνει τη θέση του Αύγουστου χωρίς να μας ρωτά αν θέλουμε να φθινοπωργιάσει ή όχι. Κ' ήταν αυτό το φθινόπωρο που προσπάθησε να αποφύγει κ' ίσως κατά κάποιο τρόπο τα κατάφερε.

Ωστόσο, όμως, δεν υπάρχει καμμία αμφιβολία πως ο Νίκος Καζαντζάκης, πέρ' απ' την επιφάνεια του πολυταξιδεμένου και πολυγραφότατου διανοούμενου, ήταν μία θαμπερή φιγούρα ανθρώπινης τραγωδίας. Γεμάτος πάθος και αγωνία για την κατάκτηση της αλήθειας, που και μόνο το πηλοσίσασμά της δε φαινόταν και τόσο απλή υπόθεση, δοκίμαζε καθημερινά τόσο πίκρα και απελπισία με μοναδικό υποκατάστατο ήυτρωσης τις συνεχείς μετακινήσεις και την πνευματική δουλειά. Αποκαλυπτικά αυτού του δράματος είναι τα λόγια που γράφει σ' ένα του γράμμα στον αγαπητό του φίλο **Παντελή Πρεβελάκη**: «Μιά στιγμή να μείνω χωρίς δουλειά, νιώθω τόσο πίκρα, τόσο απελπισία, που φοβούμαι πως θα πεθάνω. Αν δεν κάνουμε το φαρμάκι μέλι, είμαστε χαμένοι, γιατί όλα, όλα, εξόν από την καρδιά του δημιουργού, είναι φαρμάκι».

Ο Ν.Καζαντζάκης στην Αίγινα γράφοντας το *Ελληνογαλλικό λεξικό*, στην καθαρεύουσα και στη δημοτική, 1931.

-Obra (δηλαδή Έργο): *Οδύσσεια*.

Από το σύνολο της εργογραφίας του κατάδηλο γίνεται πως το δράμα αυτό το ζούσε από πολύ μικρός. Από τότε που ανακαλύψε πως όλο το πεδίο ύπαρξης και δράσης του περικλείεται σε τρία σταθερά σημεία αναφοράς που παίζουν καθοριστικό ρόλο στην οριοθέτηση και διαμόρφωση της οντότητάς του. Τα τρία αυτά σημεία που απετέλεσαν και τις κύριες συντεταγμένες όλου του μετέπειτα έργου του είναι: Η ζωή που τον συναρπάζει, ο έρωτας που τον εκστασιάζει και ο θάνατος που τον τρομάζει!

Και ενώ τον βλέπουμε διαρκώς σε μία κατάσταση μόνιμης επιστράτευσης να αγωνίζεται ολόψυχα για την ανεύρεση κάποιας φόρμουλας συγκερασμού των τριών τούτων, εντούτοις, ένα κοντινότερο κηδούζ απ, σε κάποια σημεία παράθλασης των αντιδράσεών του, μας πείθουν πως κατά βάθος δεν πίστευε σε κάτι τέτοιο, επειδή απλά δέν πίστευε και πολύ στις ικανότητές του μα ούτε και στην αξία ή τη σκοπιμότητα του έργου του. Μέσα στον τεράστιο όγκο της εργογραφίας του, το έργο

που πίστευε πως τουλάχιστον τον εκφράζει ακέραια, με όλες τις αντιφάσεις και τις παθινωδίες του, ήταν η *«Οδύσσεια»*. Σ' ένα τετράδιο που βρέθηκε στα καταλοιπά του, βλέπουμε να 'χει χωρίσει τα έργα του σε δύο κατηγορίες. Τα «Πάρεργα», δηλαδή τα έργα β' διαλογής (μικρής σημασίας που λέμε) και τα «Έργα», δηλαδή τα έργα α' διαλογής (αυτά που περιέχουν κάποια πρακτική αξία, ας πούμε). Γράφει λοιπόν, -Πάρεργα: (και ακολουθούν οι τίτλοι όλων σχεδόν των έργων του). Μετά,

Το έργο αυτό, αποτελούμενο συνολικά από τριαντατρείς χιλιάδες τριακόσιους τριαντατρείς δεκαεφτασύλλαβους στίχους, αρχίζει με το τέλος της Ομηρικής Οδύσσειας. Ο Οδυσσεύς έχει επιστρέψει, έχει σκοτώσει τους μνηστήρες κι έχει γίνει, για ένα διάστημα, καλός νοικοκύρης. Γρήγορα, όμως, θα πηλανάξει και θα ξαναφύγει. Αρπάζει (αυτός τώρα) την Ελένη από τη Σπάρτη, που θα την παρατήσει στην Κρήτη, για να συνεχίσει μονάχος, μαζί με ελάχιστους συντρόφους, την απειλησμένη οδύσσειά του. Θα χτίσει, ύστερα από συγκλονιστικά βιώματα στις γης τα πηάτη, την ιδανική πολιτεία, θα ζήσει, σαν ένα ακόμα συγκλονιστικό βίωμα, την καταστροφή της πολιτείας και των συντρόφων του από έναν κοσμογονικό σεισμό και θα περάσει στην κατάσταση, επιτέλους, της πλήρους λευτεριάς, έτοιμος για το θάνατο, που θα τον γνωρίσει μέσα στην αποθέωση όλων εκείνων που γνώρισε στη ζωή του.

Από μία απλή έστω μελέτη του έργου του, εύκολα αντιλαμβάνεται ο αναγνώστης πως το έργο, πάρα την

έντεχνη αφηγηματικότητα του έμμετρου λόγου και την υψηλή καλλιτεχνική του δόμηση, παρουσιάζει (με όλο το σεβασμό προς το μεγάλο δημιουργό του) σημεία αντίφασης που φύονται από πρωτογενείς φιλοσοφικές αντινομίες και κατανοούν ενίοτε σε μιά αυτεπάγγελτη αλληλοαφαίρεση των αξιών. Αν μάλιστα λάβουμε υπόψη μας πως το έργο ολοκληρώθηκε σε εφτά συγγραφές, μπορούμε, ως ένα βαθμό, να υποπτευθούμε τη σύγχυση και την αστάθεια της ιεράρχησης των αξιών που επικρατούν στον πνευματικό του κόσμο, συνθέτοντας έτσι γι' αυτόν ένα σκοτεινό σημείο εκκίνησης με κατεύθυνση ένα άηλο σκοτεινό σημείο, αγνώστου κατανήματος! Αυτό που ήέω ίσως ηχεί παράτοημο, όμως δε νομίζω πως απέχει και πολύ από μια ομολογία που κάνει ο ίδιος σ' ένα γράμμα του προς την πρώτη του γυναίκα, όπου μεταξύ άλλων της γράφει: «Όλα τα νιώθω σα συναθλητές, σα μια πομπή ιερή, που ξεκινά από ένα σκοτεινό σημείο και οδεύει σ' ένα άηλο σκοτεινό σημείο». Κι όλα αυτά... γιά τον απλούστατο λόγο πως ποτέ του δε μπόρεσε να βεβαιωθεί θεωρητικά για κάτι που πρακτικά και κατ' ανάγκη ήταν σχεδόν βέβαιος: την ύπαρξη μιάς υπερσυναντικώς προσωπικότητας που διατηρεί κατά την φύση και κατα την θέση τον πλήρη έλεγχο και την υπεροχή έναντι των υπολοίπων όντων, κατά τρόπο αξιωματικό, ανιδιοτελή και αθάητο (δηλαδή τον θεό). Πιστεύω πως εδώ βρίσκεται ο πυρήνας του πρίσματος που διαθλά και παρεκτρέπει στην ψυχοδιανοητική του υπόσταση, το εννοιολογικό πλάτος των θεωρημάτων με τα οποία καταπιάνεται, καθιστώντας έτσι την οποιαδήποτε κριτική προσέγγιση στο έργο του ιδιαίτερα δυσχερή. Έτσι, ενώ αναγνωρίζει την αδυναμία του να δώσει μια ικανοποιητική λύση στο μυστηριακό περίπλεγμα των αξιών («Ζωή», «Έρωτας», «Θάνατος»), και καταλήγει στην ανάγκη επέμβασης κάποιου Μεσσία - τον Μεσσία αυτό τον θέλει άνθρωπο, αηθά δυστυχώς μόνο άνθρωπο ή καλύτερα έναν γήινο υπεράνθρωπο, κατα τα πρότυπα του υπεράνθρωπου της βιοθεωρίας του Γερμανού φιλόσοφου Φρ. Νίτσε, από τον οποίο, κατά κοινή ομολογία, ήταν βαθύτατα επηρεασμένος, καθ' ότι απετέλεσε και το αντικείμενο διατριβής του επί υφηγεσία. Ήδη στο δεύτερο βιβλίο του «Ο Πρωτομάστορας» εμφανίζονται οι ιδέες αυτές γιά τον υπερά-

νθρωπο που μπορεί (και καλά) να τα βάλει ακόμα και με την ίδια του τη μοίρα. Ακόμα και το έργο του «**Ασκητική**» γιά το οποίο ορθά είπαν πως απετέλεσε την ιδεολογική και πνευματική βάση όλης της μετέπειτα δημιουργίας του, είναι έντονα επηρεασμένο από τις ιδέες του ως άνω φιλόσοφου.

Έτσι, ο Μανουήλιός στο «**Ο Χριστός Ξανασταυρώνεται**» που γυρίστηκε μάλιστα ταινία σε σκηνοθεσία Jules Dassin (Ζυλ Ντασσέν) καθώς και τηλεοπτικό σήριαλ σε σκηνοθεσία Βασίλη Γεωργιάδη, ο Ιησούς στο «**Ο Τελευταίος Πειρασμός**» που επίσης γυρίστηκε φιλμ σε σκηνοθεσία Martin Scorzese (Μάρτιν Σκορτζέζε), ο

Νίκος Καζαντζάκης: Δραματικός συγγραφέας και στοχαστής (Ηράκλειο Κρήτης 1883 - Φράιμπουργκ Γερμανίας 1957).

Φραγκίσκος στο «**Ο Φτωχούλης Του Θεού**» κλη, είναι μερικές από τις απόπειρες ενσάρκωσης του οράματος αυτού του Μεσσία όπως αυτός επιβλήεται μέσ' από μιά ιστορική και φιλοσοφική αναγκαιότητα στην αντίληψη του Καζαντζάκη. Αν, όμως, αυτός ο Μεσσίας προέρχεται μόνο από τη φυσική βίωση που προέρχεται κι ο ίδιος, χωρίς κανένα υπερβατικό σπέρμα ή χρισμό, τότε με ποιά λογική μπορεί να γίνει δεκτός σαν λύτης του υπαρξιακού του προβλήματος, αφού κι αυτός (ο Μεσσίας) θα υπόκειται στους ίδιους κανόνες φθοράς και ματαιότητας. Δε θά 'ταν παρά ένας ιδεατός ήρωας που

σαν απάντηση δε θα ικανοποιούσε ούτε και τον πιο αφελή οπαδό του.

Κι αυτό το ήξερε καλά ο Καζαντζάκης, μα δεν το ήμωσε να το παραδεχτεί, γιατί αυτή η άποψη τού άφηνε κάποια περιθώρια εηπίδας, έστω και σε μορφή υποψίας, πως η μοίρα του ίσως και να μην ήταν τελικά αναπότρεπτη. Και την εηπίδα αυτή την είχε τόσο πολύ ανάγκη, γιατί χωρίς αυτήν η ματαιότητα που ένιωθε να τον περιβάλλει προέβαλε οριστικά αναπόδραστη. Μα και τούτο τί ήταν τάχα; ΆΑηλο ένα δράμα! ΆΑηλο μιά σύγκρουση με πεδίο μάχης και πάηι τον ψυχοδιανοητικό του κόσμο. Γιατί αυτή ακριβώς η εηπίδα που του εξασφάλιζε, υποτίθεται, τη φυγή από τα κάγκελα της ματαιότητας, γύριζε πάνω του σα μπουμερανγκ αφαιρώντας του κάθε ποσοστό εηλευθερίας που μπορεί να ένιωθε.

Σας έτυχε ποτέ να ζήσετε τη σκλαβιά της ελπίδας; Εύχομαι να μη σας τύχει ποτέ. Είναι μιά από τις χειρότερες μορφές σκλαβιάς, συνδεδεμένη πάντα με πόνο, αγωνία, ηαχτάρα και φόβο. Ίσως και να μίν υπάρχει χειρότερη μορφή. Είναι η σκλαβιά όπου η μάνα καρτερά την επιστροφή του παιδιού της από τον πόλεμο που προποήλου έχει τελειώσει... μα αυτό δέ γύρισε. Οστόσο, δεν της έφεραν κανένα στοιχείο που να τεκμηριώνει το θάνατό του. Και μπορεί να περάσουν μέρες και νύχτες πολλήες, και κάθε που ο βοριάς θα της χτυπά την πόρτα -θα ψιθυρίζει... ηες; μα του κάκου! Τούτ' η ελπίδα που στην αρχή μοιάζει με φίλο παρηγορητικό, με τον καιρό αηλάζει σε δήμιο και δεσμοφύλακα της ψυχής, πού 'φχεται: κάλιο να μή την είχα ποτέ γνωρίσει! Κι όταν κάποτε, αποκαωμένη, η ψυχή ηυγίσει κάτ' απ' το βάρος αυτής της σκλαβιάς, ηαχταρά πίοτερο την απόδραση από τούτη την ελπίδα και το φόβο που η πιθανότητα της μή δικαίωσής της συνεπάγεται παρά απ' το αρχικό πρόβλημα! Και φυσικά, μή μπορώντας να εκφύγει, όσο παραμένει στην ίδια τάξη πραγμάτων, επιζητά τη μετάβασή της σε κάποια άλλη όπου δέ θα υπάρχει πιά λόγος μα μήτε και θα μπορεί να εηπίζει ή να φοβάται τίποτε. Πιστεύω πως αυτή η τραγικότητα προβάηηει τρισδιάστατη εκεί... στην *Τάπια Μαρτινέγκο*, πάνω στα βενετσάνικα τείχη, όπου ο τάφος του μεγάλου στοχαστή και συγγραφέα. Εκεί... πάνω στον τάφο του, υπάρχει η γνωστή επιγραφή που γράφηκε με δική του επιθυμία: «*Δεν εηπίζω τίποτα, δεν φοβάμαι τίποτα, είμαι ηεύτερος*».

Στη, γεμάτη κοινωνικό έργο, βιογραφία του καθώς και στην ηλουσιότατη εργογραφία του, δέ θα αναφερθώ περισσότερο για να μή σας κουράσω. Αντί επιλόγου μόνο, θα προσθέσω πως στις 19 Ιουλίου 1957, επιστρέφοντας με την *Ελένη* από το τελευταίο τους ταξίδι στην Κίνα, ένα εμβόλιο ευηιογιάς που είχε κάνει, του δημιουργεί οίδημα και διατρέχει θανάσιμο κίνδυνο. Εισάγεται, ηοιπόν, εσπευσμένα στην Πανεπιστημιακή κληνική του *Freiburg* (Φράιμπουργκ) Γερμανίας όπου νοσηλεύεται υπό την επίβηψη του διακεκριμένου γιατρού *Χάιημαγιερ*. Τελικά, μετά από επίπονη μάχη με το πρόβλημα, ο κίνδυνος απομακρύνεται -για λίγο όμως. Πολύ σύντομα, προσβάηηεται από ασιατική γρίπη και τ' αποθέματα του οργανισμού του δεν επαρκούν για τη νέα μάχη. Έτσι, στις 26 Οκτώβρη, λίγο μετά τις 10 το βράδυ, ο Νίκος Καζαντζάκης άφησε τη στερνή του πνοή, κάτω απ' το γκρίζο και παγερό ουρανό του Freiburg. Ο περιπαθής εραστής της ζωής και της φύσεως, όπως το δείχνει η καθημερινή και έντονα προσωπική του γλώσσα, οι επιβηητικές, γεμάτες ηάμψη και ζωικό σφρίγος εικόνες του, καθώς και η ακόηουθη φράση από το τελευταίο του έργο: «*Μαζεύω τα σύνεργά μου: όραση, ακοή, γέψη, όσφρηση, αφή, μυαλό. Βράδιασε πιά, τεηεύει το μεροκάματο, γυρίζω σάν τον τυφλοπόντικα σπίτι μου, στο χώμα. Όχι γιατί κουράστηκα να δουηεύω, δέν κουράστηκα, μά ο ήλιος βασιήεψε...*». Τα τελευταία του ηόγια ήταν... «*νερό! νερό!*».

✱

πολύ σύντομα στο Πλατύ

ΘΕΡΙΝΟΣ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ

με πρωτοβουηία της
Δημοτικής Επιχείρησης Ανάπτυξης

Φιλοδοξούμε να φέρουμε ξανά τη μαγεία του σινεμά κοντά σας, για μια "άλλου τύπου" ψυχαγωγία, με δυό ταινίες την εβδομάδα, με χαμηλό εισητήριο, με ταινίες που να συνδυάζουν την τέχνη της εικόνας με τη διασκέδαση. Καλώντας τους ίδιους τους δημιουργούς να μιλήσουν για τις ταινίες τους. Για να στήσουμε, μαζί, ένα χώρο συν-ύπαρξης, κόντρα στη μοναξιά και την πλήξη...

Του
Γιάννη Δ. Μοσχόπουλου*

Ιστορικό Περίγραμμα της περιοχής Πλατέος

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

Η λέξη "πλατύς" είναι επίθετο, που σημαίνει τον ευρύχωρο, τον εκτεταμένο τόπο. Σύμφωνα λοιπόν με όσα έχω ήδη υποστηρίξει (βλ. *Ρουμλουκιώτικα Σημειώματα 1980-1988*, τεύχος 1^ο, σελ. 30-31) το τοπωνύμιο αυτό έχει σχέση με την προσχωτική δράση του ποταμού Αλιάκμονα στην δημιουργία της πεδιάδας του Ρουμλουκιού. Έτσι λοιπόν στην έρευνά μου δέχομαι ότι ο Αλιάκμονας αρχικά εξέβαλε βόρεια (Σκυλίτσι), αργότερα βορειοανατολικά (Σχοινιάς-Νεοχώρι) κι ύστερα ανατολικά στη γραμμή των χωριών Γηδός-Παλιοχώρι-Λιανοβέργι-Πλατύ. Όταν ο Αλιάκμονας, στα ύστερα ρωμαϊκά χρόνια μετακινήθηκε σε νοτιότερη κοίτη, η παλιά ξεραμένη του κοίτη ήταν πλέον μια διαμορφωμένη λωρίδα γης, απ' όπου πέρασε ο δρόμος, που ένωσε τη βέροια με τη Θεσσαλονίκη.

Στα βυζαντινά χρόνια λοιπόν συναντάμε το τοπωνύμιο "πλατύς" ν' αποδίδεται όχι σε οικισμό, αλλά σε τοποθεσία, η οποία κατά τη γνώμη μου ονομάστηκε έτσι, διότι, σαν παλιό σημείο εκβολής του ποταμού Αλιάκμονα, ήταν πλέον ένα εκτεταμένο γήινο πλάτωμα ανάμεσα στη λίμνη, τον Λουδία ποταμό και τον συνήθως πλημμυρισμένο Αλιάκμονα. Αυτό αποτέλεσε την αφετηρία του σκεπτικού της άποψής μου για την ετυμολογία της λέξης "Γηδός", διότι αμέσως συνύψασα τα παραπάνω με το γεγονός ότι τα τοπωνύμια στην περιοχή του Ρουμλουκιού, στην συντριπτική τους πλειοψηφία, έχουν σχέση με την γεωμορφολογική κατάσταση του χώρου τον οποίο ονομάτιζαν (Νησί, Νησέλι, Κορυφή, Πλατύ, Αρμύρα, Παλιομάνα, Κουλούρα κλπ.), οπότε κάτι παρόμοιο πρέπει να συνέβηκε και σ' αυτήν την περίπτωση. Δηλαδή "Γηδός" ήταν η τοποθεσία μιας στενής λωρίδας γης, ανάμεσα στα νερά της Βαλτολίμνης και του συνήθως πλημμυρισμένου Αλιάκμονα, πάνω απ' την οποία διερχόταν δρόμος, συνεπώς ήταν γη στενή ίσαμ' ένα δρόμο, γή οδός, Γηδός, Γηδός. Το βρισκω δε εντελώς φυσικό να βρίσκονται τα τοπωνύμια των δύο αυτών κοντινών τοποθεσιών σε σχέση αντιδιαστολής μεταξύ τους, αφού το μεν "Πλατύ" ήταν ένα πολύ εκτεταμένο πλάτωμα στέρερης γης, ενώ αντίθετα ο "Γηδός" ήταν μια στενή λωρίδα στέρερης γης, απ' όπου μόλις χωρούσε ένας δρόμος.

Την εποχή της Τουρκοκρατίας συναντάμε τις πρώτες γραπτές αναφορές για την ύπαρξη οικισμού-χωριού με το όνομα Πλατύ. Έτσι σε κατάλογο 28 χωριών που συνέταξε ο Β. Μυστακίδης από

χειρόγραφο του επισκόπου Καμπανίας Θεόφιλου (1749-1795) διαβάζουμε μεταξύ άλλων "Πλατύς". Επίσης από έναν τουρκικό πίνακα των χωριών που ανήκαν στο βακούφι του Γαζή Εβρενός, ο οποίος προέρχεται από καταγραφή του 1771 συμπληρωμένη από άλλες προγενέστερες, βλέπουμε ότι το τσιφλίκι του Πλατέος καταγράφεται ως "Polati" κι ότι έπρεπε να πληρώνει φόρο 1600 άσπρα, ποσό που είναι το δεύτερο σε μέγεθος (μετά από τον Γηδά που έπρεπε να πληρώνει 1900 άσπρα), από τα εκεί απαριθμούμενα χωριά του Ρουμλουκιού, πράγμα που σημαίνει ότι είχε πολλούς κατοίκους, οι οποίοι καταγράφονται όλοι ως Χριστιανοί. Ακόμη το χωριό καταγράφεται και ως "Μπολάτ", προφανώς από την τουρκική παραφθαρμένη απόδοση της ελληνικής ονομασίας του. Πάντως το Πλατύ δεν σημειώνεται ούτε στο χάρτη του Cousinery του 1826, ούτε στο χάρτη του Leake (1835), όπου καταγράφεται μόνο "Παλιοχώρα" στη θέση του σημερινού χωριού Παλιοχώρι. Ίσως κάποια πλημμύρα του ποταμού Αλιάκμονα να κατάστρεψε τον οικισμό του Πλατέος ή να επέβαλε την μετακίνηση των πολυάριθμων κατοίκων του.

Ακολουθώς ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι πληροφορίες σχετικά με ένα λιμάνι που φέρεται ότι υπήρχε τουλάχιστον στα ύστερα χρόνια της Τουρκοκρατίας δίπλα στον σημερινό οικισμό Πλατέος: Νότια του σημερινού οικισμού του Πλατέος υπάρχει μία παλιομάνα (= παλιά κοίτη ποταμού) που ονομάζεται "Καραβοστάσι", από την οποία πήρε το όνομα και η γύρω της αγροτική περιοχή. Η λέξη αυτή προέρχεται από τις λέξεις "καράβι" και "ίστημι, στάσις", οπότε σημαίνει το μέρος, όπου μπορούν να σταθούν, να σταθμεύσουν τα καράβια. Στο λεξικό του Δ. Δημητράκου η λέξη ερμηνεύεται ως το αγκυροβόλιο, ενώ σ' αυτό του Ελευθερουδάκη, ως το μέρος όπου μένουν αγκυροβολημένα τα μεγάλα πλοία: λιμνή, όρμος, ναυλόχιο. Έτσι, Καραβόσταμο ονομάζεται ένας παραλιακός οικισμός στην Ικαρία (σύμφωνα με σχετική απάντηση του Κ. Στεφανάκη), Καραβοστάσης, επωνομάζεται το λιμάνι της Φελέγανδρου των Κυκλάδων, ενώ Καραβοστάσι λέγεται το επίγειο του Οίτυλου στη Μάνη, ένας όρμος ανατολικά του ακρωτηρίου του Άραξου στην Αχαΐα καθώς και μία παραλιακή θέση στα βορειοδυτικά παράλια της Κύπρου στην περιοχή του κόλπου Μόρφου.

Εύλογα λοιπόν απορεί σήμερα κάποιος, όταν συναντά το τοπωνύμιο "Καραβοστάσι" στην αγροτική περιοχή Πλατέος, αφού δεν μπορεί εύκολα να εξηγήσει, γιατί να χαρακτηρίζεται ως θέση λιμανιού ή αγκυροβόλιου η πεδινή περιοχή νότια του οικισμού

* Ο κ. Γιάννης Δ. Μοσχόπουλος είναι Δικηγόρος, Έρευντής της Ιστορίας και Λαογραφίας του Ρουμλουκιού Ημαθίας

του Πλατέος. Αυτό, από μόνο του, προκαλεί ιδιαίτερο ενδιαφέρον για περαιτέρω έρευνα.

Όμως η κατάσταση στην περιοχή αυτή ήταν τελείως διαφορετική πριν από το 1929-30, πριν αρχίσουν δηλαδή οι εργασίες αποξήρανσης του Βάλτου των Γιαννιτσών. Έτσι, σε χάρτη εκείνης της εποχής, μπορούμε να δούμε, ότι από το Θερμαϊκό κόλπο και από την θέση "Πόρτα" των εκτεταμένων εκβολών του λουδία (Καρά Ασμάρ) ξεκινούσε μία βαλτοθάλασσα, η οποία ανέβαινε προς το βορρά, περνούσε ανατολικά από την "Καμάρα" του κλειδίου και από την Κάλιανη, έστριβε δυτικότερα προς τα Τρίκαλα και, ακολούθως, αφού έστριβε ανατολικά, για να παρακάμψει την

ταλαιπωρούσε του Βεροίεις, εμφανίσθηκε η αγία στο πλήρωμα μερικών караβιών που, εξαιτίας της άπνοιας, δεν μπορούσαν να μεταφέρουν το σιτάρι τους στον αρχικό προορισμό τους, και τους παρακάλεσε να το μεταφέρουν στη βέροια καταβάλλοντας η ίδια το αντίτιμο...". Συνεπώς περί τα μέσα του 3^{ου} μ.Χ. αιώνα (διότι τότε έζησε η αγία), μνημονεύεται μεταφορά σιτηρών στη βέροια με καράβια, η οποία πρέπει να γίνονταν από τον Θερμαϊκό και ακολούθως μέσω ποτάμιας ή λιμναίας οδού, μέχρι κάποιου γειτονικού προς την βέροια σημείου.

Ανέφερα ήδη (στο πρώτο μέρος) ότι κατά τους βυζαντινούς χρόνους αναφέρεται ως πλωτός ένας (ανώνυμος) ποταμός, που κυλά δίπλα από την βέροια (ο Γ. Χιονίδης έγραψε ότι είναι ο Αλιάκμονας), μέσω του οποίου εισήλθε ως την βέροια στόλος εξήντα πλοίων μισθοφόρων Τούρκων. Μάλιστα αναφέρεται η καταπληκτική λεπτομέρεια, ότι τα πλοία δεν μπορούσαν να εισέλθουν στον ποταμό, διότι τους εμποδίζε η ίλιος της εκβολής του, αλλά αργότερα δημιουργήθηκε κυματισμός δυνατός (παλίρροια από νερά του Θερμαϊκού) που έσπρωχνε ένα-ένα τα καράβια μέσα στην κοίτη του ποταμού και έτσι συνέχισαν προς την βέροια. Για την περίοδο της Τουρκοκρατίας δεν έχω ακόμη ερευνήσει ικανοποιητικά τις σχετικές πληροφορίες, αλλά ήδη το τοπωνύμιο "Καραβοστάσι" δεν αφήνει αμφιβολίες, ότι έδεναν καράβια ή διάφορα πλεούμενα τουλάχιστον μέχρι το Πλατύ.

Την πρώτη πληροφορία για το Καραβοστάσι την άκουσα κατά την καταγραφή του παραδοσιακού ρουμλουκιώτικου τραγουδιού του Τράϊου, από την Όλγα συζ. Αναστά-

σιου Οικονομοπούλου, το γένος Παπαδημητρίου, στις 29-4-1976. Αυτό λοιπόν το τραγούδι έχει ως εξής:

"Μη περνάς πυκνά, βρέ Τράϊο, απ' την πόρτα μου, κακοφαίνεται τη μάννα μ' και τον πατέρα μου, τη μαννιά μου την Κρυστάλλω και την τέτρω μου, σένα αγαπώ, βρέ Τράϊου μ', σένα αγαπώ.
-Πές το πάλι κυρ-κατίνα, πές, πως μ' αγαπάς.
-Σένα αγαπώ, βρέ Τράϊου, σένα αγαπώ, απού ξέρεις να χουρεύσεις και καλά τραγ'δάς.
Πάρε Τράϊου μ' τα τικτέρια σ' και τράβα στου Καραβουστάσι."

Τότε λοιπόν η Όλγα Οικονομοπούλου, που καταγόταν από την Κορυφή, μου είπε ότι "... Ο Τράϊος ήταν ένας όμορφος νέος από τα Γιαννιτσά κι ότι εργαζόταν ως παραλήπτης στο Καραβοστάσι, το οποίο ήταν μια περιοχή πίσω από τα Τρίκαλα...". Ακολούθως εντόπισα μεν αυτό το τοπωνύμιο της περιοχής Πλατέος σε αρκετούς παλιούς (πριν από τα αποξηραντικά έργα) χάρτες, αλλά δεν βρήκα

περιοχή της Καρυάς και του Αγίου Δημητρίου, εισερχόταν δυτικά, στο Καραβοστάσι, το οποίο βρισκόταν στο βάθος ενός "όρμου" ανάμεσα στο Τσιφλίκ Πλατύ και στο Κιουτσούκ (μικρό) Πλατύ, και πλησίαζε ως την ανατολική πλευρά της σιδηροδρομικής γραμμής του χωριού Πλατύ. Ακόμη πρέπει να σημειωθεί ότι στη θέση αυτού του μυχού, που καταγράφεται ως "Καραβοστάσι", κατέληγε παλιά κοίτη του ποταμού Αλιάκμονα.

Από τους αρχαίους χρόνους μας είναι γνωστό ότι ο λουδίας ποταμός ήταν πλωτός και βαθύς ποταμός, λόγω του ότι ήταν η ποταμοειδής δίοδος επικοινωνίας μεταξύ της λουδία λίμνης και του Θερμαϊκού κόλπου, του οποίου διατηρούσε κατά πολύ το βάθος του πυθμένα του.

Ο Γ. Χιονίδης, μου υπέδειξε μία σχετική αναφορά που υπάρχει στο βιβλίο του Μητροπολίτου Βεροίας (Καμπανίας) και Ναούσης Παντελεήμονος Καλπακίδη, με τίτλο "Η ασκήτρια της Βεροίας Οσιομάρτυς Ιερουσαλήμ". Στη σελίδα 22 περιγράφεται το τρίτο θαύμα της Αγίας Ιερουσαλήμ, δηλαδή "... της τροφοδοσίας των Βεροϊέων σε μια περίοδο ξηρασίας και λιμού. Ενώ η πεύνα

περισσότερες πληροφορίες για την εξήγησή του.

Ισχυρό έναυσμα για να ερευνησω το σχετικό με το «Καραβοστάσι» θέμα, αποτέλεσε η (ηχογραφημένη) αφήγηση του παλιού επαγγελματία ψαρά του Βάλτου των Γιαννισών, **Θωμά Μπεκιάρη** από το Νεοχώρι, ο οποίος γεννήθηκε περί το 1903. Αυτός λοιπόν μου διηγήθηκε στις 21-4-1991 τα ακόλουθα, αναφερόμενος στα χρόνια του 1916-1917: "... Εδώ τότε εμείς μετακινούσαμε τα γεννήματά μας, στάρια, κ'θάρια, καλαμπόκια, φασόλια ό' να ήταν, τα πηγαίναμε στο Καραβοστάσι, στο Πλατύ... Μέχρι εκεί έβγαιναν τα καράβια. Απ' το Λουδία έπαιρναν μέσα... από τ' Κάλιαν[η], ... κι έβγαιναν εδώ. Εκεί γινόταν όλες οι συναλλαγές. Δεν είχαμε μεταφορικά μέσα. Μπορούσαν να περάσουν καΐκια, μπορούσαν να βγουν και μέχρι τα Γιαννισά, να πάν και μέχρι το Μελίσι[η], το Μπαλίκ απ' του λέγαν παλιά,... Είχαν σακκολέβες, υφαντά σακκιά, όπως είναι τα σακκιά τα τρίχια,... [από] κατσικίσιο μαλλί και σακκολέβα το οποίο τόβαζες σαν καλαμωτή γύρω-γύρω απ' τ' αμάξι. Τα ρίχνανε [τα γεννήματα] μέσα [στις σακκολέβες] κι από κει πηγαίναν στα καΐκια, τ' αδειάζανε. Από κει φέρναμε: ελιές, λάδια, σαπούνια, πορτοκάλια, λεμόνια, ότι είχαν απ' τα νησιά. Από δω φόρτωναν σιτάρια, καρπούζια, ... ντομάτες, κριθάρια, ζωτροφές, που δεν κάναν αυτοί στα νησιά. Νησιώτες ιδιώτες έρχονταν ... [π.χ.] πέντε παραγωγί, έπιαναν ένα καΐκι, το φόρτωναν. Τι μας χρειάζεται; Μας χρειάζεται τόσο ψουμί, μας χρειάζεται τόσο ζωτροφές, μας χρειάζεται τόσο από κείνο, [ανάλογα] ότι εποχή ήταν ... και μας φέρνανε εδώ τ' άλλα πράγματα. Κάνανε συναλλαγές. Τα πρόλαβα εγώ. ...". Όταν τον ρώτησα για το παραπάνω τραγούδι του Τράιου, που μιλάει για το Καραβοστάσι, μου ανέφερε μόνο τους τελευταίους στίχους ως εξής:

"... πάρ' τα τεφτέρια σ' και σύρτα στο Πλατύ,
να πληρώσεις τους εργάτες και..."

Ο **Ανδρέας Δ. Κυρόπουλος** από την Αλεξάνδρεια, που γεννήθηκε το 1917, σε ηχογραφημένη συνομιλία που είχαμε, στις 18-7-1997, μου είπε σχετικά με το Καραβοστάσι: "...Απ' ότι θυμάμαι, ο πατέρας μου είχε, επί Τουρκοκρατίας, έναν φίλο Ναουσαίο, Βελίκο ονομαζόμενο. [...] τα παιδιά του έκαναν το εμπόριο των ψαριών. Περνούσαν δυό φορές την εβδομάδα απ' το σπίτι μας και πηγαίναν και κουβαλούσαν [για τη Νάουσα] ψάρια, απ' το Καραβοστάσι, το οποίο εγώ δεν πήγα να το ιδώ, ούτε το ξέρω...". Όταν κι αυτόν τον ρώτησα για το τραγούδι του Τράιου, μου ανέφερε, ότι ο Τράιός ήταν από την Βαλμάδα, ενώ θυμόταν τον τελευταίο στίχο του ως εξής:

"Πάρε Τράιου μ' τα τεφτέρια σ' και τράβα στο Πλατύ".

Ο **Δημήτριος Παρασχόπουλος** ή **Γραμματίκης** του Διαμαντή,

από το Κλειδί, που γεννήθηκε το 1907, σε ηχογραφημένη συνομιλία που είχαμε στις 18-7-1997, μου είπε τα ακόλουθα: "... η παλιομάννα αυτή, όπως ήλεγαν οι παπούδισ, ... συνδέονταν, πριν γέννουν οι [σιδηροδρομικές] γραμμές ... Το Καραβοστάσι ήταν παράρτημα [δηλ. συνέχεια της παλιομάννας] από το Λιανοβέργι. Ήταν δώδε... από το Πλατύ, εκεί που σήμερα είναι μια γεφυρίτσα πριν φτάει's στον Καλλιάγρα, εκεί... ήταν αυτές οι παράγκις, δηλαδή αυτά τα παλιόσπιτα, ανάμεσα από το σταθμό Πλατέος μι το κανάλι, εκεί μέσα ήταν, δηλαδή ζήτημα 300-400 μέτρα νάχε από το Πλατύ. Είναι κοντά. Εκεί η παλιομάννα αυτή ήταν το Καραβοστάσι... Ήταν μέχρι το 1920-1922. Καραβοστάσι με Κουτσούκ Πλατύ το έλεγαν. Μπορεί να έρ'νταν καράβια, αλλά εγώ δεν το ξέρω αυτό το πράγμα, δεν το πρόλαβα αυτό το πράμα. Εγώ πρόλαβα τις αποθήκες. ... Μόλις στουμπουνι του μπουγάζ[η] εδώ [στο Κλειδί], δημιουργούνταν ο βάλτος προς τα πίσω, ...".

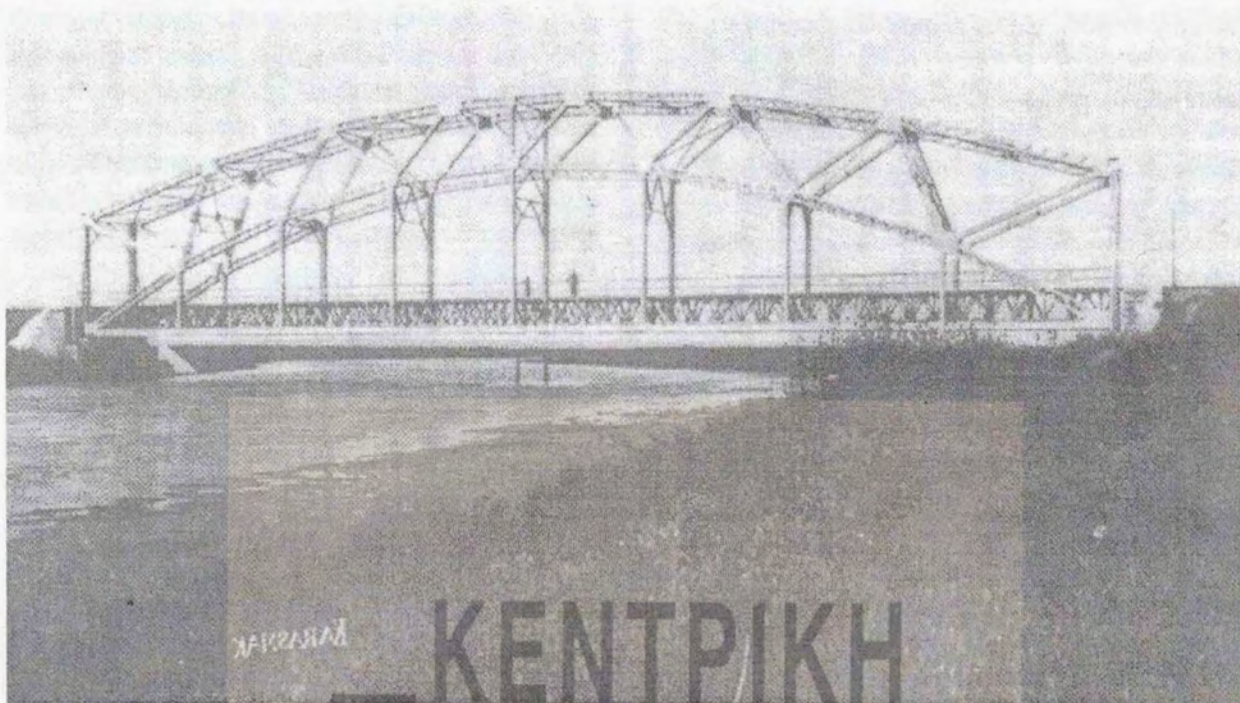
Ο **Δημήτριος Παπαεμμανουήλ** του Γρηγορίου από την Αλεξάνδρεια, που γεννήθηκε το 1917, σε ηχογραφημένη συνομιλία που είχαμε στις 30-7-1997, μου είπε τα ακόλουθα: "... Το 1938 έκανα τσιομπάνος στον Δημητρό τον Ουζούν[η], ήταν μπάρμπας μου απ' το Λιανοβέρι[η]. Κι εκείνο που θυμάμαι, ότι μια παλιομάννα που περνούσε, πίσω απ' το μαντρί το δικό μας, παλιά κοίτη ποταμού ήταν, λεγόταν Καραβοστάσι. Δεν αμφιβάλλω καθόλου, εγώ τουλάχιστον, ότι παλιότερα μπορεί κι αυτή η παλιομάννα, (δηλαδή) το αγώι το θ'κό μας [δηλαδή του Γηδά] να συνδεόταν με το Καραβοστάσι. ... Δεν ξέρω, ούτε άκουσα από κανέναν να στέκονταν καράβια εκεί..."

Ο **Ιερέας Θεόδωρος Χαντζίδης** του Κυριάκου από το Πλατύ, που γεννήθηκε το 1916 και εγκαταστάθηκε στο Πλατύ το 1924, σε ηχογραφημένη συνομιλία που είχαμε στις 26-8-1997, μου είπε τα ακόλουθα: "... αυτή η παλιομάννα, κατά τη γνώμη μου, πηγάει απ' την παλιά κοίτη του Αλιάκμονα, έξω απ' το Νησέλι και περνούσε ανάμεσα απ' το Λιανοβέρι και το Παλιοχώρι κι ερχόταν εδώ... στο Πλατύ, περνούσε κάτω απ' την γραμμή. Είχε μια γέφυρα πάνω από την παλιομάννα, κι από κεί συνέχιζε έπεφτε στην λίμνη, στο Καραβοστάσι. Ήταν τεχνητό κανάλι [η παλιομάννα], σκαμμένο, είχε ύψωμα στην μια όχθη. Όπως φαίνεται ήταν σκαμμένο επί τούτου. Ερχόταν φαίνεται από την κοίτη του Αλιάκμονα ένα νερό, έπεφτε στο Καραβοστάσι και κατέληγε έξω από το Άλωρο... στο Λουδία. ... Το Καραβοστάσι ήτα μια λίμνη, η οποία υπάρχει και σήμερα... Με τον Λουδία δεν επικοινωνούσε η λίμνη. Είχε τ' οσκάμμα αυτό εδώ, την παλιομάννα, αλλά δεν είχε νερά, μόνον όταν έβρεχε. Το οσκάμμα υπήρχε. Από εδώ το Καραβοστάσι ξεκινάει, περνάει από πίσω από τον Άγιο Δημήτριο, ένα εξωκλήσι, κι από κεί συνεχίζει και πηγαίνει στον Λουδία. Δεν θυμάμαι να υπήρχαν

"το «Καραβοστάσι» ήταν το αγκυροβόλιο, που δέσποζε στο στόμιο της εκβολής και του Αλιάκμονα, αλλά και του τότε Λουδία, και εξυπηρετούσε τις μεταφορές και επικοινωνίες της περιοχής από και προς την θάλασσα"

αποθήκες στο Καραβοστάσι. Δεν άκουσα αν ήταν παλιό λιμάνι, αλλά άκουσα ότι οι εντόπιοι το λέγαν Καραβοστάσι. ... Ο Λουδίας βούλωνε μερικές φορές προς τη θάλασσα και... τα απογεύματα,

ή Γραμματικής του Διαμαντή, μου είπε τα ακόλουθα ιστορικά στοιχεία: "Ο προπάππος μου ήταν της σχολής του Γένους, ήταν απ' τον Παλαμά Καρδίτσας. Το 1849-50 τον έστειλαν κατάσκοπο

Η σιδηροδρομική γέφυρα του Καρά Ασμάκ (ποταμού Λουδία)

όταν φυσούσε νοτιάς, ερχόταν θαλασσινό νερό".

Με βάση λοιπόν τις παραπάνω μαρτυρίες και τα προεκτεθέντα στοιχεία, μπορώ να συνοψίσω, ότι, κατά τη διάρκεια των ύστερων χρόνων της Τουρκοκρατίας τουλάχιστον και μέχρι να γίνουν τα αποξηραντικά έργα της λίμνης των Γιαννιτσών και την διαμόρφωση της κοίτης του Λουδία, μία κοίτη του Αλιάκμονα έφτανε ως το Πλατύ, όπου χύνονταν στον όρμο της υφάλμυρης βαλτοθάλασσας του Καρά Ασμάκ που βρισκόταν στην τοποθεσία, που μέχρι σήμερα ονομάζεται «Καραβοστάσι». Το σημείο αυτό της εκβολής της παλιάς κοίτης του ήταν αρκετά βαθύ, ώστε να χρησιμοποιείται ως αγκυροβόλιο караβιών, τα οποία μπορούσαν να φθάσουν ως εκεί από τον Θερμαϊκό κόλπο, μέσω μιας δαιδαλώδους βαλτοθάλασσας. Μπορούμε λοιπόν βέβαια να δεχτούμε, ότι το "Καραβοστάσι" ήταν το αγκυροβόλιο, που δέσποζε στο στόμιο της εκβολής και του Αλιάκμονα, αλλά και του τότε Λουδία, και εξυπηρετούσε τις μεταφορές και επικοινωνίες της περιοχής από και προς την θάλασσα. Εκεί προφανώς τα πλοία θα περίμεναν την πλημμυρίδα για να εισέλθουν είτε στον Αλιάκμονα, είτε, το πλέον πιθανό, στο Λουδία ποταμό και δι' αυτού στη Λουδία λίμνη ή για να εξέλθουν από αυτήν προς τον Θερμαϊκό.

Σημαντικότερο γεγονός που αποτέλεσε σταθμό στην ιστορία του χωριού Πλατύ ήταν το γεγονός της κατασκευής της σιδηροδρομικής γραμμής Θεσσαλονίκης-Μοναστηρίου (Μπιτώλια) που έγινε το 1894. Ο προαναφερθείς ήδη Δημήτριος Παρασχόπουλος

στο Πλατύ, στο παλιό Πλατύ. Αυτό το Πλατύ [το σημερινό] έγινε το [19]23-24. Το παλιό Πλατύ ήταν [εκεί] που είναι το εργοτάξιο, το κονάκι είναι ακόμα... δίπλα από τη σιδηροδρομική γραμμή, σώζεται το κονάκι... Ο πατέρας μου εκεί γεννήθηκε, το 1905 ήρθαν εδώ [στο κλειδί] οι δικοί μου, αυτοί με τάλεσαν ... Το Κιουτσούκ [=μικρό] Πλατύ ήταν ... ένα μικρότερο χωριό [δίπλα στο Πλατύ]. Η [σιδηροδρομική] γραμμή για τα Μπιτώλια [=Μοναστήρι] έγινε το 1890-95. Η γραμμή αυτή περνούσε άκρη από το χωριό. Εκεί ήταν ο μπέης, όπως τάλεσαν οι παππούδες, ... είχε και στάση [για το τρένο] εκεί. Ο μπέης αυτός ήταν Γκαζής. Γκαζής θα πει καθαρότουρκος. Αυτός ήταν δεύτερος του Αλή Πασιά. Σκότωνε, κρεμούσε, δεν λογάριαζε κανέναν. Τον έλεγαν Σεφτή μπέη, δεν μπορώ να πω [με σιγουριά]... Ο φοβερότερος μπέης που ήταν ... δικαστής ολόκληρος. Περνούσε το τρένο, λέει, κι επειδή (ο μηχανοδηγός του τρένου δεν σταμάτησε και) του σκότωσε τον μπίκα [=ταύρο] την πρώτη ημέρα, την άλλη την ημέρα, βάζει [ο μπέης] το ρολόι το χρυσό [στη στάση] από μακριά, το είδε [ο μηχανοδηγός], [σταμάτησε το τρένο και] κατέβηκε [να πάρει το ρολόι]. Το κονάκι είναι 200-300 μέτρα μακριά [απ' τη στάση], [ο μπέης] τραβάει και σκοτώνει το μηχανικό, γιατί σταμάτησε το ρολόι να το πάρει, τον μπίκα δεν σταμάτησε να μην τον σκοτώσει. ... Ο σταθμός δεν έπρεπε να λέγεται Πλατύς, έπρεπε να λέγεται Λιανοβέρι, αλλά επειδή ο μπέης αυτός ήταν δυνατός, αυτός έλυνε, αυτός έδενε, το ονόμασε Πλατύ."

ΤΕΛΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΥ ΜΕΡΟΥΣ

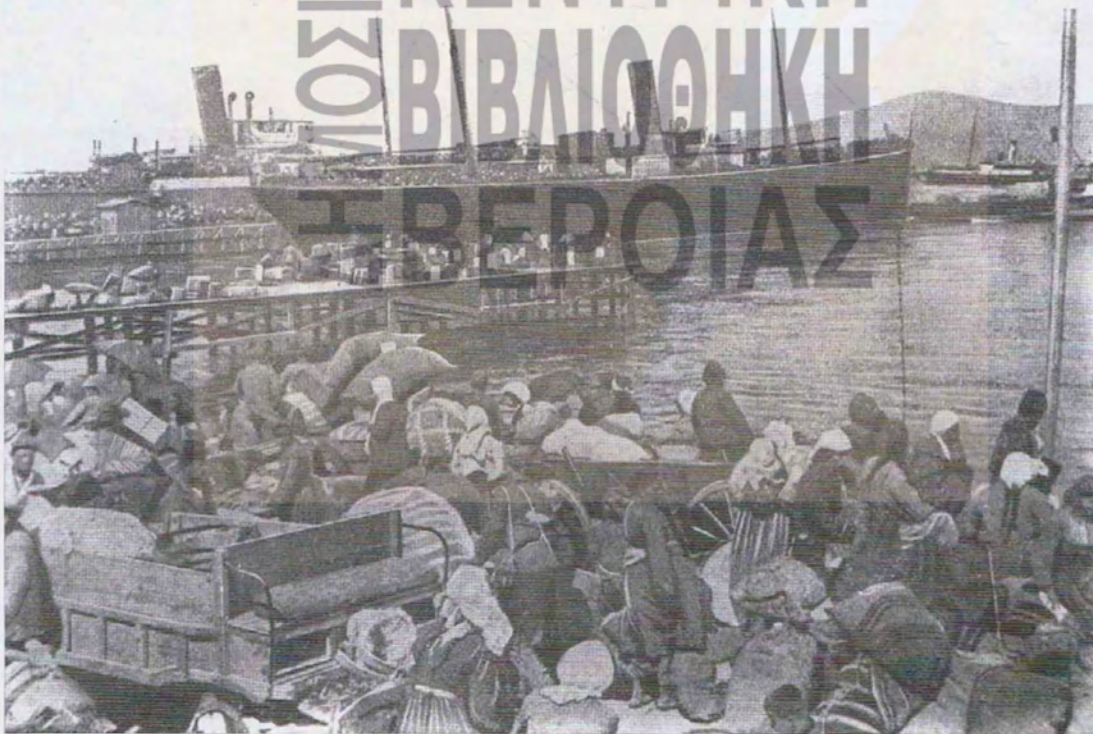
Πριν αναφερθούμε στο κύριο θέμα μας, κρίνουμε σκόπιμο να «ορίσουμε» τις έννοιες που χρησιμοποιούμε στην προμετωπίδα. (Επισημαίνω, «προς άρσιν πάσης παρεξηγήσεως», πως οι «ορισμοί» ισχύουν μόνο για τα περιορισμένα πλαίσια αυτού του άρθρου).

Οι Φαρασιώτες από το Ρουμ Ναχιεσί της Καππαδοκίας στο Ρουμλούκι της Μακεδονίας

Άρθρο του
Ιορδάνη Β. Παπαδόπουλου*

Φάρασα: Είναι (ήταν πριν την ανταλλαγή πληθυσμών που ακολούθησε τη Μικρασιατική καταστροφή του '22) μια «πλειάδα» χωριών στα υψίπεδα του Αντίταυρον, στη Βόρεια Καππαδοκία. Το κεφαλοχώρι ήταν ο Βαρασός, που είχε στις αρχές του 20ου αι. πάνω από 400 οικογένειες. Στην ανταλλαγή μετρήθηκαν από το Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών (ΚΜΣ) συνολικά 204 οικογένειες με 583 ψυχές. Ήσαν όλοι ελληνοόφωνοι Χριστιανοί (Ρωμιοί). Από το Βαρασό άποικοι ξεκίνησαν και σχημάτισαν τα χωριά Κάρσαντι, στα Νότια προς την πλευρά των Αδάνων, σε απόσταση 2-3 ημέρες, και το Αψάρι Β-ΒΑ σε απόσταση 1-2 ημέρες (ανάλογα με τον καιρό και την εποχή του έτους) με τον αραμιά. Από το Αψάρι εποίκιστηκαν η Κίσκα (αρχαία Κισκισσός), ο Σαττής και το Τσουχούρ-γιουρι. Κοντά στο Βαρασό ήταν και το Ξουρδζιάδι το οποίο «σκόρπισε» στα τέλη του 19^{ου} αι. Μερικές οικογένειες εγκαταστάθηκαν στο Βαρασό και μερικές στο Κάρσαντι. Συνεπώς τα Φάρασα περιλαμβάνουν το Βαρασό, το Κάρσαντι, το Αψάρι, την Κίσκα, τον Σαττή, το Τσουχούρ-γιουρι και το Ξουρδζιάδι. Μετά την ανταλλαγή από τα Φάρασα μετρήθηκαν στην Ελλάδα συνολικά 502 οικογένειες με 1848 ψυχές (ΚΜΣ).

Rum (από το λατ. Roma). Rum (Ρουμ) αποκαλούσαν πρώτα οι Άραβες και κατόπιν οι Τούρκοι τη Ρωμανία, τις χώρες που βρίσκονταν εκτός της Οθωμανικής κυριαρχίας και της Αραβίας. Rumî (Ρουμί): ο καταγόμενος από περιοχές εκτός της Αραβικής πατρίδας. (Rum: Osmanlı devleti ve Arabistan harici yerler. Romalı. Rumî: Rumelinden olan. Arab memleketinden baska yerlerden olan. Anadolu lu olan. Λεξ. Abdullah Yegin).

ΕΞΟΔΟΣ

Μεταξύ τους οι Μουσουλμάνοι (Άραβες, Τούρκοι και οι παραφνάδες τους) στην πολεμική αργού, όταν αναφέρονταν στο Rum έλεγαν Dar al harb (χώρα πολέμου). Αυτό δείχνει και τα «φιλόθρωνα» αισθήματα προς τους Ρωμιούς. Όταν κατελήφθη το Βυζάντιο, Rum ή Rumî οι Μουσουλμάνοι αποκαλούσαν τον ελληνοχριστιανό υπήκοο της Οθωμανικής αυτοκρατορίας στα εδάφη της Μ. Ασίας.

Rum-eli (χώρα των Ρωμιών) αποκαλούσαν αρχικά την Βυζαντινή Αυτοκρατορία και αργότερα τις Ευρωπαϊκές περιοχές του Οθωμανικού Κράτους. Στους ύστερους χρόνους

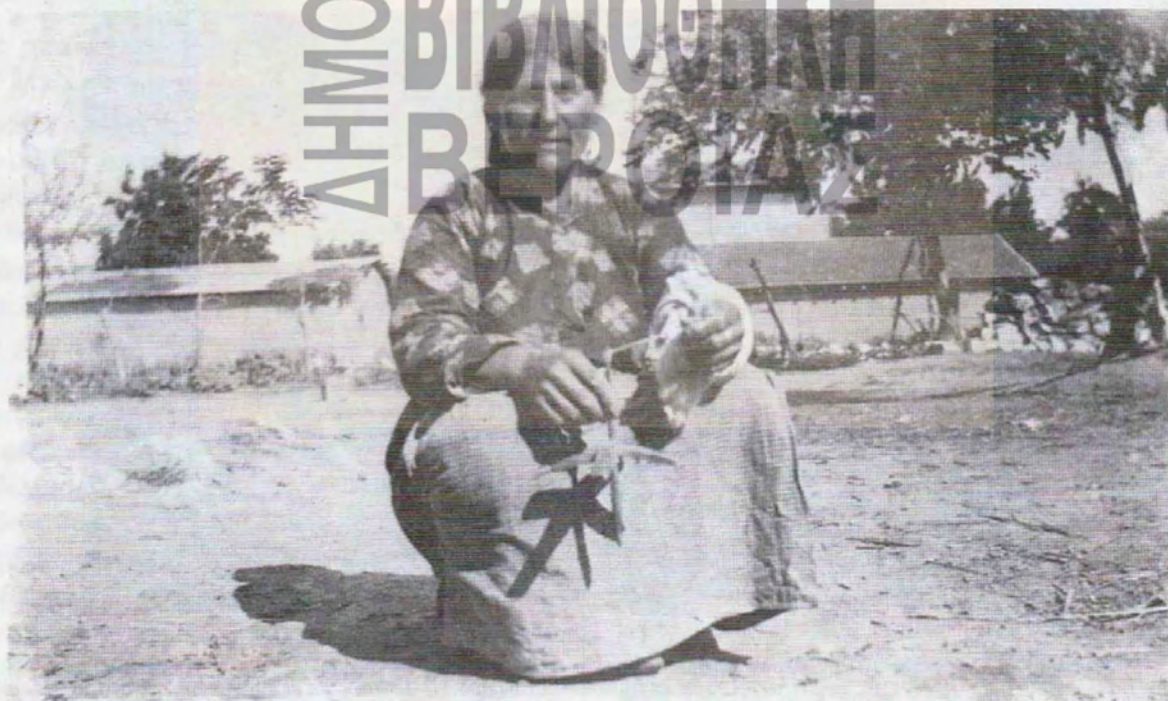
* Ο κ. Ιορδάνης Β. Παπαδόπουλος είναι συνταξιούχος εκπαιδευτικός. Σπούδασε Μαθηματικά στο Α.Π.Θ. Νομικά, Πολιτικές και Οικονομικές Επιστήμες στο Πανεπιστήμιο Αθηνών, Παιδαγωγικά στο Δ.Μ.Ε και Διοίκηση Επιχειρήσεων στην ΑΣΟΕΕ.

της τουρκικής κυριαρχίας (και μετά το 1821), Ρούμελη καλείται ειδικότερα η περιοχή της Στερεάς Ελλάδος. Οι κάτοικοι της Ρούμελης καλούνται, επί το ελληνικότερον, Ρουμελιώτες.

Rum Nahiyesi (επαρχία Δήμου Ρωμίων). Nahiyε: είναι η περιφέρεια του Δήμου. Το Ρουμ Ναχιεσί ήταν μια περιοχή της Καππαδοκίας στα υψίπεδα του Αντίταυρου (κοιλάδες και οροπέδια σε υψόμετρο 1300-1700 μ.) σε απόσταση 50-70 χιλ. Ν-ΝΑ της Κασάοειας. Έδρα του Δήμου ήταν η Κίσκα (αρχαία Κισκισσός) και περιελάμβανε τις Φαρασιώτικες κοινότητες Αφσάρι, Σαττή, Τσουχούρ γιουρτ και ακόμη τα χριστιανικά χωριά **Μπεσκαρδας, Χοστσάς, Τατσσί, Γκιουρμουζέ**. Στην Κίσκα υπάγονταν και καμιά δεκαριά τουρκικές κοινότητες. Συνολικά ο Δήμος Κίσκα περιελάμβανε 18-20 Κοινότητες. Προϊστάμενος του Δήμου ήταν ο Μουδούρ στον οποίο υπάγονταν οι Μεχιάρ (Πρόεδροι των Κοινοτήτων). Ο ελληνικός πληθυσμός του Ρουμ Ναχιεσί, που έδωσε το όνομά του στη Περιφέρεια, αριθμούσε περίπου 1500 οικογένειες στις αρχές του αιώνα. Μετά την ανταλλαγή των πληθυσμών, το ΚΜΣ εντόπισε 751 οικογένειες που αριθμούσαν 3019 ψυχές. Οι κάτοικοι των ελληνόφωνων και τουρκόφωνων ελληνικών χωριών ήταν στο σύνολό τους Έλληνες. Μόνο στο Βαρασό υπήρχαν 4-5 οικογένειες Τούρκων (φύλακες), στην Κίσκα 20 οικογένειες (κυρίως διοικητικοί υπάλληλοι του Δήμου) και στο Χοστσά, 3-4 οικογένειες Τούρκου (κυρίως φύλακες για να τους προστατεύουν από τους τσέτες-ανάρτες ληστές).

Rum-luk: [=Ελλαδικόν] σημαίνει τόπος των Ρωμίων, δηλαδή μια περιοχή μέσα στα όρια του τουρκικού Κράτους, όπου κατοικούν Ρωμιοί (Έλληνες). Στη Μακεδονία, Ρουμλούκι καλείται όλος ο κάμπος των Γιαννιτών, η «πεδιάς της Καμπανίας» που περιορίζεται από τα Πιέρια, το Βέρμιο, το Πάικο, τους πρόποδες του Χορτιάτη και τον Θερμαϊκό κόλπο. Μέγιστο μήκος Δ-Α, 70 χιλ. και μέγιστο πλάτος Β-Ν, 55 χιλ. (Εγκ. Ελευθερουδάκη). Διαρρέεται από τους ποταμούς Αλιάκμονα, Λουδία, Αξίο και Γαλλικό. Περίπου στο κέντρο της περιοχής βρίσκεται το ΠΛΑΤΥ Ημαθίας (τ. Νομού Θεσσαλονίκης). Εδώ, στο Ρουμλούκι εγκαταστάθηκαν οι περισσότεροι πρόσφυγες από τα χωριά των Φαρασίων

...τα Φάρασα περιλαμβάνουν το Βαρασό, το Κάρσαντι, το Αφσάρι, την Κίσκα, τον Σαττή, το Τσουχούρ γιουρτ και το Ξουρδζάιδη. Μετά την ανταλλαγή από τα Φάρασα μετρήθηκαν στην Ελλάδα συνολικά 502 οικογένειες με 1848 ψυχές.

που ξεκίνησαν από το Ρουμ Ναχιεσί της Καππαδοκίας. Το Ρουμλούκι πήρε το όνομα, κατά την περίοδο της τουρκοκρατίας, από τους κατοίκους της περιοχής που ήταν στο σύνολό τους «Ρωμιοί», ελληνόφωνοι Χριστιανοί, σε αντιδιαστολή προς τους κατοίκους των γειτονικών περιοχών της Θεσσαλονίκης (πολυεθνική πόλη με την πολυπληθέστερη κοινότητα των Εβραίων), των Γιαννιτών με τα χωριά του Πάικου και των περιοχών του Βερμίου (αναφερόμαστε στην περίοδο της τουρκοκρατίας).

ΑΦΣΑΡΙΩΤΙΣΣΑ ΠΟΥ ΓΝΕΘΕΙ (ΠΛΑΤΥ, 1938)

Yunanistan (από το Yunan=Ιωνία) έλεγαν την Ηπειρωτική Ελλάδα. Yunanlı: ο Ελλαδίτης Έλληνας, σε αντιδιαστολή προς τον Rumî που ήταν ο Έλληνας κάτοικος της Μ. Ασίας. Τη Στερεά Ελλάδα την έλεγαν Eski Yunanistan (Παλαιά Ελλάδα) και τους κατοίκους της Eski yunanlı (Παλιοελλαδίτες!).

ΤΜΗΜΑ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΚΙΣΚΑΣ,
ΕΝΟΣ ΑΠΟ ΤΟΥΣ
ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΥΣ ΠΟΥ ΙΔΡΥΣΑΝ
ΣΤΟ ΠΛΑΤΥ ΚΑΠΠΑΔΟΚΕΣ ΑΠΟ
ΤΙΣ ΑΠΟΙΚΙΕΣ ΤΩΝ ΦΑΡΑΣΩΝ
(1938)

Καππαδοκία: «Εκτειαμένη χώρα της Μ. Ασίας μεταξύ του Άλυος, του Ταύρου, του Ευφράτιου και του Ευξείνου Πόντιου. Είναι η υψηλότερα χώρα της Μ. Ασίας με υψόμετρο πολλαχού άνω των 2300 μέτρων» (Εγκ. Μορφωτικής Εταιρίας).

Μακεδονία: «Χώρα της χερσονήσου του Αίμου, οριζόμενη εκ Νότιου υπό του Αιγαίου πελάγους και της Θεσσαλίας και εκτεινόμενη προς Α μεν μέχρι της Ροδόης και της πεδιάδος του Νέστου μέχρι των εκβολών αυτού, προς Β δε μέχρι των κοιλάδων των διαρροομένων υπό του κάτω Σιτυμόνος και του Αξιού και προς Δ μέχρι των Αλβανίδων Άλπεων» (Εγκ. Ελευθερουδάκη). Πρώτος ο Ηρόδοτος χρησιμοποιεί το όνομα Μακεδονία ή Μακηδονία ή Μακεδονίου γη. Η λέξη ενυμολογείται από το μακεδνός ή μακεδανός, που σημαίνει μακρός, ψηλός. Το Μακεδνόν είναι, κατά τον Ηρόδοτο, γένος δωρικόν. Λέγονται και Μακέται οι Μακεδόνες.

Η Συνθήκη της Λωζάνης

Κατά τη Συνθήκη ανταλλαγής πληθυσμών, ανάμεσα στην Τουρκία και στην Ελλάδα, ο διαχωρισμός έγινε με βάση το θρήσκευμα. Αμέσως το πρώτο άρθρο αυτής ορίζει πως η ανταλλαγή είναι υποχρεωτική. Δεν μπορούν να έλθουν πίσω και να εγκατασταθούν οι «ανταλλάξιμοι» χωρίς την άδεια της Τουρκίας (οι Έλληνες της Μ. Ασίας) ή της Ελλάδας (όσοι Μουσουλμάνοι έφυγαν από την Ελλάδα) αντίστοιχα (βλ. Βίκα Γκιζέλη: Κοινωνική ένταξη προσφύγων, Δελτίο ΚΜΣ, τόμος 9*, σελ. 65): «Από της 1^{ης} Μαΐου 1923 θέλει διενεργηθή η υποχρεωτική ανταλλαγή των Τούρκων υπηκόων ελληνικού ορθοδόξου θρησκειύματος των εγκατεστημένων επί τουρκικών εδαφών και των Ελλήνων υπηκόων μουσουλμανικού θρησκειύματος, των εγκατεστημένων επί ελληνικών εδαφών. Τα πρόσωπα ταύτα δεν θα δύνανται να έλθωσιν ίνα εγκατασταθώσιν εκ νέου εν Τουρκία ή αντιστοιχως εν Ελλάδι, άνευ αδειάς της τουρκικής Κυβερνήσεως ή αντιστοιχως της ελληνικής Κυβερνήσεως» (άρθρ. 1 της Συνθήκης Λωζάνης 30-1-1923).

Στο Πλατύ
συγκεντρώθηκε η
πλειονότητα των
καταγομένων από
τα χωριά των
Φαράσων, χάρις
στις φιλότιμες
προσπάθειες του
Βαγγέλ Τσαούς.

Ενώ, με τη σύμβαση του Neuilly (27-11-1919), η ανταλλαγή των μειονοτήτων ανάμεσα στην Ελλάδα και τη Βουλγαρία ήταν εκούσια. (βλ. σχετική εργασία Έλσας Κοντογώργη, στο Δελτίο ΚΜΣ, τόμος 9^ο, σελ. 46).

Με το «Πρωτόκολλο» που υπογράφηκε ανάμεσα στην κοινότητα των Εθνών (ΚΤΕ) και στην Ελληνική Κυβέρνηση (29 Σεπ. 1923) ιδρύθηκε ένας Αυτόνομος Οργανισμός, η «Επιτροπή Αποκατάστασης Προσφύγων» (ΕΑΠ, με πρόεδρο τον C. B. Eddy), που ανέλαβε το έργο της εγκατάστασης των «ανταλλαξιμών». Η ΕΑΠ έριξε το βάρος κυρίως στην Αγροτική αποκατάσταση που ήταν πιο εύκολη και εθνικώς συμφέρουσα στις περιοχές τις οποίες εγκατέλειψαν οι Μουσουλμάνοι. Μέχρι τη διάλυση της, η ΕΑΠ (31-12-1930) απεκατέστησε σ' όλη τη χώρα 560.136 πρόσφυγες και από αυτούς 427.301 (111.811 οικογ.) στη Μακεδονία. Χτίστηκαν περίπου και 45.000 κατοικίες. (Σε όλη την Πελοπόννησο εγκαταστάθηκαν συνολικά 1.002 οικογένειες, 3.820 άτομα).

«Η εγκατάσταση γίνεται καθ' ομάδας, συνοικιζόμενες εντός του παραχωρουμένου κήματος [...] Εκάστη ομάς αποτελείται εκ δέκα τουλάχιστον οικογενειών[...]» (άρθρ. 3 Ν.Δ. της 6^{ης} Ιουλ. 1923). «Κατά την εγκατάστασιν πρέπει να γίνει προσπάθεια, ώστε να εγκαθίστανται εις τον αυτών οικισμόν οι εκ της αυτής Κοινότητος προερχόμενοι πρόσφυγες, όπως συνεχισθεί ο παλιός κοινοτικός βίος» (Πορίσματα Εταιρείας Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών για το προσφυγικό Ζήτημα. Α. Μπακάλμπασης: Το προσφυγικό Ζήτημα, 1923. Δελτίο ΚΜΣ, τόμος 9^ο, σελ. 26, σημ. 23). Έτσι εξηγείται και η ομαδική εγκατάσταση των προσφύγων στον ελλαδικό χώρο.

Οι Φαρασιώτες στην Ελλάδα

Στο Πλατύ συγκεντρώθηκε η πλειονότητα των καταγομένων από τα χωριά των Φαρασιών, χάρις στις φιλότιμες προσπάθειες του Βαγγέλ Τσαούς. Εδώ έγιναν χωριστές γειτονιές-μαχαλάδες: οι Καρσαντιλούδες, οι Βαρασιώτες, οι Κισκελούδες, οι Αφσαριώτες, οι Τσουχουρλούδες, οι Σατιηλούδες κλπ. Εδώ (στο Πλατύ) έμειναν σχεδόν όλοι οι

Κατ' αρχήν [το Πλατύ] ονομάσθη «Συνοικισμός Φαρασιών», διότι ο μεγαλύτερος πληθυσμός αποτελούνταν από Φαρασιώτες

ΑΛΩΝΙΣΜΑ ΦΑΚΗΣ ΑΠΟ ΑΦΣΑΡΙΩΤΗ (ΠΛΑΤΥ, 1938)

Καρσαντιλούδες και οι περισσότεροι από τους Κισκελούδες και Αφσαριώτες. Οι Τσουχουρλούδες εγκαταστάθηκαν στο Βαθύλακκο Κοζάνης (πρώην Κετσιλέρ) και λίγες οικογένειες στο Πλατύ, οι Τασιλιούδες στα Πετρανά της Κοζάνης (πρώην Τζιζιλέρ) και μερικοί στο Ν. Μυλότοπο Γιαννιτσών, οι Κιουρουμιτζελίδες σκόρπισαν στη Βουτυρίτσα και στο Κοκκινοχώρι Κοζάνης, στην Αγροσκέα (πρώην Κούρνες) και στο Ν. Μυλότοπο Γιαννιτσών. Μερικές οικογένειες Σατιηλούδες έμειναν στο Πλατύ, άλλες σκόρπισαν στα Πετρανά, στο Μυλότοπο, στην Αγροσκέα Γιαννιτσών, στο Δοξάρα (πρώην

Μπούρα) και στη **Μερσίνα Γρεβενών**. [Πληροφορίες: **Αιδ. Παπα Θεόδωρος Χαντζίδης** (Πλατύ), **Βασ. Παπαδόπουλος** (Πειρανά), **Σάββας Εβρενιάδης** (Βαθύλακκος), **Βύρων Θωμαΐδης** (Ν. Μυλότοπος), **Αλέξης Ιορδανίδης** (Αγροσυκέα)].

ΤΟ ΝΕΟ ΑΦΣΑΡΙ ΣΤΟ ΠΛΑΤΥ (1938)

Οι Καρσαντιλούδες, που προέρχονταν από τα πεδινά της Κιλικίας, προσαρμόστηκαν πιο γρήγορα και χωρίς μεγάλες απώλειες στο καινούργιο περιβάλλον του Ρουμλουκιού. Με κάποιες δυσκολίες προσαρμόστηκαν και οι **Αφσαρώτες, οι Κισκελούδες και Τσουχουρλούδες** καθώς και οι λίγες οικογένειες **Σατιλούδες**. Αυτοί που «αποδεκατίστηκαν» [από την ελονοσία] κατά τα πρώτα χρόνια της εγκατάστασης στο Πλατύ ήταν οι **Βαρασιώτες**.

Οι Καρσαντιλούδες, που προέρχονταν από τα πεδινά της Κιλικίας, προσαρμόστηκαν πιο γρήγορα και χωρίς μεγάλες απώλειες στο καινούργιο περιβάλλον του Ρουμλουκιού. Με κάποιες δυσκολίες προσαρμόστηκαν και οι Αφσαρώτες, οι Κισκελούδες και Τσουχουρλούδες καθώς και οι λίγες οικογένειες Σατιλούδες. Αυτοί που «αποδεκατίστηκαν» κατά τα πρώτα χρόνια της εγκατάστασης στο Πλατύ (1924-1925) ήταν οι Βαρασιώτες. Είχαν τη μεγαλύτερη διασπορά κατά την εγκατάσταση στην Ελλάδα. Επειδή ήταν ορεισίτοι, δεν άντεχαν το θερμό και υγρό κλίμα και τους θέρισε πρώτους η ελονοσία. Γι' αυτό και εγκατέλειψαν το Πλατύ.

Μία συμπαγής μάζα (30-40 περίπου οικ., 150 άτομα) έμειναν στο **Μοσχάτο**, στα **Γλυκά Νερά Αττικής**. Στα χωριά της **Αν. Μακεδονίας: Πολυγέφυρα Δράμας** (τουρκ. Τσατάχ), τον **Πενκόλοφο** (Ζερμπιλ), στα **Θερμιά** (Πιζέ) της Δράμας, στη **Ζαρκαδιά** (Κιεβα), **Πεύκο** (Κόνιτσα Δράμας), **Αβγό** (Τομάλι), **Τρίγωνο** (Πεχάνι) και στο **Παρανέστι Δράμας** εγκαταστάθηκαν περίπου 130 οικογένειες Βαρασιωτών. Μερικοί από αυτούς σφαγιάστηκαν από τους Βουλγάρους ή κήκχαν ζωντανοί (9 οικογένειες Φαρασιωτών στην Πολυγέφυρα κήκχαν μέσα στο Σχολείο από τους Βουλγάρους στην κατοχή). Αυτοί που επέζησαν, σκόρπισαν κατά τον εμφύλιο πόλεμο. Ειδικά στα **Νέα Φάρασα** (Λειτσάνι) στα Βουλγαρικά σύνορα υπήρχαν 40 οικογένειες Βαρασιωτών. Κανένας δεν έμεινε, σκόρπισαν σε άλλα χωριά της Δράμας και αρκετοί επανήλθαν στο Πλατύ. Μερικές οικογένειες έμειναν στην **Κέρκυρα**, όπου αποθιβάστηκαν κατά την ανταλλαγή, μερικοί πήγαν στην **Κόνιτσα** και στη **Ν. Αρτάκη Ευβοίας**.

Ο εποικισμός στο Πλατύ

Τον αποικισμό των Φαρασιωτών στο Ρουμλούκι περιγράφει παραστατικά και με γλαφυρότητα, ο **αιδ. Παπα Θεόδωρος Χαντζίδης**, Λειτουργός του Υψίστου, για πολλά χρόνια εφημέριος στο Πλατύ. Με περιβάλλει με την αγάπη του και έχει τον αμέριστο σεβασμό μου. Τον ευχαριστώ θερμά και από τη θέση αυτή για τις πολύτιμες πληροφορίες που μου έδωσε κατά καιρούς:

«... το έτος 1924 άρχισε η ανταλλαγή: 1.500.000 περίπου Έλληνες έφυγαν από την Τουρκία προς την Ελλάδα και 400.000 Τούρκοι προς την Τουρκία. Μέσα σ' αυτόν τον πληθυσμό, ανήκουμε και εμείς οι πρόσφυγες που ήλθαμε στην Ελλάδα από τα χωριά της Καισάρειας Φάρασα, Κίσκα, Αυσάρ, Σατί, Τσουχούρ και από το Κάρσαντι των Αδάνων της Κιλικίας, από το οποίο κατάγομαι εγώ.

Ο Ευάγγελος Παπασάββας ή Βαγγέλ Τσαούς, υπήρξε ο ιστορικός ηγέτης των Φαρασιωτών. Ο Βαγγέλ Τσαούς κοπίασε πολύ για τη συγκέντρωση και εγκατάσταση των Φαρασιωτών στο Πλατύ.

Ο ΚΕΜΕΝΕΝΤΖΗΣ ΑΠΟ ΤΟ ΚΑΡΣΑΝΤΙ ΑΝΤΩΝΗΣ ΑΝΔΡΟΝΙΔΗΣ (1956)

Όλοι είχαμε την ίδια γλώσσα, ίδια ήθη και έθιμα, και τις ίδιες συνήθειες και όταν φτάσαμε στην Ελλάδα, την Μητέρα μας Πατρίδα, σκορπίσαμε στα διάφορα διαμερίσματα της χώρας, άλλοι έμειναν στην Αθήνα και στον Πειραιά, άλλοι στην Κέρκυρα, οι περισσότεροι όμως εγκαταστάθηκαν στην Ανατολική και Δυτική Μακεδονία, και' αρχάς.

Κατόπιν όμως ο Ευάγγελος Παπασάββας, ο Φαρασιώτης που κοινώς το έλεγαν «Βαγγέλ Τσαούς» με τις ενέργειες και προσπάθειές του, κατόρθωσε όλους αυτούς να τους συγκεντρώσει και να ιδρύσουν τον συνοικισμό του Πλατέος και να κατοικήσουν μέσα σε παραπήγματα ξύλινα, κοινώς παράγκες [...] και' αρχήν ο συνοικισμός ονομάστηκε «**Συνοικισμός Φαράσων**» που όπως θυμάμαι είχε αναρτηθεί και μια μεγάλη ταμιέλα, ονομάστη δε Φάρασα διότι ο μεγαλύτερος πληθυσμός που κατοίκησαν αισιτελούνταν από Φαρασιώτες, γι' αυτό και δόθηκε το όνομα Φάρασα.

Το κλίμα του τόπου ήταν πολύ ανθυγιεινό διότι πέριξ του συνοικισμού υπήρχε το έλος της λίμνης Γιαννιτσών με κοινούπια πολλά και κλίμα πεδινό και ελώδες και επειδή οι περισσότεροι κάτοικοι των χωριών αυτών προέρχονταν από ορεινά γι' αυτό οι περισσότεροι προσβλήθηκαν από ελονοσία και πέθαναν πολλοί και από την ελονοσία και από άλλες αιτίες, την δυστυχία και την έλλειψη υγιεινής κατοικίας.

Γι' αυτό και οι Φαρασιώτες, το έτος 1925, μάλωσαν με τον συγχωριανό τους Παπασάββα διότι τους έφερε σε έναν τόπο ελώδη και ανθυγιεινό και έφυγαν ομαδικώς, εξαίρεσει λίγων οικογενειών που έμειναν εδώ και οι άλλοι έφυγαν και εγκαταστάθηκαν στα ορεινά χωριά της Δράμας. Και έτσι οι υπόλοιποι [...] κατήργησαν την ονομασία Φάρασα και άφησαν την ονομασία Πλατύ [...].

Το έτος 1928, άρχισε η αποξήρανση του βάλιου με την εταιρία Φαουντέιον που είχε έδρα κοντά στο Πλατύ στον ποταμό Λουδία ή Καράησμακ και τέλειωσε το έργο το 1933 και δεκάδες χιλιάδες στρέμματα αγρών αποδόθηκαν στην καλλιέργεια και είναι σήμερα τα καλύτερα χωράφια. [...] Μετά την αποξήρανση της λίμνης το κλίμα βελτιώθηκε, η ελονοσία εξέλειπε και η ζωή έγινε πιο ευχάριστη. Κατά το έτος 1926 τα σπίτια τα έκτισε το Κράτος (Επιτροπή Εποικισμού), αποπεραιώθηκαν και έτσι οι κάτοικοι σιγαύστηκαν σε κάπως πιο υγιεινές κατοικίες.

Το έτος 1932 το Πλατύ απεισώθη από την Κοινότητα Γιδά (σημ. Δήμος Αλεξάνδρειας) και έγινε Κοινότητα Σιδηροδρομικού Σιταθμού Πλατέος και είναι σήμερα ένα από τα πλέον προνομακιά χωριά του Νομού Ημαθίας με αρκετές ανθούσες βιομηχανίες (Σακχαρώς, Ζωοτροφών, Γάλακτος, Ελαιουργία, αποθήκες ΚΥΔΕΠ, δύο Διαλογητήρια φρούτων, το ένα της Ένωσης Συνεταιρισμών Αλεξάνδρειας και το άλλο ιδιωτικό) και με πληθυσμό της τελευταίας απογραφής του έτους 1981 πλέον των 2.000 κατοίκων.

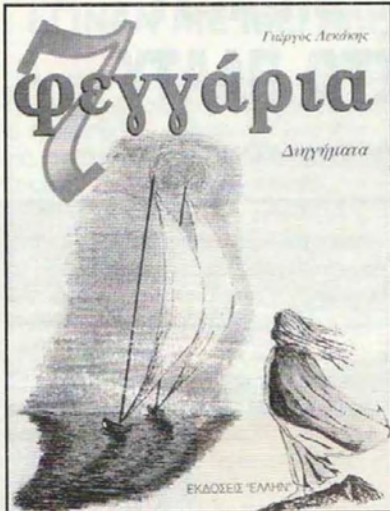
Αυτή είναι η ιστορία της ιδρύσεως της Κοινότητας Πλατέος που περιέγραφα κατά τον μήνα Μάϊον του έτους 1988, εγώ, ο Ιερεΐς Θεόδωρος Χαντζίδης για να γνωρίζουν το ιστορικό τον τόπου γεννήσεάς τους όλες οι γενεές που θα γεννηθούν στο Πλατύ. Μαΐου 6, 1988».

Ο Ευάγγελος Παπασάββας ή Βαγγέλ Τσαούς, υπήρξε ο ιστορικός ηγέτης των Φαρασιωτών (που ήλθαν από Βαράσο, Αφσάρι, Κίσκα, Σατή, Τσουχούρι, Καρασινί). Ο Βαγγέλ Τσαούς κοπίασε πολύ για τη συγκέντρωση και εγκατάσταση των Φαρασιωτών στο Πλατύ.

Ο Καππαδόκης
Για την ανιγγραφή Ι.Β.Π.

* Οι φωτογραφίες που συντροφεύουν το κείμενο, καθώς και το εξώφυλλο του περιοδικού, είναι παρμένες από το εξαιρετικό φωτογραφικό λεύκωμα «ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ: Φωτογραφίες από το αρχείο του Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών», με πρόλογο του κ. Πασχάλη Μ. Κιτρομηλίδη και κείμενα-επιμέλεια του κ. Πώργου Α. Παννακόπουλου (Έκδοση Ιδρύματος Α.Γ. Λεβέντη και Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών, Αθήνα 1992).

ΒΙΒΛΙΟ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

Από τους πλέον γνωστούς στιχουργούς του ελληνικού τραγουδιού, ο **Γιώργος Λεκάκης** ξαφνιάζει και πάλι με ένα βιβλίο επτά αυτοτελών διηγημάτων με τον συμβολικό τίτλο "7 φεγγάρια".

Αναφέρονται σε 7 διαφορετικές ιστορίες που συνέβησαν στην Ελλάδα νύχτες με πανσέληνο. Πρόκειται για αποκυήματα της αχαλίωτης φαντασίας του συγγραφέα και στιχουργού, αλλά ώρες-ώρες θαρρείς πως δεν είναι απλώς μύθοι και παραδιδόμενες γραφικές ιστορίες...

Πρόκειται για την πρώτη απόπειρα του **Γιώργου Λεκάκη** στο διήγημα, δεδομένου ότι έχει κυκλοφορήσει με επιτυχία ήδη τρεις ποιητικές συλλογές ("Απάνθισμα", "Ποχάνεσμπουργκ" και "Θεοδοσία"), δύο ιστορικά βιβλία ("Παγκόσμια ιστορία των πτήσεων" και "Η Θεσσαλονίκη στο ελληνικό τραγούδι"), σενάρια, θεατρικά έργα, κ.λπ. και αν κρίνει κανείς από την ανταπόκριση κοινού, κριτικών και παραγωγών, θα στεφτεί κι αυτή η έκδοση με επιτυχία.

Το βιβλίο που κυκλοφορεί από τις εκδόσεις "Ελλην" του εκδοτικού ομίλου "Ιων", είναι πολύ πιθανό να το δούμε σίριαλ σε κάποιο μεγάλο τηλεοπτικό κανάλι το χειμώνα και ήδη ο **Γιώργος Λεκάκης** με τους συνεργάτες του γράφει ένα τραγούδι για κάθε διήγημα.

Το σίγουρο είναι πως ο **Γιώργος Λεκάκης** δεν σταματάει εδώ. Για το χειμώνα ετοιμάζει την έκδοση

Η ΓΕΝΟΚΤΟΝΙΑ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΤΟΥ ΠΟΝΤΟΥ

θέμα διάλεξης του καθηγητή Δημήτρη Αθανασιάδη,
που εδόθη στον ΑΡΑΧΟ στις 16 Μαΐου

Πριν 79 ακριβώς χρόνια, ολοκληρώθηκε από το κίνημα των νεοτούρκων ο καθημαγμός του Ποντιακού στοιχείου της Μικράς Ασίας. Το γεγονός ήλθε να μας το θυμήσει ο καθηγητής φιλόλογος, Λυκειάρχης του 2ου Λυκείου Ηλιούπολης Θεσσαλονίκης κ. **Δημήτρης Αθανασιάδης**, στην εκδήλωση που διοργάνωσαν, στο καινούργιο κτίριο του Πνευματικού Κέντρου Αράχου (πραγματικό στολίδι!), από κοινού ο Δήμος Πλατέος και οι Σύλλογοι Ποντίων Αράχου και Καππαδοκών Πλατέος.

Καλωσορίζοντας τον ομιλητή, ο Δήμαρχος Πλατέος κ. **Στέφανος Δριστάς**, αναφέρθηκε στην ανάγκη γνώριμίας των νέων μας με την νεώτερη ιστορία του Ελληνισμού της Μικράς Ασίας, του πολιτισμού και της ορθοδοξίας που διαφύλαξαν επί σειρά αιώνων.

Στην ομιλία του, που κράτησε αδιάπτωτο επί πολλήν ώρα το ενδιαφέρον των παρευρισκομένων, ο κ. Αθανασιάδης (βαθύς γνώστης της ιστορίας του Ποντιακού και ευρύτερα του Μικρασιατικού Ελληνισμού, ερευνητής ο ίδιος, έχοντας συλλέξει μονα-

των στίχων των τραγουδιών του, με την ευκαιρία της 10ετούς παρουσίας του στο χώρο του τραγουδιού.

Το βιβλίο του συντοπίτη μας συγγραφέα και δημοσιογράφου μπορείτε να το βρείτε σε επιλεγμένα κεντρικά βιβλιοπωλεία της Θεσσαλονίκης ή να το παραγγείλετε με αντικαταβολή τηλεφωνώντας στο τηλ. 01-5771908.

δικές πληροφορίες και φωτογραφικό υλικό, από τα πολλά ταξίδια που έκανε στη Μικρά Ασία) κατάφερε, με την απλή και συνάμα φορτισμένη συναισθηματικά γλώσσα του, να μεταφέρει στους τυχερούς ακροατές του το μεγαλείο του πολιτισμού και των εθίμων, όπως αποτυπώθηκαν στα μοναδικού κάλλους θρησκευτικά μνημεία ενός λαού -ένδειξη βαθιάς λατρείας και πίστης των Ποντίων στην ορθοδοξία (μνημεία που δυστυχώς σήμερα τα περισσότερα δεν γλύτωσαν από τους άξεστους και απολίτιστους ιθύνοντες του Τουρκικού Κράτους, στην λυσσώδη προσπάθειά τους να εξαφανίσουν ή να προσεταιριστούν κάθε τι που θυμίζει Ελληνικό πολιτισμό).

Ιδιαίτερη εντύπωση προκάλεσε η παρουσίαση πλήθους μοναδικών φωτογραφιών και ντοκουμέντων από τις σφαγές και τις λεηλασίες που υπέστη ο Ποντιακός Ελληνισμός.

Στην εκδήλωση διακρίναμε, μεταξύ των παρισταμένων, τον **Αρχιμανδρίτη Θεοφάνη**, τον **Ιερέα Ιωάννη Μακρή**, τον Πρόεδρο του Δημοτικού Συμβουλίου Πλατέος κ. **Τρύφων Τοπαλίδη**, τους Δημοτικούς Συμβούλους κ.κ. **Δημήτριο Παναγιωτίδη** και **Αναστάσιο Μερτζανίδη**, τον Πρόεδρο του Συλλόγου Καππαδοκών Πλατέος κ. **Παρασκευά Χατζηαντωνίου**, τον Πρόεδρο του Συλλόγου Ποντίων Αράχου κ. **Κυριάκο Παναγιωτίδη** και άλλους.

*

ΔΙΟΡΓΑΝΩΘΗΚΕ ΤΟΝ ΑΠΡΙΛΙΟ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΜΑΘΗΤΕΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ

ΕΒΔΟΜΑΔΑ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΚΑΙ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ ΣΤΟ ΠΛΑΤΥ

με μεγάλη προσέλευση και ενδιαφέρον του κοινού

Την Παρασκευή 3 Απριλίου 1998 άνοιξε τις πύλες του το Δημοτικό Σχολείο Πλατέος για τις εκδηλώσεις της «ΕΒΔΟΜΑΔΑΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ και ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ», που πραγματοποιήθηκε από 3 έως 10 Απριλίου.

Η διοργάνωση της Έκθεσης Βιβλίου ήταν μια προσπάθεια να έρθουν σε επαφή τα παιδιά και οι γονείς της περιοχής μας με το λογοτεχνικό βιβλίο, μέσα στο γνώριμο σχολικό χώρο και να ξεναγηθούν στα μονοπάτια του λόγου, της γλώσσας, της περιπέτειας και της φαντασίας. Η Έκθεση διανθίστηκε από μία σειρά καθημερινών εκδηλώσεων που σκιαγράφησαν την προσωπικότητα και το έργο Ελλήνων λογοτεχνών, από την αρχαία μέχρι και τη σύγχρονη εποχή.

Η πολιτισμική και εικαστική παρέμβαση στο σχολικό χώρο επεκτάθηκε με την παράλληλη λειτουργία έκθεσης έργων ζωγραφικής μαθητών του Δημοτικού Σχολείου Κλειδίου, καθώς επίσης και έκθεση φωτογραφίας ησαογραφικού περιεχομένου των μαθητών του Δημοτικού Σχολείου Πλατάνου και Πρασινάδας.

Το πρόγραμμα των λογοτεχνικών εκδηλώσεων που παρουσιάστηκε στο χώρο της Έκθεσης Βιβλίου, προετοιμάστηκε από τους μαθητές του Δημοτικού Σχολείου Πλατέος με την αρωγή και συμπαραστάση των εκπαιδευτικών του σχολείου, ήταν το ακόλουθο:

Δευτέρα 6 Απριλίου: Σύγχρονες Ελληνίδες Συγγραφείς Παιδικού Βιβλίου (*Ζωρζ Σαρρή-Μελίνα Καρακώστα*). *Αλέξανδρος*

Παπαιδιμόντης: Η Ζωή και το έργο του.

Τρίτη 7 Απριλίου: Η γενιά του 1880 και η Νέα Αθηναϊκή Σχολή. Εκπρόσωπός της ο *Κωστής Παλαμάς*.

Τετάρτη 8 Απριλίου: Έλληνες Νομπελίστες Ποιητές: *Οδυσσέας Ελύτης, Γιώργος Σεφέρης*. Μελοποίηση των ποιημάτων τους.

Πέμπτη 9 Απριλίου: *Νίκος Καζαντζάκης:* Η ζωή και το έργο του. Οι μύθοι του *Αισώπου* και η επίδρασή τους στους ξένους λαούς.

Παρασκευή 10 Απριλίου: Έλληνες ποιητές της θαλασσινής παράδοσης του λαού μας: Μελοποίηση των ποιημάτων τους.

Το χώρο της Έκθεσης επισκέφθηκαν μαθητές από τα Δημοτικά Σχολεία: Κορυφής, Λιανοβεργίου-Παλαιοχωρίου- Αράχου, Κλειδίου, Τρικιάλων, Πλατάνου-Πρασινάδας, από τα Γυμνάσια: Κορυφής, Τρικιάλων, Πλατέος καθώς και από το Λύκειο Πλατέος.

Οι μαθητές και οι επισκέπτες εντυπωσιάστηκαν από τον πλού-

το, σε βιβλία, της Έκθεσης, που κάλυπταν ένα πολύ μεγάλο φάσμα της λογοτεχνίας με χιλιάδες τίτλους βιβλίων, που τους έδωσε την ευκαιρία για μια πρώτη γνωριμία με βιβλία και συγγραφείς, όπως η κ. *Θέτις Χορτιάτη*, που παρέστη και μίλησε στα εγκαίνια της έκθεσης (βλέπε φωτογραφία). Η προσπάθεια του Δημοτικού Σχολείου Πλατέος είχε σαν αποτέλεσμα εκατοντάδες παιδιά και γονείς να ενδώσουν στον πειρασμό και να δοκιμάσουν την περιπλάνηση στις σελίδες κάποιου βιβλίου που πήραν από την ΕΚΘΕΣΗ ΒΙΒΛΙΟΥ και να αποτελέσει, γιατί όχι, το ξεκίνημα για μια σχέση αγάπης με το βιβλίο.

Σημειώνουμε ότι, παρόμοια με την παραπάνω εκδήλωση διοργάνωσε -στο ίδιο χρονικό διάστημα- και το Δημοτικό Σχολείο Τρικιάλων με πρωτοβουλία του Διευθυντού του κ. *Στέλιου Κρίτογλου*, με ομιλίες, προβολές εκπαιδευτικών και ιστορικών ταινιών, κ.ά. που προσέδωσαν το ενδιαφέρον των κατοίκων της περιοχής.

ΣΧΟΛΙΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ

ΕΓΙΝΑΝ ΜΕ ΜΕΓΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ ΣΤΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΤΑΔΙΟ ΠΛΑΤΕΟΣ

Μεγάλη επιτυχία σημείωσαν οι αθλητικές εκδηλώσεις που διοργάνωσε το 2ο Γραφείο Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης, σε συνεργασία με το Δήμο Πλατέος, στο Δημοτικό Στάδιο Πλατέος, το απόγευμα της Πέμπτης 11 Ιουνίου.

Στους αγώνες πήραν μέρος μαθητές από τα δημοτικά σχολεία Πλατέος, Λιανοβεργίου-Παλαιοχωρίου-Αράχου, Τρικάλων, Πλατάνου-Πρασινάδας, Κορυφής και Κλειδίου.

Τα αποτελέσματα του αγωνιστικού προγράμματος είχαν ως εξής: - **60 μέτρα Αγοριών:** (1ος Δεμπρόπουλος Μάκης-Πλατέος, 2ος Γεωργιάδης Απόστολος-Πλατέος, 3ος Τερζίδης Μιχάλης-Τρικάλων). - **60 μέτρα Κοριτσιών:** (1η Παπαδημητρίου Παναγιώτα-Πλατέος, 2η Αγαθοπούλου Ελευθερία-Τρικάλων, 3η Γκουντινά Στέλλα-Πλατάνου/Πρασινάδας). - **Μπαλάκι Αγοριών:** (1ος Γκλαβός Σταμάτης-Πλατάνου/Πρασινά-

δας, 2ος Μεράκης Αντώνης-Λιανοβεργίου/Παλαιοχωρίου, 3ος Κούτσιας Λεωνίδα-Τρικάλων). - **Μπαλάκι Κοριτσιών:** (1η Τρυφίδου Συμέλα-Κορυφής, 2η Βλαχοθανάση Φανή-Κλειδίου, 3η Κορολώς Θεοδοσία-Πλατάνου/Πρασινάδας). - **800 μέτρα Αγοριών:** (1ος Πιπιλιαρίδης Κώστας-Κορυφής, 2ος Ακριβός Αντώνης-Τρικάλων, 3ος Κίρκιλιανίδης Γιάννης-Τρικάλων). - **800 μέτρα Κοριτσιών:** (1η Φιλιππούλου Γεωργία-Κορυφής, 2η Μαυροδόγλου Παρασκευή-Τρικάλων, 3η Κακαμούκα Θεοδώρα-Κλειδίου). - **Μήκος Αγοριών:** (1ος Τσιβούλας Κώστας-Κορυφής, 2ος Τερζίδης Μόσχος-Τρικάλων, 3ος Κρούσης Κώστας-Πλατάνου/Πρασινάδας). - **Μήκος Κοριτσιών:** (1η Γιαννακίδου Ζωή-Κλειδίου, 2η Γκουντινά Στέλλα-Πλατάνου/Πρασινάδας, 3η Φιλιππούλου Γεωργία-Κορυφής). - **Σκυταλοδρομία 4 X 100 Αγοριών & Κοριτσιών:** (1ο Σχολείο

Πλατέος, 2ο Σχολείο Κορυφής, 3ο Σχολείο Λιανοβεργίου-Παλαιοχωρίου-Αράχου). - **Διαγωνισμός Τριπόντων:** (1ος Παπαμιχαήλ Μιχάλης-Τρικάλων, 2η Τσολάκη Ντίνα-Κλειδίου, 3ος Γκλαβός Σταμάτης-Πλατάνου/Πρασινάδας).

Στους νικητές απονεμήθηκαν μετάλλια και κύπελα, καθώς και αναμνηστικά διπλώματα σε όλους όσους συμμετείχαν στους αγώνες.

Στις εκδηλώσεις παρέστησαν, μεταξύ των άλλων, ο Δήμαρχος Πλατέος κ. **Δριστάς**, ο Προϊστάμενος του Γραφείου Α/βάθμιας Εκπαίδευσης κ. **Γεωργιάδης**, οι Διευθυντές και δάσκαλοι όλων των Δημοτικών Σχολείων της περιοχής, οι εφημέριοι των Ι.Ν. της περιοχής, ο Διευθυντής του υποκαταστήματος ΑΤΕ Πλατέος κ. **Νικολαΐδης** (σημειώνουμε ότι η Αγροτική Τράπεζα ήταν ο χορηγός της όλης εκδήλωσης) και πλήθος κόσμου.

ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΚΑΡΑΤΕ ΠΛΑΤΕΟΣ

ΕΝΑ ΣΩΜΑΤΕΙΟ ΜΕ ΠΛΟΥΣΙΑ ΔΡΑΣΗ ΚΑΙ ΑΓΩΝΙΣΤΙΚΕΣ ΕΠΙΤΥΧΙΕΣ ΣΕ ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΕΠΙΠΕΔΟ ΠΟΥ ΤΙΜΑ ΤΟ ΔΗΜΟ ΜΑΣ

Το πρώτο χρυσό μετάλλιο έφεραν στο Δήμο μας τα κορίτσια του Αθλητικού Συλλόγου Καράτε Πλατέος, που συμμετείχαν στο Πανελλήνιο Πρωτάθλημα ΚΑΡΑΤΕ Κορασίδων, που έγινε στις 17-5-1998 στο Χολαργό, υπό την αιγίδα της Ελληνικής Ομοσπονδίας ΚΑΡΑΤΕ και της Γενικής Γραμματείας Αθλητισμού.

Πρώτη θέση και χρυσό μετάλλιο στην κατηγορία της πήρε η **Κορτσινίδου Κατερίνα**, αθλήτρια του Συλλόγου Καράτε Πλατέος. Δεύτερη θέση και ασημένιο μετάλλιο στην κατηγορία της πήρε η **Κορτσινίδου Μαριάννα**, αθλήτρια Πλατέος και τρίτη θέση και χάλκινο μετάλλιο στην κατηγορία της πήρε η **Στοιγιάννη Δήμητρα** της Σχολής Κλειδίου. Με αυτές τις επιτυχίες τους, η Κορτσινίδου Κατερίνα εντάσσεται αυτοδίκαια στην προεθνική Ελλάδος ενώ η Κορτσινίδου Μαριάννα και Στογιάννη Δήμητρα στην Α' Εθνική.

Στα μέσα Μαΐου σημείωσαν μεγάλη επιτυχία οι φιλικόι αγώνες προετοιμασίας που έγιναν στο χώρο του δημοτικού αμφιθεάτρου, υπό την αιγίδα του Δήμου Πλατέος που αθλοθέτησε και τα έπαθλα. Στους αγώ-

νες, έλαβαν μέρος 10 σύλλογοι της περιοχής και πολλοί αθλητές του Συλλόγου ΚΑΡΑΤΕ Πλατέος απέσπασαν σημαντικές διακρίσεις (χρυσά

Οι αθλήτριες του Συλλόγου Καράτε Πλατέος Κορτσινίδου Κατερίνα (αριστερά) και Κορτσινίδου Μαριάννα (δεξιά), τιμούν με τις πανελλήνιες διακρίσεις τους το Δήμο Πλατέος.

και αργυρά μετάλλια). Τα έπαθλα απένειμε στους νικητές ο Δήμαρχος Πλατέος κ. **Στέφανος Δριστάς**.

Ο Αθλητικός Σύλλογος ΚΑΡΑΤΕ Πλατέος ιδρύθηκε το 1994. Διαθέτει παραρτήματα σε Αραχο, Κλειδί και Πλατύ, με προπονητές τον κ. **Ξανθόπουλο Χρήστο** και την κ. **Τσακμακίδου Π. Όλγα**, που είναι και δημότισσα Πλατέος. Μέχρι το 1996, που συμμετείχε με το ΟΚΙΝΑΒΑ ΚΑΡΑΤΕ,

έφερε στο Δήμο μας πολλές διακρίσεις, κάνοντας δυναμική την παρουσία του σε αγώνες στην Αθήνα, Θεσσαλονίκη, Ηράκλειο, Ζάκυνθο, Ρόδο, κ.ά. Πριν δύο περίπου χρόνια ξεκίνησε στο Σύλλογο η διδασκαλία του SHOTOKAN KARATE, το οποίο είναι και το επίσημο άθλημα του ΚΑΡΑΤΕ που εντάσσεται στους Ολυμπιακούς Αγώνες της Αθήνας του 2004.

Σκοπός του Συλλόγου είναι η διάδοση του αθλήματος, το οποίο προσφέρει αυτοάμυνα, πνευματική ευεξία, καλή υγεία και αυτοέλεγχο, θωρακίζοντας το χαρακτήρα των παιδιών από τις κακές προκλήσεις της εποχής μας. Στόχος μας είναι να προετοιμαστούμε κατάλληλα για τους Ολυμπιακούς της Αθήνας. Κλείνοντας, οφείλουμε να ευχαριστήσουμε τον Δήμαρχο Πλατέος κ. **Στέφανο Δριστά** για τη συμπαράσταση που μας προσφέρει, καθώς και το Δημοτικό Συμβούλιο Πλατέος που στην τελευταία συνεδρίασή του ενέκρινε την επιχορήγηση των Συλλόγων ΚΑΡΑΤΕ Πλατέος και Λιανοβεργίου με το ποσό των 500.000 δρχ.

Σταματία Προδρομίδου

ΠΡΟΣ ΤΗ ΧΡΥΣΗ ΠΛΑΤΕΙΑ

Σά βγείς στο δρόμο για τη χρυσή πλατεία
άκαυτους θησαυρούς ξοπίσω μην αφήσεις
και χρωστικά που σου μείναν απλήρωτα να σβήσεις
κ' ύστερα κοίτα κατα μπρός, του δρόμου τις παλάμες.
Σ' αυτόν τα χρειαζόμενα μαζί σου νά χεις... νοιάσου
και πρίν χαράξει η αυγή... να ξεκινήσεις βιάσου
μή σε προφτάξει η νυχτιά με της κραιπάλης τ' άσματα
και βουλευτείς όπως μπορείς... στα δύσκολα περάσματα.

Σά βγείς στο δρόμο για τη χρυσή πλατεία
πιό στερεή κι απ' το στρατί νάν' η απόφασή σου
και της πλατείας τ' όραμα σφιχτά στηθύμησή σου
και η ματιά σου ολόισα στον δρόμου τις παλάμες.
Εσύ κινάς... μ' αυτές σε πάν... στις λευτεριάς τα στέκια,
μέτρα λοιπόν τ' αχνάρια σου που γράφεις σώμα - σώμα,
τούτος ο δρόμος που πατάς δέν είναι νεκρό χώμα
μα είναι πέτρα ζωντανή... που στάζ' ιδρώτα κ' αίμα.

Σά βγείς στο δρόμο για τη χρυσή πλατεία
ένα λυχνάρι της θυέλλης μην ξεχάσεις
να σου φωτίζει το στρατί του φεγγαριού τις χάσεις
και της ψυχής σου το βυθό, σά σκύβεις για να δείς.
Κοίτα να βλέπεις μακριά, σε τούτο το ταξίδι
μ' άν δείς και φαίνεται θαμπό του δρόμου σου το μάκρος
ψάξε και κοίτα πιό βαθιά στον «είναι» σου το βάθος
εκεί θα βρείς το ρίζωμα που τρέφει τη θαμπάδα.

Σά βγείς στο δρόμο για τη χρυσή πλατεία
κράτα ζεστό στο χέρι σου, το νέο σου τραγούδι
και στ' άλλο χέρι σου μυρτιά και πασχαλιάς λουλουδι
και στη ματιά σου αγιόκλημα και φύλλα ακακίας.
Τούτη η φύση που κοιτάς, π' αγγίζεις και διαβαίνεις
άν δε γεμίσει μέσα σου κι εσύ μέσα σ' αφτήν
μέρες πολλές θα περπατάς μα θά 'σαι στο ίδιο μέρος
κι αντίς να γίνεσαι παιδί... όλο θα μεγαλώνεις.

Σά βγείς στο δρόμο για τη χρυσή πλατεία
και μέρες και νυχτιές πολλές όταν βαδίσεις
κάτι σάν άστρο φωτεινό μέσα σου θ' αντικρίσεις
τότες κοιτάζον κι άνοιξε το βήμα σου πλατιά.
Είναι η χώρα η ποθητή, είν' η χρυσή πλατεία!
Μπές τώρα και ταξίδεψε σ' αυτής το γαλαξία.
Αγκάλιασέ τηνε σφιχτά και αγκαλιά σου ας γίνει.
Να τηνε φτάσεις τρέχοντας... σε πρόφταξε εκείνη!

Πλατύ, 20-8-1995
Σαμαρείτης

η Γη έχει ηλικία 4.600.000.000 ετών

Αν συμπυκνώσουμε το ασύλληπτο αυτό χρονικό διάστημα σε μια κατανοητή έννοια, μπορούμε να παρομοιάσουμε τη Γη με έναν άνθρωπο ηλικίας 46 ετών.

Τίποτα δεν είναι γνωστό για τα 7 πρώτα χρόνια της ζωής αυτού του ατόμου και για τα επόμενα 35 χρόνια υπάρχουν μόνο σκόρπιες πληροφορίες. Η ζωή, όπως την ξέρουμε, εμφανίστηκε στη Γη στην ηλικία των 42 ετών.

Οι δεινόσαυροι και τα μεγάλα ερπετά εμφανίστηκαν μόλις πριν ένα χρόνο, όταν ο πλανήτης ήταν 45 ετών. Τα θηλαστικά μόλις πριν 8 μήνες. Στα μέσα της προηγούμενης εβδομάδας, οι ανθρωποειδείς πίθηκοι εξελίχθηκαν σε πιθηκοειδείς ανθρώπους, και μέσα στο Σαββατοκύριακο η τελευταία περίοδος των παγετώνων τύλιξε τη Γη.

Εμείς οι άνθρωποι, με τη σημερινή μας μορφή, υπάρχουμε εδώ και 4 ώρες

μόνο. Πριν από μια ώρα ανακαλύψαμε τη γεωργία. Η βιομηχανική ανάπτυξη άρχισε μόλις πριν από ένα λεπτό. Μέσα σε αυτά τα εξήντα δευτερόλεπτα βιολογικού χρόνου, εμείς οι άνθρωποι, κάναμε τον Παράδεισο χωματερή.

Προκαλέσαμε την εξαφάνιση πολλών εκατοντάδων ειδών ζώων και λεηλάτησαμε τον πλανήτη αναζητώντας καύσιμες ύλες. Τώρα στεκόμαστε σαν υπερφυσικά μωρά, ικανοποιημένοι με αυτή την ιλιγγιώδη "πρόοδο", στα πρόθυρα της ύστατης μαζικής εξόντωσης, της ολοκληρωτικής καταστροφής αυτής της όασης ζωής στο ηλιακό μας σύστημα.

Στείλτε μου περισσότερες πληροφορίες για την Greenpeace και τους τρόπους που μπορώ να βοηθήσω.

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ.....

.....

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ.....

T.K. ΠΟΛΗ.....

ΤΗΛ..... Γ57

Κόψτε και ταχυδρομήστε αυτό το κουπόνι στην Greenpeace: Ζωοδόχου Πηγής 52Γ, 106 81 Αθήνα
Τηλ. 3840 774-5, fax. 3804 008

GREENPEACE

ΜΑΖΙ ΜΠΟΡΟΥΜΕ ΝΑ ΤΑ ΚΑΤΑΦΕΡΟΥΜΕ

Τα όπλα τους σκοτώνουν.

Τα δικά μας σώζουν ζωές.

Βοηθήστε μας να συνεχίσουμε
το δικό μας «πόλεμο»!

ΑΘΗΝΑ: ΣΤΟΥΡΝΑΡΗ 57, 104 32, ΤΗΛ.: 5 200 500, FAX: 5 200 503
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ: ΠΡΟΞΕΝΟΥ ΚΟΡΟΜΗΛΑ 51, 546 22, ΤΗΛ. & FAX: 031 - 256 236